

Isbjørnen.
Et Portræt
af
Henrik Pontoppidan.

I.

Tænk Dem et stort, luerødt Ansigt, ned fra hvilket der voxer et langt, hvidt og filtret Skjæg, som i sig bærer flere gamle Levninger af grøn Søbekaal og brun Snustobak end strængt appetitligt er. Sæt hertil en blank knudret Pandeskal, som bagtil bekranses af lange, hvide Nakkehaar, der krøller ud over Frakkekraven; et Par smaa, tykke, lodne Øren; tykke, bomuldsagtige Bryn og en uformelig, let blaanende Næse mellem store, vandblaa, stillestaende Øjne.

Tilføj endelig i dette Ansigt et besynderlig muntert, ligesom ubevidst Minespil; en hyppig Smilen i Tanker, en lun Kniben Øjnene sammen eller godmodig Hovedrysten, - og De vil ud af alt dette saa nogenlunde have et Billede af Gjenstanden for hele Uggelejre Herreds Forbavelse, for alle Nabopræsternes Rædsel, Skolelærernes Indignation og Bispens Fortvivlelse – Sognepræst til Søby og Sorvad: Thorkild Asgur Ejnar Fredrik Müller.

Skulde De, som jeg, have været saa heldig, eller uheldig, at møde ham paa en Vej, vil De sikkert – det være sig Sommer eller Vinter – bestandig have set ham i den selv samme gamle fedtede og forunderlige Dragt, bestaaende af en stor mølgnavet Lammeskindshue og en tynd, blankslidt Figurfrakke, knappet aldeles stramt om hans mægtige Kæmpekrop; med den ene Haand knyttet i Siden, den anden forsynet med et Uhyre af et Egespir, der foroven endte i et Hjortetakshaandtag, som han for hvert Skridt satte i Jorden med et eftertrykkelig Stød.

Kun i den strængeste Vinterkulde, naar andre byltede sig ind i Tørklæder og Shawler og lodne Vanter, gjorde han den Forandring, at han – knappede Frakken op; en Knap for hver Grad under Frysepunktet. Og naar alting r i g t i g bundfrøs omkring ham i Nordenstorm og Snetykning, slog han den endda helt til Side, idet han smilende rystede sine hvide Lokker og saa sig omkring, som nød han ret til Marv og Ben den isnende Vind, der gennem Skjorteaabningen bed ham ind paa det nøgne haarede Bryst.¹

Og skulde det nu netop være en saadan Dag, De tilfældigvis kom imod ham langs Grøftekanten – sammenkrøben af Kulde,

Isbjørnen 1887

1

Forestil Dem, min Læser, et stort, luerødt Ansigt, ned fra hvilket der hænger et langt, snehvidt og filtret Skjæg, mellem hvis grove Haar der undertiden skjuler sig flere gamle Levninger af grøn Søbekaal, Brødkrummer eller lysebrun Snustobak, end strengt appetitligt er. Sæt hertil en mægtig, isblank og knudret Pandebrask, bagtil bekranset af lange, hvide Nakkehaar, der slaar Krøller ud over Frakkekraven, et Par smaabitte, tykke, lodne Øren, tykke, hvide, bomuldsagtige Bryn og en uformelig, svagt blaanende Næse mellem et Par store, vandblaa, stift stirrende Øjne.

Tilføj endelig i dette Ansigt et uafadeligt, ligesom ubevidst Minespil, en hyppig Smilen i Tanker, en munter Kniben det ene Øje sammen eller en pludselig, umotiveret Hæven og Sænken af de svære Bryn, ledsaget af tilsvarende Bevægelser af Arme eller Skuldre – og De vil saa nogenlunde kunne danne Dem et Billede af Gjenstanden for hele Uggelejre Herreds Forfærdelse, for alle Præsternes Rædsel, Skolelærernes Indignation og Bispens Fortvivlelse – Sognepræst til Søby og Sorvad: Thorkild Asgur Ejnar Fredrik Müller.

Yderligere kan det forøvrig anføres, at Pastor Müller var præcis tre Alen i Højden, at han havde mistet en Finger paa den venstre Haand, og at han bestandig – Sommer saa vel som Vinter – viste sig for Verden i samme gamle, fedtede og forunderlige Dragt, bestaaende af en stor Hundeskindskabuds med Skygge, et Par graatærkede Benklæder og en tynd, blankslidt, sort Underfrakke, der var knappet stramt om hans mægtige Kæmpekrop; dertil tykke Skaftestøvler, der lugtede surt af Tran, og en Egekjæp med forsvarlig Jernspiger paa Enden.

End ikke i den strengeste Vinterkulde var han at formaa til at foretage nogen Forandring i denne Paaklædning. Selv naar det rigtig bundfrøs omkring ham, tog han sig blot en eftertrykkelig Pris af en rød Blæreskindspung, som han altid førte med sig, knappede Frakken tættere til og saa sig forøvrig triumferende omkring, som nød han ret til Marv og Ben den isnende Vind, der kildrede ham gennem Huden.

Hændte det nu ved en saadan Lejlighed, at han paa sin Vej mødte en sammenkrøben Synder, der – indbyltet i Tørklæder, med

Isbjørnen 1899

I.

FORESTIL dig, kære Læser, et stort, luerødt Ansigt, ned fra hvilket der hænger et snehvidt og filtret Skæg, mellem hvis grove Haar der undertiden skjuler sig flere gamle Levninger af grøn Søbekaal, Brødkrummer eller lysebrun Snustobak, end det er strengt appetitligt. Sæt hertil en blank og knudret Pandebrask, bagtil bekranset af hvide Nakkehaar, der hænger i Krøller ud over Frakkekraven, et Par smaa, tykke, lodne øren, tykke, bomuldsagtige Bryn og en mægtig, svagt blaanende Næse mellem store, vandblaa, stiftstirrende øjne. [intet afsnit]

Tilføj endvidere i dette Ansigt et uafadeligt, ligesom ubevidst Minespil, en hyppig Smilen i Tanker, en munter Kniben det ene Øje sammen eller en pludselig, umotiveret Hæven og Sænken af de svære Bryn ledsaget af tilsvarende Bevægelser af Arme eller Skuldre — og du vil nogenlunde kunne danne dig et Billede af Genstanden for Uggelejre Herreds Forfærdelse, for alle Præsternes Rædsel, Skolelærernes Harme og Bispens Fortvivlelse — Sognepræst til Søby og Sorvad: Thorkild Asgur Ejnar Frederik Müller.

Yderligere kan det anføres, at Pastor Müller var præcis tre Alen i Højden, at han havde mistet en Finger paa den venstre Haand, og at han Sommer og Vinter viste sig for Verden i samme vidunderlige Dragt, der bestod af en mølædt Hundeskindskabuds med Skygge, et Par graatærkede Benklæder, der var stukken ned i et Par vældige, surt stinkende Transtøvler, samt en kort, blankslidt Jægerjakke, en saakaldet "Forkøler", der var knappet stramt om hans mægtige Kæmpekrop. [intet afsnit]

End ikke i den strengeste Vinterkulde var han at formaa til at foretage nogen Forandring i denne Paaklædning. Naar det rigtig bundfrøs omkring ham, kunde han binde sit blaatærkede Bomuldsblommetørklæde omkring Halsen men tog sig iøvrigt blot en Ekstrapris af den røde Blæreskindspung, som han bestandig førte med sig og kaldte sin "Varmedunk".

Hændte det nu ved en saadan Lejlighed, at han paa sin Vej mødte en sammenkrøben Bonde, der — indhyttet i Uldtørklæder, med dryppende Næse og rindende Øjne — sneg sig forbi ham

med frostblaa Næse og rindende Øjne – da vilde han ufejlbarlig med sit luneste Smil og Haanden i Siden vende sig om imod Dem i saadan noget som et:

"Halløj, De dér! Pas for Guds Skyld paa, De ikke fryser fast til Pelsen!" for derpaa at fortsætte sin Vej med denne mægtige Latter, der satte Luften i Forskrækkelse i vid Omkreds og fik de to-tre store, gule, slunkne Hunde, der gjerne fulgte ham, til at springe op med Snuden i Vejret og hyle i vild Glæde.

Og Smilet blev liggende i hans Ansigt, og Lærerne bevægede sig i deres muntreste Mimren paa hele Vejen hjem over Bakkerne, saa længe han blot hørte den knirkende Lyd af Sneen under sine Støvlesaaler eller Vinden pibe sig om Ørerne. Og endnu paa den sidste Skraaning ned mod Præstegaarden vilde han vende sig om og rette sine Bjørnelemmer, for at se Sneen lige Øjnene og fylde Lungerne, inden han krøb ind under Taget til sin Hule.

Herinde kom der nu imidlertid ikke - som man maaske var berettiget til at vente - en lille buttet, venlig Præstekone med kruset Kappestrimmel over det fromt glattede Haar og tog imod ham i Forstuen, skilte ham af med Hue og Stok eller bragte varme Tøfler. End ikke denne ellers saa allestedsnærværende lille muntre, fortryllende Præstegaardsfrøken var der til at kaste sig om hans Hals, rykke ham i Skægget og kalde ham sin "ækle store stygge dejlige Bamsefar". Der var kun en gammel, rød Hankat, der kom snigende langs Væggen inde fra den tomme Spisestue med en Rotte i Flaben og hurtig smuttede ind ad den halvaabne Dør til selve "Hulen", der laa strax paa den anden Side Gangen bag Havestuen og Kjøkkenet.

Did ind gik ogsaa Præsten, - efter at han se l v havde sat Stokken i Krogen og kastet Kabudsen op paa Knagerækken.

Men "Isbjørnens Hule" var virkelig den Betegnelse, hvorunder Præstens Studereværelse gik ude mellem Folket. Og var Præsten selv en Ubegribelighed for de fleste, saa var Hulen det ikke mindre.

Man skulde, ærlig talt, ogsaa kun vanskeligt kunne tænke sig noget mere fjært fra disse lune, tæppebelagte Smaakamre med deres magelige Mahognimøbler og tætte Damp af vellugtende Tobak, Bogreoler og gammeldags Lænestole, mellem hvilke vore smaa, hyggelige Landsbypræster i Slobrok og Klædesko plejer pusle om med deres Prædikener og Piber.

dryppende Næse og rindende Øjne – kom imod ham langs Grøftekanten, standsede han regelmæssigt med sit aller luneste Smil, satte Haanden knyttet i Siden og vendte sig imod ham med et Udraab som f. Ex.:

"Halløj, De dér! . . . Pas for Guds Skyld paa, De ikke fryser fast til Pelsen!" – – hvorpaa han fortsatte sin Vej med denne mægtige, øredøvende Latter, der satte Luften i Forfærdelse i vid Omkreds og fik de to store, gule, slunkne Hunde, der altid fulgte ham, til at springe op med Snuden i Vejret og hyle i vild Glæde.

Og Smilet blev liggende i hans Ansigt, og Lærerne bevægede sig i deres muntreste Mimren, saa længe han bare hørte den knirkende Lyd af Sneen under sine Støvlesaaler. Endnu paa den sidste Bakke foran Byen standsede han regelmæssig og rettede sine Bjørnelemmer som for ret indtrængende at fylde Lungerne med Luftens Isnaale, inden han krøb ind under Taget paa sin mørke Præstebolig.

Denne, der laa i Udkanten af Byen, i et fugtigt Hul under Bakkeskraaning, var en gammel, affældig Kasse, som Vinterdage halvt begravedes af Snemasserne, der hvirvlede ned over den oppe fra Højderne og i hvide Driver fyldte Gaardsplads og Have, saa kun Træer og Busketoppe ragede op. Fodhøje Volde laa langs alle Murene, og oppe paa det sammensunkne Tag hang formelige Laviner ud over Indgangsdøren, der var saa lav, at Præsten maatte dukke sig for at komme igennem den ind i Forstuen.

Herinde modtoges han nu ikke af nogen mild og hyggelig lille Præstekone med kruset Kappestrimmel og fromt glattet Haar, der huslig tog hans Stok og Hue, børstede Snestøvet af hans Frakke og smilende klappede hans vaade Kind. End ikke denne ellers saa allestedsnærværende lille muntre Præstegaardsfrøken var der til at kaste sig om hans Hals, rykke ham i Skjægget og kalde ham sin "slemme, store, stygge, dejlige Bamsefar'er". Der var ikkun en gammel, rød Hankat, der kom snigende langs Væggen inde fra en tom Stue med en Rotte i Flaben og hurtig smuttede ind i et andet stort og tomt Rum paa den anden Side af Gangen, hvor en nyslagtet Kalv hang midt under Loftet med opsprættet Mave for at faa Livvarmen af sig.

Det kunde vel i det hele siges, at var Pastor Müller selv en Ubegribelighed for de fleste, saa var "Hulen" – som hans Bolig rent ud benævnedes blandt hans Sognebørn – det ingenlunde mindre.

Nu skulde man, ærlig talt, ogsaa kun vanskeligt kunne tænke sig noget, der mindre mindede om disse lune, hyggelige, tæppebelagte Smaarum med Bogreoler, Skilderier og magelige Lænestole, i hvilke vore smaa, hyggelige Landsbypræster plejer at pusle om i Slobrok og Tøfler med deres Piber og Prækner. Her var der, selv i Præstens egen Stue, ikke saa meget som en Klud over Vinduet;

langs den modsatte Grøftekant, standsede han med sit allerluneste Smil, satte Haanden i Siden og raabte over Vejen: [intet afsnit] "Halløj, du der! . Pas for Guds Skyld paa, at du ikke fryser fast til Pelsen!" — hvorpaa han fortsatte sin Vej med en øredøvende Latter, der satte Luften i Forfærdelse i vid Omkreds og fik de to store, gule, slunkne Hunde, der altid fulgte ham, til at springe op med Snuden i Vejret og hyle i vild Glæde.

Og Smilet blev liggende i hans Ansigt, og Lærerne bevægede sig i deres muntreste Mimren, mens han lyttede til sin "Livmusik" den knirkende Lyd af Sneen under Støvlesaalerne. Endnu paa den sidste Bakke foran Byen standsede han og rettede sine Bjørnelemmer for tilgavns at fylde Lungerne med Luftens Isnaale, inden han krøb ind under Taget paa sin mørke Præstebolig.

Herinde modtoges han nu ikke af nogen hyggelig lille Præstekone, der huslig tog hans Stok og Hue, børstede Snestøvet af hans Frakke og mod et mildt Smil klappede hans vaade Kind. End ikke den ellers allestedsnærværende lille muntre Præstegaardsfrøken var der til at kaste sig om hans Hals, rykke ham i Skægget og kalde ham sin "slemme, store, stygge, dejlige Bamsefar'er". Der viste sig kun en gammel, rød Hankat, der kom oppe fra Loftet med en Rotte i Flaben og hurtig smuttede ind i en stor og tom Stue ved Siden af Gangen, hvor en nyslagtet Kalv hang midt under Loftet med opsprættet Mave for at faa Livvarmen af sig.

Det forholdt sig nemlig saaledes, at var Pastor Müller selv et Særsyn for de fleste, saa var hans Bolig — "Hulen", som den kaldtes af hans Sognebørn — det ingenlunde mindre. [intet afsnit] Man kunde umuligt tænke sig noget, der mindede saa lidt om den Slags lune, tæppebelagte Smaarum med Bogreoler og magelige Lænestole, i hvilke vore hyggelige Landsbypræster plejer at pusle om med deres Piber og Prækner.

Her var der, selv i Præstens egen Stue, ikke saa meget som en Klud over Vinduet; Gulvet var sort som en nyvendt Ager, og det simple Bohave — en gammel Voksdugssofa, et Par Smaaborde, en tom Reol og en brøstfældig Trælænestol med Læderhynde —

Her var ikke saa meget som en Klud over Vinduet. Gulvet var sort som en nyvendt Ager, og det simple, mere end mangelfulde Bohave spredt omkring i Værelset uden blot det tarveligste Krav til Hygge og Orden.

Midt paa Gulvet flød en gammel skrøbelig Trælænestol med et opslidt Læderhynde; under de tæt tilfrosne Ruder et lille rødmalet Bord med Levningerne af Søbekaalen i en Skaal, en Humpel Rugbrød, en Kande med Fedt eller Smør og en Kniv. I en Krog bag Jernsengen var der kastet Skidentøj og mugne Støvler i Bunke; og tæt herved strakte en høj Reol sig op imod Loftet med en Række landøkonomiske Skrifter samt - paa en særlig Hylde - en dansk og en grønlandsk Bibel.

Det eneste oplivende var en ejendommelig Samling af store Bjørnehuder, Sælhundeskind, Hvalrostænder og Rensdyrshorn, der var slaet op paa den ene, Endevæg som paa et Museum. Men alt var som overdraget med et Net af aargamle Spindelvæv og grønligt Skimmel; og allevegne - i Kroge og paa Hylde - laa der Støv paa Støv i hele Bunker, hvori "levende" bevægede sig.

Der saa saa øde, saa forladt ud. Ikke et Solglimt gik nogen-sinde gennem Ruderne eller varmede Væggene, der drev den Fugtighed. Og rundt om laa den gamle, vidtløftige Præstegaards store tomme Værelser hensunkne i den samme dybe, døde Søvn, hvori egentlig intet forstyrrede dem; Aaret rundt uden Afbrydelse . . . I Havestuen laa Sæd; og det kunde hælde, at Folk, der kom i nødvendigt Ærinde, pludselig forskrækkedes af en opsprættet Kalv eller nyslagtet Gris, som var hængt op i Døren til en af Gjennemgangsstuerne for at svales.

Thi Søbypræsten var en Eneboer og levede i et og alt som en saadan. Eller rettere: hans Hjem var hele Egnen, hvis Skove og Lyngbakker, Moser og Kjær han fra Morgen til Aften gennemstrefede med sin Bøsse eller sit mægtige Egespir – skræmmende Børn og vejfarende Folk med sit Vildmandsudseende og sin godmodige Latter.

Og imens dalede Støvet derhjemme i Hulen stille, langsomt og jævnt rindende ned gennem den kolde, indstængte Luft, som intet satte i Bevægelse, - Lag paa Lag, ensformigt og utrætteligt, Aar ud og Aar ind, over Bord og Gulv og den grønlandske Bibel. Og i den ubrødelige Stilhed stak Rotterne deres spidse Snuder op

Gulvet var sort som en nyvendt Ager, og det simple, mere end mangelfulde Bohave – en gammel Voxdugssofa, et Par Smaaborde, en tom Reol og en brøstfældig Trælænestol med Læderhynde – var spredt omkring i Værelset uden blot det tarveligste Krav til Hygge og Orden.

Det eneste oplivende var en ejendommelig Samling af store Bjørnehuder, Sælhundeskind, Hvalrostænder, Rensdyrshorn etc., der var slaet op paa den ene, store Endevæg som paa et Musæum. Men ikke langt herfra, i Krogen ved Ovnen, stod til Gjengæld et ikke meget indbydende lille Bord med Levninger af Søbekaal i en Lerskaal, en Humpel Rugbrød, en Kande med Fedt eller Smør og en Kniv.

Sagen var den, at Søbypræsten var en Eneboer og levede i et og alt som en saadan. Eller rettere: hans Hjem var hele Egnen, hvis Skove og Lyngbakker, Kjær og Moser han fra Morgen til Aften gennemstrefede med sin Bøsse eller sit mægtige Egespir – skræmmende Børn og vejfarende Folk med sit Vildmandsudseende og sin overmodige Latter.

Han havde vel i sit Brød et gammelt, sort Kvindfolk, der skulde være som **en Slags Husholderske** for ham og Præstegaardens øvrige Beboere. Men dette Menneske havde Pastor Müller strax fra den allerførste Dag erklæret Krig paa Kniven. I sin Egenraadighed tillod han hende næppe nok at lave hans Mad, endsige nærme sig hans Stue, og han kunde blive som aldeles rasende over dette lille listende og forskræmte Fruentimmer, som Forholdene tvang ham til at have i sit Hus, naar han en enkelt Gang mente at spore hendes Fjed paa sine Enemærker.

var spredt omkring i Værelset uden blot det tarveligste Krav til Hygge og Orden. [intet afsnit]

Det eneste oplivende var en ejendommelig Samling af store Bjørnehuder, Sælhundeskind, Hvalrostænder, Rensdyrshorn etc., der var slaet op paa den ene Endevæg som paa et Musæum. Men i Krogen ved Kakkelovnen stod der til Gengæld et alt andet end appetitligt lille Bord med Levninger af Søbekaal i en Lerskaal, en Humpel Rugbrød, en Kande med Fedt eller Smør og en Kniv.

Sagen var den, at Søbypræsten var en Eneboer og levede i et og alt som en saadan. Eller rettere: hans Hjem var hele Egnen, hvis Skove og Lyngbakker, Kær og Moser han fra Morgen til Aften gennemstrefede med sin Bøsse eller sit mægtige Egespir – skræmmende Børn og vejfarende Folk med sit Vildmandsudseende og sin overmodige Latter.

Rigtignok havde han i sit Brød et gammelt, sort Kvindfolk, der skulde gælde for en Slags Husholderske for ham og Præstegaardens øvrige Beboere. Men dette Menneske havde Pastor Müller straks fra den allerførste Dag erklæret Krig paa Kniven. I sin Egenraadighed tillod han hende ikke en Gang at lave hans Mad, endsige nærme sig hans Stue, og han kunde blive aldeles rasende over dette lille listende og forskræmte Fruentimmer, som Forholdene tvang ham til at have i sit Hus, naar han en enkelt Gang mente at spore hendes Fjed paa sine Enemærker .

af Hulleerne i Krogene, løb over Gulvet, smuttede ind under Sengen, lagede, bedes, peb; mens Edderkopper, Møl, Midder og Skindlus lydløst og graadigt færdedes oppe i Bjørnehuderne og i de aargamle Spindelvæv under det røgbrune Loft. -

Da Pastor Müller derfor nu – i sit fortræffeligste Vinterhumør – kom hjem til sin Hule, standsede han først efter Sædvane i Døren for at more sig ved at se de sidste forskrækkede Rottehaler forsvinde ned i deres Huller; tog derpaa - ligeledes af gammel Vane - med sine krumme, af Frosten stivnede Fingre en eftertrykkelig Snus af en gammel Blæreskindspung, som han halede op af Lommen; satte endelig Skaalen med Søbekaalslevningerne ind i Kogekakkelovnen, der - rød af Rust - stod i det ene Hjørne, og lagde et Par Fyrrepinde over Kors til de halvt udslukkede Emmer.

Efter med mange Omstændigheder at have faaet dem til at blusse, gik han over Gulvet og aabnede Døren til et Hængeskab, der var anbragt paa Væggen mellem Bjørnehuderne, stak Hovedet halvt ind i det og uddrog tilsidst med stor Forsigtighed af dets dunkle Dyb en papiromvunden Flaske, hvis Indhold han yderst omhyggelig skjænkede op i to smaa bitte farvede Glas, der stod paa en Bakke ved Siden af Rugbrødet.

Derpaa bankede han op i Loftet med saadan noget som Stødtanden af en Narhval, og lod sig, idet Smilet langsomt bredte sig i hans Ansigt, falde ned i Lænestolen, der knagede under Vægten af hans vældige Legeme.

Ovenover, hvor Kapellan Basse havde sit Værelse, hørtes nu en Stol blive skubbet tilbage. Et Par Filtsko gik over Gulvet deroppe, helt hen til den modsatte Gavl, hvor de forsvandt ned ad en knirkende Trappe; og efter at en hel Del Døre var lukket op og lukket i, hele det tomme Hus igjennem, bankede det endelig paa Hulens.

Kapellan Basse var en ung Mand med et gammelagtigt Ansigt og ikke meget større end en af Præstens langskafte Søstøveler. Indhyllt i en graa Slaabrok, som han paa en ængstelig Maade med begge Hænder holdt sammen over Maven, blev han staaende i Døren og saa hen paa Lænestolen med et koldt, spørgende Blik gennem de stærkt slebne Brillleglas.

"Det forekom mig," sagde han endelig, idet han førte den ene Haand op til Brillerne. "Det forekom mig, at De bankede."

"Ja vist, ja vist," – for den Gamle op som af Tanker og saa hen imod de to smaa Glas paa Bordet. "Skulde ikke Ds. Højærværdighed muligvis kunne lade Dem friste af et Par uskyldi-

Idet han derfor nu – i sit fortræffeligste Vinterhumør – traadte ind i sin Stue, standsede han først efter Sædvane paa Tærsklen for at forvise sig om, at alt stod urørt derinde, saaledes som han sidst havde forladt det. Da intet mistænkeligt forefandt, tog han sig med sine krumme, af Frosten stivnede Fingre en forsvarlig Snus af den røde Skindpung, og gav sig derefter til paa egen Haand at berede sig et Maaltid Han satte Skaalen med Søbekaalslevningerne forsigtig ind i Kakkelovnen, lagde et Par Fyrrepinde overkors til de halvt udslukkede Emmer, gned sig fornøjet i de valne Hænder og stillede sig tilsidst, da Vedet begyndte at fænge, forventningsfuldt op foran Skaalen for at iagttage, hvorledes dens Indhold efterhaanden blev flydende, medens han samtidig omhyggelig indsnuste den første svage Grønkaalsduft, der steg op fra den fedtede Rand.

Pludselig fik han en Idé. Han vendte sig om paa Taaspidsen, listede hen til et Hængeskab, der var anbragt paa Væggen i den modsatte Krog, aabnede det forsigtigt og fremdrog af dets Dyb med et underfundigt Smil en papiromvunden Flaske, af hvis Indhold han derpaa omhyggelig og under de pudsige Ansigtfordrejninger fyldte to smaa bitte farvede Glas, der stod paa det lille Bord mellem Smørret og Brødhumplen Da dette var fuldbyrdet, bankede han op i Loftet med noget som Stødtanden af en Narhval, som han halede frem bag Sofaen; hvorpaa han sagte, og mens et forventningsfuldt Smil bredte sig i hans Ansigt, lod sig synke ned i den gamle, brøstfældige Lænestol, der knagede under Vægten af hans vældige Legeme.

Ovenover, hvor Kapellan Ruggaard havde sine Værelser, hørtes nu en Stol blive skubbet tilbage. Et Par Filtsko gik over Gulvet deroppe – helt hen til den modsatte Ende af Huset, hvor de derpaa forsvandt ned ad en knirkende Trappe En Del Døre blev lukket op og lukket i hele det tomme Hus igjennem. Endelig bankede det paa Præstens egen.

Kapellan Ruggaard var en ung, tredivaarig Teolog, plump af Skikkelse, med et besynderlig fladt, blegt og skjægløst Ansigt med underlig gammelagtige Træk. Indhyllt i en graa Slobrok, som han paa ængstelig Vis holdt sammen over Maven med den ene Haand, blev han staaende i Døren og saa' hen paa Lænestolen med et gennemtrængende og spørgende Blik gennem de runde, stærkt slebne Brillleglas.

"Det forekom mig," sagde han endelig med bred jysk Dialekt, idet han førte den frie Haand op til Brillerne. "Det forekom mig, at Pastoren bankede."

"Jeg? . . . Naa, ja" – fo'r den Gamle op, ligesom af Tanker.

"Ja vist, ja vist . . . Det var bare det . . . jeg vilde blot tillade mig at

Da han en Dag — i sit fortræffeligste Vinterhumør — traadte ind i sin Stue, blev han efter Sædvane et Øjeblik staaende paa Tærskelen for at forvise sig om, at alt stod urørt derinde saaledes, som han sidst havde forladt det. Da intet mistænkeligt kunde spores, tog han sig med sine krumme, af Frosten stivnede Fingre en forsvarlig Snus af den røde Skindpung, og gav sig derefter til paa egen Haand at berede sig et Maaltid. Han satte Skaalen med Søbekaalslevningerne ind i Kakkelovnen, lagde et Par Fyrrepinde overkors til de halvt udslukkede Emmer og gned sig fornøjet i de valne Hænder, da Vedet begyndte at fænge, og den første, lækre Grønkaalsduft steg op fra Skaalens fedtede Rand.

Pludselig fik han en Idé. Han gik hen til et Hængeskab, der var anbragt paa Væggen i den modsatte Krog, aabnede det med et underfundigt Smil og fremdrog af dets Dyb en papiromvunden Flaske, af hvis Indhold han under krampagtige Ansigtfordrejninger fyldte to smaa bitte farvede Glas, der stod paa Madbordet mellem Smørret og Brødhumplen. Derpaa bankede han op i Loftet med noget som Stødtanden af en Narhval, som han havde halet frem bag fra Sofaen, og lod sig synke ned i den gamle Lænestol, der knagede under Vægten af hans vældige Legeme.

Ovenover, hvor Kapellan Ruggaard havde sine Værelser, hørtes en Stol blive skubbet tilbage. Et Par Filtsko gik over Gulvet deroppe — helt hen til den modsatte Ende af Huset, hvor de forsvandt ned ad en knirkende Trappe. En Del Døre blev lukket op og lukket i hele det tomme Hus igjennem. Endelig bankede det paa Præstens egen.

Kapellan Ruggaard var en tredivaarig Teolog, plump af Skikkelse, med et skjægløst Ansigt, der var rundt, fladt og fedtglin-sende som en slikket Tallerken. Indhyllt i en graa Slobrok, som han paa ængstelig Vis holdt sammen over Maven, blev han staaende i Døren og saae spørgende hen paa Lænestolen gennem de runde, stærkt slebne Brillleglas.

"Det forekom mig," sagde han endelig med bred, jysk Dialekt, idet han førte en udspilet Haand op til Brillerne: "det forekom mig, at Pastoren bankede."

"Ja vist — ja vist!" foer den Gamle op, ligesom af Tanker. "Det var bare det . jeg vilde blot forespørge hos Ds. Højærværdighed, om De ikke skulde kunne lade Dem friste af et Par uskyldige Mavedraaber? Jeg har taget mig den Frihed at skænke Dem et lille Glas; for jeg mente, at dersom De muligvis ogsaa i Dag skulde være kommen for Skade og have spist for mange Klattekager, saa

ge Mavedraaber? Dersom mine Lugteorganer ikke skuffer mig, har min høje Foresatte netop i Dag Deres beklagelige Tilfælde, og saa . . ."

"De ved jo meget godt", afbrød Kapellanen strængt, eller i alt Fald med et slet Forsøg paa at skjule sin Indignation. "De ved jo meget godt, at jeg ikke drikker Spiritus. Det forekommer mig virkelig, at den Spøg snart bliver lidt for gammel. Det vilde i Sandhed glæde mig meget, om det var Dem muligt at finde paa noget andet."

"Ja vist saa, ja vist saa – naturligvis. Men skulde dog Ds. Højærværdighed alligevel ikke være at formaa til at trine indenfor i en ringe Broders Hi og husvale hans Aand med en liden Lædske-drik af Deres dybe dogmatiske Granskninger? Om min høje Foresatte vil være saa god at træde nærmere, skal jeg strax lade hente en halv Tønde Kul og en Fodpose . . . Sig mig en Gang - Pneumatologi, ikke sandt? hva'? - Anthropologi? ja . . . Men hvordan er det nu – om De ikke vil skæmmes ved at give en stakkels uvidende Broder et lille Indblik – Petrus Lombardus, hva'? . . ."

Men Kapellanen blev staaende i Døren. Han saa' ned paa ham med en Blanding af Medynk og Forargelse.

"Synes De virkelig", sagde han tilsidst, da Præsten var bleven ved en Stund. "Synes De virkelig, det passer sig for os at tale om disse Ting paa denne Maade?" Hans Stemme dirrede let, og en svag Rødme var skudt op i hans pulserende Tindinger. "Det forekommer mig sandelig, der i vore Dage er nok til at spotte det hellige, saa vi vel skulde vogte os for ikke selv at give Anledning til Forargelse. Jeg vægrer mig virkelig ved at tro, Hr. Müller, at De finder dette at være en passende Anvendelse af Tiden, naar der her og alle Steder findes saa megen Vankundighed og aandelig Nød, der venter paa os Her har saaledes i Eftermiddags været Bud fra Hjulmand Povlsen fra Sorvad Overdrev, hvis gamle Moder, som De ved, ligger af Tyfus; hun skal være meget daarlig. Deres eget Kjøretøj var naturligvis som sædvanlig optaget af "Bedriften" - helt i Teglværket, tror jeg, og kom ikke hjem før Aften. Nogen anden Befordring var i Øjeblikket ikke til at skaffe, men jeg lovede, at en af os skulle komme, saa snart Deres Kjøretøj kom hjem. Nu er jo Vejret aldeles ufremkommelig, og den stakkels Kone ligger sandsynligvis og venter. Desuden har De jo været af den Venlighed at sende Rejsepelsen bort; det skulde i Sandhed glæde mig, om De snart fik den tilbage."

forespørge hos Ds. Højærværdighed, om De muligvis ikke skulde kunne lade Dem friste af et Par uskyldige Mavedraaber? Jeg har taget mig den Frihed at skjænke Dem et lille Glas; for jeg mente, at dersom min høje Foresatte netop i Dag skulde have Deres beklagelige Tilfælde, saa – –."

"De véd jo meget godt, Hr. Müller", afbrød Kapellanen ham med en kun slet skjult Indignation. "De véd jo meget godt, at jeg aldrig drikker Spiritus. Det forekommer mig virkelig, at den Spøg snart bliver lidt for gammel. Det skulde i Sandhed glæde mig meget, om det var Dem muligt at finde paa noget andet at divertere Dem med."

"Ak, ja – ja vist – naturligvis", sukkede den Gamle og rystede ligesom skamfuld paa Hovedet . . . "Men skulde dog alligevel ikke Ds. Højærværdighed være at formaa til at trine inden for i en ringe Broders Hi og husvale hans Aand med en liden Lædskedrik af Deres grundige dogmatiske Granskninger? Om min høje Foresatte vil være saa god at træde nærmere, skal jeg øjeblikkelig lade hente en halv Tønde Kul og en Fodpose . . . For sig mig en Gang . . . Pneumatologi, ikke sandt? . . . Anthropologi, er det ikke saaledes? . . . Men hvorledes var det nu – om De ikke vil skæmmes ved at give en stakkels uvidende Broder et lille Indblik – Petrus Lombardus, ikke sandt? . . ."

Men Kapellanen blev staaende i Døren. Han saa' ned paa denne Olding med en Blanding af Medynk og Forargelse.

"Synes De virkelig, Hr. Müller", sagde han tilsidst, da Præsten endelig tav. "Synes De virkelig, at det passer sig for os at tale om disse Materier paa denne Maade? Det forekommer mig sandelig, at der i vore Dage er Folk nok til at spotte og haane det hellige, saa vi vel skulde vogte os for selv at give Anledning til Forargelse. Jeg vægrer mig virkelig ved at tro, Hr. Müller, at De finder dette at være en passende Anvendelse af Tiden, naar der baade her og alle Vegne hersker saa megen Vankundighed og aandelig Nød, der venter paa vor Hjælp. . . . Jeg kan saaledes fortælle Dem, Hr. Pastor, at der i Eftermiddags under Deres Fraværelse har været Bud fra Hjulmand Povlsen fra Sorvad Overdrev, hvis gamle Moder – hvad De maaske erindrer – ligger for Døden; hun skal i alle Fald være meget daarlig. Pastorens Kjøretøj var naturligvis – som sædvanlig – ikke i Orden; men jeg lovede at komme, saasnart det var muligt. Nu er jo imidlertid baade Vejr og Vej bleven aldeles ufremkommelig og den stakkels Kone ligger sandsynligvis og venter, – og det blot, fordi Pastoren ikke vil give Lars Besked om, at han skal holde sit Slædetøj i Orden. . . . Desuden har De vist været af den Venlighed, Hr. Müller, at gjemme min Rejsepels for mig. I alle Fald har det ikke været mig muligt at finde den i de sidste Dage. Det skulde i Sandhed glæde mig meget, om De snart vilde bringe mig den tilbage."

"Herre Gud, er den stakkels Kone syg – er hun syg," sagde

-"

"De veed jo meget godt, Hr. Müller," afbrød Kapellanen ham med en kun slet skjult Indignation. "De veed jo meget godt, at jeg aldrig nyder Spiritus udenfor Maaltiderne. Det forekommer mig virkelig, at den Spøg snart bliver for gammel. Det skulde i Sandhed glæde mig, om det var Dem muligt at finde paa noget andet at divertere Dem med."

"Ak, ja — ja vist — naturligvis," sukkede den Gamle og rystede ligesom skamfuld paa Hovedet. "Men alligevel — skulde ikke Ds. Højærværdighed være at formaa til at trine indenfor i en ringe Broders Hi og gøre ham delagtig i Deres epokegørende dogmatiske Granskninger? Om min høje Foresatte vil være saa god at træde nærmere, skal jeg øjeblikkelig lade hente en halv Tønde Kul og en Fodpose. For sig mig en Gang . Pneumatologi, ikke sandt? . Anthropologi, er det ikke saaledes? . Og hvordan er det nu — Petrus Lombardus, ikke sandt ."

Men Kapellanen blev staaende i Døren og saae ned paa den hvide Olding med et Udtryk, der skiftede mellem Medynk og Forbitrelse.

"Synes De virkelig, Hr. Müller," sagde han tilsidst, da Præsten endelig tav: "synes De virkelig, at det passer sig for os at tale om disse ophøjede Materier paa en saadan Maade? Det forekommer mig sandelig, at der i vore Dage er Folk nok til at spotte og haane det [259]hellige, saa vi skulde vel vogte os for selv at give Anledning til Forargelse. Jeg vægrer mig virkelig ved at tro, Hr. Müller, at De finder dette at være en passende Anvendelse af Tiden, naar der allevegne hersker saa megen Vankundighed og aandelig Nød, der venter paa vor Hjælp! . Jeg kan saaledes fortælle Dem, Hr. Pastor, at der i Eftermiddags under Deres Fraværelse har været Bud fra Hjulmand Povlsen fra Sorvad Overdrev, hvis gamle Fader — hvad De maaske erindrer — ligger for Døden; han skal i hvert Fald være meget daarlig og ligger sandsynligvis nu og venter i Nød og Pine. Pastorens Kjøretøj var — som sædvanlig — ikke i Orden; men jeg lovede at komme, saasnart det var muligt. Nu er det jo imidlertid bleven et forrygende Vejr, og Vejene er aldeles ufremkommelige. Desuden har De vist været af den Venlighed, Hr. Müller, at gemme min Rejsepels for mig. I hvert Fald har det ikke været mig muligt at finde den i de sidste Dage. Det skulde i Sandhed glæde mig meget, om De snart vilde bringe mig den tilbage."

"Herre Gud, er den stakkels Mand syg — er han syg," sagde den Gamle, denne Gang i uforstilt Tankefuldhed. Men straks efter rejste han Hovedet, og det forsorne Smil spillede igen i hans

"Herre Gud! er hun – er hun syg," sagde den gamle som i Tanker; hans Ansigt var nu et eneste stort Smil . . . [intet afsnit]

"Hør, ved De hvad, Hr. Biskop, . . . De burde ved Gud gifte Dem med en af de nye Patent Kakkellovne, som kunde spasere med Dem under Armen og ligge i Sengen hos Dem om Natten -, frisk Indfyring Morgen og Aften, som der staar i Annoncerne! De gaar da for Guds Skyld med Mavebælte, Hr. Basse? Ellers burde De min Sandten . . ."

"Maaske jeg saa, Hr. Pastor, maatte faa Lov at vende tilbage til mine Studier; jeg vilde oprigtig talt, i saa Fald være Dem meget taknemlig," afbrød atter Kapellanen, bukkede med ironisk Høflighed og forsvandt med det samme ud af Døren.

Pastor Müller lagde sig tilbage i Stolen og sendte efter ham en sine vældige Lattersalver, der fik Støv og Midder til at sitre i alle Krogene og Rotterne til forskrækket at rulle sig sammen og spidse Ørene under Gulvbræderne.

Filtskoene gik atter over Gulvet der oppe, og Stolen blev sat til rette. Men endnu lang Tid efter sad "Søby-Bamsen" urokelig i samme Stilling med de svære Arme hængende slapt ned paa hver sin Side af Stolen og Benene fremme, mens Smilet langsomt døde hen i hans Ansigt. De store, stillestaende Øjne, der var som fastfrosne til deres Huler, stirrede tankefuldt ud over Gulvet, og han rystede gjentagende paa Hovedet.

Men lidt efter lidt syntes der at lægge sig som et nyt Skjær over hans Ansigt. Eller var det det sidste Skjær af den nedgaaende Sol, der ogsaa fik Støver herinde til at rødme svagt? . . . Han smilte paany. Han var helt hensunken, og Smilet bredte sig. Men det var ligesom ganske nyt; som hentet fra **en hel anden Verden, langt borte fra**, - eller som et Barns, der ser et Juletræ i Drømme.

Pludselig sprang han op, ligesom rystede Manken, og saa sig om. Det var næsten mørkt. Hans Øje traf Glassene paa Bordet. Og han gik med stærke Skridt over Gulvet, satte to Fingre om det ene og hældte det i Halsen; stod lidt og grundede, satte endelig med rask Beslutning ogsaa to Fingre om det andet og sendte hurtigt dets Indhold samme Vej.

Derpaa snoede han sig omkring, greb resolut Biblen fra Hylden, Stokken fra Krogen, Huen fra Knagen – og var ude.

Det var tæt Snefog, med Bælgmørke, Nordenstorm. Sneen røg fra alle Kanter og samlede sig i mandshøje Driver langs

den Gamle, atter ligesom i Tanker. . . . Pludseligt rejste han Hovedet, og hans Ansigt var nu et eneste stort Smil:

"Hør, véd De hvad, Hr. Biskop! – Véd De, hvad jeg har tænkt paa?"

"Nej – det véd jeg vist ikke."

"De burde ved Gud gifte Dem, Hr. Ruggaard."

"Gifte mig? . . . Hvad mener De med det?"

"Jo, ser De . . . jeg læste forgangen Dag om disse nye Patentkakkellovne – disse transportable, De véd nok. . . . Sig mig: kunde De ikke ha'e Lyst til at gifte Dem med saadan en? Det maatte dog bestemt være noget for Dem! Tænk! – den kunde De nok saa dejlig spasere med under Armen, naar De gik ud; og om Natten kunde den ligge og varme Dem i Sengen . . . Frisk Indfyring Morgen og Aften, som der staar i Annoncerne! Hvad siger De til det? Var det ikke en god Idé?"

"Maaske jeg saa, Hr. Pastor, maatte faa Lov at vende tilbage til mine Studier. Jeg vilde oprigtig talt i saa Fald være Dem meget taknemlig," afbrød Kapellanen ham, bukkede med ironisk Høflighed og forsvandt med det samme ud af Døren.

Pastor Müller lagde sig tilbage i Stolen og sendte efter ham en af disse vældige Lattersalver, der fik Støv og Møl og Spindelvæv til at sitre i alle Krogene og Rotterne til forskrækket at rulle sig sammen og spidse Ørene under de gamle Gulvbrædder. . . . Oppe over Loftet hørtes atter Filtskoenes Trin og Stolen, der blev sat til rette. Men endnu sad den Gamle dér med fremstrakte Ben og Hænderne foldede over Maven og gottede sig over sit Indfald.

Pludselig sprang han op, rystede Manken og saa' sig omkring. Det var allerede mørkt. Ved Skjæret fra Kakkellovnen faldt hans Øje paa de to smaa Glas, der stod urørte paa Bordet. Resolut gik han over Gulvet og satte to Fingre om det ene og tømte det; derpaa om det andet og sendte rask dets Indhold samme Vej.

Saa snoede han sig omkring, greb Stokken i Krogen, Kabudsen fra Knagen – og var ude.

Det var tæt Snefog, Bælgmørke, Nordenstorm. Sneen røg fra alle Kanter og samlede sig i mandshøje Driver langs Gjærderne og i alle Sænkninger. Men Præsten satte sin Pigstav i Jorden og lagde

Ansigt.

"Hør, veed De hvad, Hr. Biskop! — Veed De, hvad jeg idag har tænkt paa?"

"Nej — det veed jeg ikke."

"De burde, ved Gud, gifte Dem, Hr. Ruggaard."

"Gifte mig? . . . Hvad mener De med det?"

"Jo, ser De . . . jeg læste forgangen Dag i Avisen om disse nye Patentkakkellovne — disse transportable, De veed. Sig mig: kunde De ikke ha'e Lyst til at gifte Dem med saadan en? Den maatte bestemt være noget for Dem! Tænk — transportabel! Den kunde De altsaa nok saa dejlig spasere med under Armen, naar De gik ud; og om Natten kunde den ligge og varme Dem i Sengen Frisk Indfyring Morgen og Aften, som der staar i Annoncerne! Hvad siger De til det? Var det ikke en storartet Idé?"

"Maaske jeg saa, Hr. Pastor, maatte faa Lov at vende tilbage til mine Studier. Jeg vilde oprigtig talt i saa Fald være Dem meget taknemlig," afbrød Kapellanen ham atter, bukkede med ironisk Høflighed og forsvandt ud af Døren.

Pastor Müller lagde sig tilbage i Stolen og sendte efter ham en af disse vældige Lattersalver, der fik Støv og Mal og Spindelvæv til at sitre i Stuens mørke Kroge og Rotterne under Gulvet til at fare sammen og spidse Øren. Oppe over Loftet hørtes atter Filtskoenes Trin og Stolen, der blev sat tilrette. Men endnu længe sad den Gamle og kluklo med fremstrakte Ben og Hænderne foldede over den hoppende Mave.

Pludselig sprang han op. Det var allerede mørkt. Skæret fra Kakkellovnen faldt paa de to smaa Glas, der stod urørte paa Bordet. Resolut satte han to af sine jætteeagtige Fingre om det ene og tømte det; derpaa om det andet og sendte rask dets Indhold samme Vej.

Saa snoede han sig omkring, greb Stokken i Krogen, Kabudsen fra Knagen — og var ude.

Det var tæt Snefog, Bælgmørke, Nordenstorm. Sneen røg fra alle Kanter og samlede sig i mandshøje Driver langs Gærderne og i alle Sænkninger. Men Præsten satte sin Pigstav i Jorden og lagde sig frem imod Stormen, fulgt af sine Hunde.

. Leagt paa den anden Side Bakkerne laa jo en gammel syg

Gjærderne og i alle Sænkninger. Men Søby-Bamsen satte sin Pigstav i Jorden og lagde sig frem imod Vinden, fulgt af sine Hunde. Thi langt paa den anden Side Bakkerne laa jo en gammel syg Kone og ventede paa ham.

Hjemme i Hulen faldt Støvet atter jævnt og tæt gennem den stille Luft. Rotterne listede forsigtig op af Hullerne, løb over Gulvet, bedes, peb og væltede sig under Sengen; og henne paa Kogeovnen stod Søbekaalen og snorkede hen til ingen Ting.

2) [17.1.1884]

Isbjørnen.
Et Portræt
af
Henrik Pontoppidan.

II.

Der eksisterede for hened et Par Menneskealdre siden – og derfor eksisterer der maaske endnu – en Anordning, et kongeligt eller ministerielt Reskript eller noget slikt, hvorved fattige theologiske Studenter kunde erholde Understøttelse af Staten til Studeringernes Fortsættelse, naar de vilde forpligte sig til efter overstaaet Examen i et længere - for Resten ubestemt - Tidsrum at virke som Præster oppe i vore grønlandske Besiddelser.

Et menneskekjærligt Reskript!

Underligt nok var der – i hin paa Theologer ellers saa overvættets rige Tid – alligevel ikke mange, der fulgte Opfordringen. Og de faa, som fulgte den, var ikke altid af den mest udsøgte Art.

Det var i Almindelighed helt eller halvt havarede Existenser, som Livet paa en eller anden Maade havde taget for haardt paa. Synkefærdige Vrag, der i Nøden greb det som den sidste, fortvivlede Redningsplanke.

[Skuffede Melankolikere, der havde haabet saa længe i Sorg og Savn](#) og Usselhed, at de tilsidst havde opgivet alt, og som alligevel med en stille Gysen tænkte paa den Dag, da Kaldelsen vilde komme og Skibet lægge ud og Spir og Taarne forsvinde under Bølgen med den By, de enten aldrig mere skulde gjense eller i det højeste som en gamle, hvide Gubber med sneblindede Øjne og ligesom af Frost stivnede Lemmer, - efter et langt, ensomt, ind-

sig frem imod Stormen, fulgt af sine Hunde. . . . Thi langt paa den anden Side Bakkerne laa jo en gammel syg Kone og ventede.

Imidlertid dalede Støvet derhjemme i "Hulen" atter jævnt og uforstyrret ned gennem den rolige Stueluft. I Aftenens ubrydelige Stilhed stak Rotterne deres spidse Snuder op af Hullerne i Krogene, løb over Gulvet, bedes, peb og væltede sig under Sofaen, mens Edderkopper, Møl og Mider lydløst og graadigt færdedes oppe i Bjørnehuderne og i de gamle Spindelvæv under det røgrune Loft. Og henne over Ilden i Ovnen stod Søbekaalen og snorkede stille hen til ingen Ting. –

Om denne Præst, hans Liv og mærkelige Levnet, er det, disse Blade skal berette.

2

Der eksisterede for et Par Menneskealdre siden – og mulig eksisterer der derfor endnu – en kongelig Anordning, et ministerielt Reskript eller noget lignende, i Følge hvilket fattige theologiske Studerende, der vilde forpligte sig til efter endt Examen i et længere, forøvrig ubestemt Tidsrum at virke som Præster oppe i vore grønlandske Besiddelser, af Staten kunde erholde en aarlig, ikke ganske ubetydelig Understøttelse til deres Studeringes Fortsættelse.

Et menneskekjærligt Reskript!

Alligevel var der – i hin paa Theologer ellers saa overvættets rige Tid – ingenlunde mange, der fulgte Opfordringen. Og de faa, der gjorde det, var ingenlunde altid af den mest udsøgte Slags.

Det var, om sandt skal siges, i Almindelighed mer eller mindre havarede Existenser, som Livet paa en eller anden Maade havde taget for haardt paa, – synkefærdige Vrag, der i Nøden greb denne Udvej som den sidste, fortvivlede Redningsplanke.

Sagen var den, at dette "forøvrig ubestemte" Tidsrum, for hvilket man forpligtede sig, som Regel strakte sig over det meste af vedkommendes Liv. Kun i sjældne Undtagelsestilfælde og under ganske særlige Omstændigheder kunde en tidligere Benaadning forventes.

Man forstaaer derfor let de Følelser, med hvilke et ungt Menneske lod sig forskrive til denne livsvarige Forvisning, – den stille Gysen, hvormed han tænkte paa den Dag, da Kaldsbrevet vilde

Mand og ventede.

Imidlertid dalede Støvet derhjemme i "Hulen" atter uforstyrret ned gennem den rolige Luft. I Aftenens Stilhed stak Rotterne deres spidse Snuder op af Hullerne i Krogene, løb over Gulvet, bedes, peb og væltede sig under Sofaen, mens Edderkopper, Møl og Mider færdedes lydløst oppe i Bjørnehuderne og i de gamle Spindelvæv under det røgrune Loft. Og henne over Ilden i Ovnen stod den forglemte Søbekaal og snorkede sørgmodigt hen til ingenting.

Om denne Præst, hans Liv og mærkelige Levned er det, at disse Blade skal berette.

[ingen kapitielnummerering, men i 1899 luft og en streg (s. 151; i N&S fire linjers luft)]

Der eksisterede for et Par Menneskealdre siden — og sandsynligvis eksisterer der derfor endnu — en kongelig Anordning, et ministerielt Reskript eller noget lignende, ifølge hvilket fattige theologiske Studerende, der vilde forpligte sig til efter endt Eksamen i et længere, forøvrig ubestemt Tidsrum at virke som Præster oppe i vore grønlandske Besiddelser, kunde erholde en aarlig, ikke ganske ubetydelig offentlig Understøttelse til deres Studeringes Fortsættelse. [intet afsnit]
Et menneskekærligt Reskript!

Alligevel var der — i hin paa Teologer ellers saa overvættets rige Tid — ikke mange, der fulgte Opfordringen. Og de faa, der gjorde det, hørte ingenlunde altid til de udsøgte; tværtimod. Det var, naar Sandheden skal siges, i Almindelighed endog temmelig forkomne Eksistenser, som Livet paa en eller anden Maade allerede havde taget [261]haardt paa — synkefærdige Vrag, der i Nødens Stund greb Statens udkastede Madding som en sidste Redningsplanke.

Sagen var den, at det — forøvrig ubestemt" Tidsrum, for hvilket man forpligtede sig, i Reglen strakte sig over saa godt som hele Resten af vedkommendes Liv. Kun i sjældne Undtagelsestilfælde kunde en tidligere Benaadning ventes.

Man forstaaer da let de Følelser, med hvilke et ungt Menneske lod sig forskrive til denne livsvarige Forvisning, den stille Gysen, hvormed han maatte tænke paa den Dag, da Kaldsbrevet vilde komme og Skibet lægge ud og Byens Spir og Taarne forsvinde under Bølgen med den Kyst, som han maaske aldrig mere skulde gjense eller i det heldigste som en gammel Graaskæg med

holdsløst Liv i den evige Isørkens uhyre Tomhed og maanedlange Mørke.

Man vil maaske forstaa, at det med disse Udsigter for Øje just ikke altid kunde være det mest exemplariske Liv, disse "grønlandske Studenter" førte.

I Virkeligheden var det ogsaa - navnlig mod Slutningen - meget ofte netop det modsatte.

Forrige Tidens Ulykke, Skuffelse eller Nød havde nu en Gang løsnet Grunden under deres Fødder. Og det var, som de med Bevidstheden om at have "solgt sig" blot sank dybere, bestandig dybere - ned i en ligesom underjordisk, lyssky Tilværelse, i berygtede Smøgers Mørke og Beværtningskjælderens Bagstuer, hvor de med en fortvivlet Graadighed tog for sig af Livets forskellige Goder, inden det blev forsilde; nyttende Tiden gennem Nat og Dag med en Feber for at prøve alt, saa længe der endnu var Lejlighed, - indtil de en Nat kom hjem til deres tomme Kvist og ved at tænde Spiddelyset fandt et stort, blaat Brev med Fakultetets Segl og Anmodning om hurtigst mulig at indstille sig til Examen, for med næste Skib at drage op til - "Syndernes Forladelse, Kjødets Forsagelse og den evige Is", - som det hed mellem de ulykkelige.

Og Thorkild Asgur Ejnar Müller, som var imellem dem, var bedre end de fleste andre.

Mange vil maaske endnu fra hine Tider mindes en svær, stor og kejtet Fyr, der gjerne var til Latter, hvor han viste sig, og som altid var i Vejen med sin Krop og sine lange Lemmer, skjønt han bestandig strøg sig langs Husvæggene og ved alle Lejligheder gjorde sig saa lille og ubemærket, som det var ham muligt.

De vil huske ham fra en eller anden Forelæsning, til hvilken han ligesom havde forvildet sig.

Eller endnu bedre fra en af den Tids uhyggelige Studenterbillardstuer, hvor han ofte sad hele Dage igennem i den mørke Krog, med Albuerne paa de spidse Knæ og Hagen urokkelig hvilende i Hænderne, som sov han indvendig; - følgende med et halvslukt Blik Vennerne om Billardet, idet han kun nu og da langsomt trak Mundvigene op til et halvsovende Smil, naar det behagede en af dem at slaa ham paa Skulderen eller være vittig paa hans Bekostning.

Uden nogen Sinde selv at sige et Ord eller tage Del i Lystigheden, men med Taalmodighed findende sig i at blive brugt til en hvilken som helst Spøg fra de andres Side, sad han ofte saaledes,

komme og Skibet lægge ud og Byens Spir og Taarne forsvinde under Bølgen med den Kyst, som han maaske aldrig mere skulde gjense eller i det heldigste som en gammel Graaskæg med sneblændede Øjne og stivnede Lemmer efter en livslang levende Begravelse deroppe i den evige Isørkens frygtelige Ensomhed og tomme Mørke.

Maaske vil det ogsaa forstaaes, at det under disse Forhold og med disse Udsigter for Øje ikke altid kunde være det mest exemplariske Liv, disse "grønlandske Studenter" - som man kaldte dem - førte i den korte Tid, de endnu havde at leve i.

I Virkeligheden var det endog meget ofte akkurat det modsatte.

Fortidens Ulykker, Skuffelser, Savn og Nød havde paa Forhaand løsnet Grunden under deres Fødder; og Bevidstheden om at have "solgt sig" dræbte snart den sidste Rest af menneskelig Værdighed i deres Bryst De levede for sig selv, en besynderlig lyssky, ligesom underjordisk Tilværelse i berygtede Smøgers Mørke og Kjælderbeværtnings Bagstuer, hvor de med en fortvivlet Graadighed tog for sig af Livets forskellige Goder, inden det blev forsilde; benyttende Tiden Dag og Nat ligesom med en Feber efter at prøve alt, efter at tømme i sig af alt, mens der endnu var Lejlighed, indtil de en Nat kom hjem til deres tomme Kvist og ved at tænde Spiddelyset blegnede ved Synet af et stort, blaat Brev med Fakultetets røde Segl, der laa og ventede paa dem, indeholdende Anmodningen om hurtigst mulig at indstille sig til den theologiske Examen for med første Skib at drage op til - "Syndernes Forladelse, Kjødets Forsagelse og den evige Is", som det hed mellem de ulykkelige.

Og Thorkild Asgur Ejnar Frederik Müller, der hørte til iblandt dem, havde ikke været anderledes end de fleste.

Mange vil maaske endnu fra hine Tider mindes en svær, stor og kejtet Fyr, der gjerne var til Latter overalt, hvor han viste sig, og som altid var i Vejen med sin kluntede Krop og sine lange Lemmer, skjønt han bestandig gned sig op af Husvæggene og ved alle Lejligheder gjorde sig saa lille og ubemærket, som det blot var ham muligt.

Sikkert vil de i saa Fald huske ham fra en Forelæsning i det theologiske Avditorium, til hvilken han en Gang ligesom af en Fejltagelse havde forvildet sig, og hvor hans Tilsykomst strax i Døren vakte en saadan Munterhed, at han atter skyndsomst fortrak, eller maaske endnu bedre fra en af hin Tids smudsige og uhyggelige Studenterbillardstuer, hvor han ofte sad hele Dage igennem i en og samme mørke Krog, med Albuerne paa Knæene, Hagen hvilende i Hænderne, som sov han indvendig, mens han med et drømmende, halvslukt Blik saa' ud paa Vennerne omkring Billardet og blot nu og da trak Mundvigene op til et sløvt Smil, naar det behagede en af disse at slaa ham kraftigt paa Skulderen, hælde en Snaps Brændevin ud over hans Hoved eller paa anden

sneblændede Øjne — efter en livslang levende Begravelse deroppe i den evige Isørkens frygtelige Ensomhed.

Hellerikke er det vanskeligt at forstaa, at disse "grønlandske Studenter" — som Staklerne kaldtes — med saadanne Udsigter for Øje ikke altid førte det mest eksemplariske Levned i den korte Tid, de endnu havde at leve i.

Fortidens Ulykker, Skuffelser, Savn og Nød havde tilmed paa Forhaand løsnet Grunden under deres Fødder; og Bevidstheden om at have "solgt sig" dræbte snart den sidste Ret af Selvfølelse. De sank hurtig ned til en lyssky og menneskefjendsk Tilværelse i berygtede Smøger og i Kjælderbeværtnings Bagstuer, hvor de med en dyrisk Forslugenhed tog for sig af Livets Goder, mens der endnu var Tid

indtil en Nat, da de kom hjem til deres kolde Kvist og, idet de tændte Spiddelyset, blegnede ved Synet af et stort blaat Brev, det officielle Tilhold om at indstille sig til den theologiske Eksamen for med første Foraarskib at drage op til — "Syndernes Forladelse, Kødets Forsagelse og den evige Is", som det hed mellem de ulykkelige.

Og Thorkild Asger Ejnar Frederik Müller, der hørte til iblandt dem, havde ikke været anderledes end de fleste.

Der lever maaske endnu dem, der fra hine Tider vil mindes en svarlemmet og enfoldig udseende Student, som vakte Latter overalt, hvor han viste sig;

og rimeligvis vil man i saa Fald bedst huske ham fra nogle Forelæsninger i det theologiske Avditorium, til hvilket han et Par Gange havde forvildet sig, men hvor hans Tilsykomst straks i Døren vakte en saadan Munterhed, at han atter skyndsomst fortrak, eller maaske endnu bedre fra en af hin Tids smudsige og uhyggelige Studenterbillardstuer, hvor han ofte sad hele Dage igennem i samme mørke Krog med Albuerne paa Knæene og Hagen hvilende i Hænderne, som sov han indvendig, mens han med et halvslukt Blik saae ud paa Vennerne omkring Billardet og blot nu og da trak Mundvigene op til et sløvt Smil, naar det nemlig behagede en af disse at hælde en Snaps Brændevin ud over hans Hoved eller paa anden Maade at være vittig paa hans Bekostning.

Uden nogensinde selv at sige et Ord eller tage Del i Lystigheden

Time efter Time, uden at røre sig – som en alt for stor, godmodig Bjørn, der var enig med sig selv og andre om, at den i et og alt var født som en Umulighed.

Dette havde man nu i Virkeligheden ogsaa været omtrent fra den første Gang den lille Thorkild aabnede sine store, vandblaa Øjne i sin Moders Sovekammer.

Og Meningerne forandrede sig ikke, alt som de kluntede Lemmer voxede ud og Kroppen rakte sig.

Familjen og Vennerne lagde tværtimod, efterhaanden som Aarene skred frem, mindre og mindre Skjul paa, at han var umulig. Og den stakkels lille, fortumlede Moder kunde ikke ofte nok tage ham mellem sine Hænder og forkynde ham, hvor ringe Haab han kunne gjøre om Livet; hvor lidt han maatte vente, det vilde bringe ham; og hvorledes man med Taalmod og Ydmyghed maatte bære de Aag, Vorherre lagde paa ens Skuldre.

Da han derfor som ved et Guds Under endelig slap igjennem Studentereksamen, fik man ham øjeblikkelig indskrevet til grønlandsk Præst, idet man forstod, at dette var den eneste Mulighed.

Thorkild gjorde ingen Modstand, men tog alt med den samme stumme Ligeegyldighed, hvormed han under hele sin Opvækst havde taget alt andet, - som noget helt selvfølgeligt, der nu en Gang ikke lod sig ændre.

Og da det først ret var gaaet op for ham, hvor det egentlig var, han var anbragt; hvor han have sin Plads, – saa fulgte han trolig alle "Grønlænderne" i Hælene - baade i de mørke Smug og i Beværtningskjældernes Bagstuer - uden nogen Sinde at vaagne af sin Halvsøvn eller tænke paa, om det kunde eller skulde være anderledes.

Maade være vittig paa hans Bekostning.

Uden nogen Sinde selv at sige et Ord eller tage Del i Lystigheden, men taalmodigt findende sig i at blive benyttet af Kammeraterne til en hvilken som helst Slags Spøg, kunde han ofte sidde saaledes timevis uden at røre sig, – som et alt for stort, godmodigt Dyr, der forlængst var blevet enig med sig selv og andre om, at det i et og alt var født som en Umulighed.

Om dette havde der nu virkelig ogsaa blandt alle hersket en sjælden rørende Enighed, omtrent fra samme Stund den lille Thorkild for første Gang aabnede sine store, vandblaa Øjne i Moderens Sovekammer.

Og Meningerne havde ikke forandret sig, efterhaanden som de kluntede Lemmer voxede ud og Kroppen rakte sig.

Baade Slægt og Venner kunde ikke højlydt nok forsikre, at han var og blev en Umulighed. Og hans stakkels lille og fortumlede Mor kunde under Opvæksten ikke ofte nok tage ham mellem sine Hænder for at forkynde ham, hvor ringe et Haab han turde gjøre sig for Livet; hvor lidet han maatte vente, at dette vilde bringe ham; og hvorledes han med Taalmod og Ydmyghed maatte bære de Aag, som Vorherre lagde paa ens Skuldre.

Thorkild saa' Dagens Lys i en lille jysk Provinsby, hvor hans Fader, der var Adjunkt, pludselig døde kort Tid efter Drengens Fødsel, efterladende Moder og Barn i trange og sørgelige Kaar. Paa en velhavende Slægtnings Bekostning og under hans strenge Opsigt blev han i sit tiende Aar sat ind i Byens Latinskole for efter et Ønske, som Faderen endnu paa sit Dødsleje indstændigt havde gjentaget, og som de efterlevende derfor mente at burde gjøre sig til Pligt at opfylde, at uddannes for den studerende Stand.

Det var lange og kvalfulde Aar for det ulykkelige Barn. Mere end én Gang var man lige ved i Fortvivlelse at opgive Forsøget. Men da han endelig i sit tyvende Aar, efter de utroligste Anstrængelser og endda kun ved en ren Slumpelykke, slap igjennem Studentereksamen, lod Familien ham øjeblikkelig indskrive til grønlandsk Præst, idet man fik den stakkels svage og forkuede Moder gjort begribelig, at dette var den eneste tænkelige Udvej.

Thorkild selv gjorde ingen Modstand men tog denne Afgørelse med samme stumme Ligeegyldighed, hvormed han fra Barnsben havde vænnet sig til at finde sig i alt uden Indvendinger.

Og da det først ret var gaaet op for ham, hvor det egentlig var, man havde anbragt ham, hvor han havde sin Plads – saa fulgte han fra samme Dag trolig alle "Grønlænderne" i Hælene, baade til de mørke Smug og til Kælderbeværtningernes Bagstuer, uden nogen Sinde at tænke over, om det mulig burde eller kunde være anderledes.

I fire Aar levede han saaledes, uden egentlig ved nogen Lejlighed at vaagne af den Sløvhedstilstand, hvori han mere og mere sank ned.

men taalmodigt findende sig i at blive benyttet af Kammeraterne til en hvilkensomhelst Spøg kunde han sidde timevis uden at røre sig, som en kæmpestor Skifting, et tungt, altfor godmodigt Troldmenneske, der forlængst var bleven enig med sig selv og andre om, at det var kommen til Verden som en Umulighed.

I Virkeligheden havde der ogsaa hersket en rørende Enighed herom næsten fra samme Stund, den lille Thorkild første Gang aabnede sine store, vandblaa Øjne i Moderens Sovekammer.

Slægt og Venner havde ikke højlydt nok kunnet forsikre, at han var og blev, hvad de med et formildende Ord kaldte "abnorm". Og hans stakkels bekymringsfulde Moder kunde under hans Opvækst ikke ofte nok tage hans store Hoved mellem sine Hænder for at fortælle ham, hvor ringe Haab han turde gøre sig for Livet, hvor lidet han maatte vente, at dette vilde bringe ham, og hvorledes han med Taalmod og Ydmyghed maatte bære det Aag, som Vorherre havde lagt paa hans Skuldre.

Thorkild saae Dagens Lys i en lille jysk Provinsby, hvor hans Fader, der var Adjunkt, døde kort Tid efter Drengens Fødsel og efterlod Moder og Barn i trange Kaar. Paa nogle Slægtnings Bekostning og under disses strenge Opsigt blev han fra sit tiende Aar anbragt i Byens Latinskole for efter et Ønske, som Faderen havde udtalt paa sit Dødsleje, og som de efterlevende derfor mente at burde opfylde, at uddannes for den studerende Stand.

Det var lange og kvalfulde Aar for det mislykkede Barn. Mere end een Gang var man lige ved i Fortvivlelse at opgive Forsøget; og da Thorkild endelig i sit tyvende Aar slap igjennem Studentereksamen, lod man ham øjeblikkelig indskrive til grønlandsk Præst, idet Familien fik den svage og forknytte Moder overtalt til at tro, at der ikke var nogen anden Udvej for ham.

Thorkild selv gjorde ingen Modstand men fandt sig i denne Afgørelse med den samme Taalmodighed, hvormed han efterhaanden havde vænnet sig til at modtage "Skæbnen"s Tilskikkelser.

Da det først var gaaet op for ham, hvor man havde anbragt ham, hvor han havde sin Plads — fulgte han trolig "Grønlænderne" i Hælene, baade til de mørke Smug og til Kælderbeværtningernes Bagstuer, tilsyneladende uden nogensinde rigtig at vaagne til Bevidsthed. **I Virkeligheden var han dog hverken saa sløv eller ligeegyldig, som han gav sig Udseende af. Den uforanderlige Sindsro, han bar til Skue under alle Ydmygelser, var nærmest en tilvant Grimace, bag hvilken han fra Barnsben havde skjult Sorgen og Skammen over at være født som et saa ynkværdigt og ubrugeligt Menneske; — det var en Slags Fortvivlelsens Ligepladhed, der undertiden i ensomme Øjeblikke kom Selvmordstanken nær. Mere end een Gang havde han virkelig tænkt paa at ende sit usle**

Men i disse Aar hændte det just, at en usædvanlig streng Vinter bortrev flere af Præsterne i det nordlige Grønland. Og Thorkild Müller derfor en skønne Nat kom hjem fra Beværtningen, fandt han *sit* "blaa Brev" liggende paa Bordet.

Det var første Gang i sit Liv, han følte Knæene vakle under sig. Han læste Skrivelsen to Gange helt igjennem og satte sig derefter ned paa en Stol med den i Haanden.

Da den stærkeste Bevægelse var ovre, slog det ham ligesom pludselig gennem de fortumlede Tanker: at han i al denne Tid ikke havde aabnet en theologisk Bog; ja at selv den Smule Skolelærdom, han en Gang havde faaet banket ind, næsten helt var dunstet bort,

saa han var fuldstændig "bar".

Han greb sig i at lede op i sin Hukommelse efter Aarstal og Navne; indtil det hele atter flygtede bort for ham, og han blot sad tilbage med en dump, ubestemt Følelse af, at der nærmede sig noget . . . noget mere end almindeligt . . . noget helt galt . . .

Men da han tilsidst havde slaaet det fast hos sig selv, at han var "bar" - s a a bar, at han ikke vilde blive hjulpen, om han sad i Bøgerne Nat og Dag hele Resten af Tiden - gik han, ligesom beroliget, i Seng, og sov tungt og uden Afbrydelse til den næste Dags Middag.

Men da han var kommen til Besindelse og hans Øjne traf Brevet paa Bordet, faldt Søvnens strax over ham paa ny. Og han sov, og sov igjen, hele Natten, uafbrudt, indtil den næste Morgen.

De følgende Dage drev han ene omkring i Gaderne, nede ved Havnen og rundt paa Pladserne, hvor Arbejdet var stærkest og Tummelen størst. Men Søvnigheden vilde ikke forlade ham. De

Et vildt, rødligt Skæg groede ham efterhaanden ud af det store, fregnede Ansigt, mens de plumpe Lemmer og den tunge Krop voxede indtil det latterlig uformelige . . . "Bjørnen" kaldtes han allerede dengang af Kammeraterne. Og virkelig mindede han, naar han saaledes sad imellem dem, hensunken i sin Dvaledøs, med de store røde Labber for Munden og det lodne Hoved, ludende Hoved ned over Brystet, – virkelig mindede han da om en mægtig, tæmmet Vildbams, for hvis sløvt stirrende Øjne taagede Drømmesyner og uklare Billeder af Barndomsegnens Skove, Moser eller vidtstrakte Enge nu og da gled forbi.

. . . Men nu hændte det just i disse Aaringer, at en usædvanlig streng Vinter bortrev et Par af de danske Præster i det nordligste Grønland. Og da Thorkild en Nat kom hjem til sin tomme Kvist, fandt han derfor – længe før han havde ventet det – ved Spiddelyset *sit* "blaa Brev" liggende paa Bordet.

Det var første Gang i sit Liv, at han følte Knæene vakle under sig. Tre Gange læste han Skrivelsen helt igjennem, inden han fuldt havde forstaaet den. Saa lod han sig synke ned paa Sengekanten, med Brevet mellem Hænderne, og faldt i dybe Tanker.

Men som han saaledes sad, fødtes en Idé i hans Hjærne, – en Idé, hvis Snildhed overraskede ham selv paa samme Tid, som han ikke kunde forstaa, at ingen anden havde faaet den for længe siden. Det gik nemlig op for ham, at man jo umulig kunde gjøre ham til Præst. Han vidste med sig selv, at han var blottet for enhver theologisk Kundskab. Han havde i alle disse Aar ikke aabnet en Bog, og siden hint mislykkede Forsøg paa at liste sig ind til en Forelæsning havde han næppe set Universitetets Mure. Han var fuldstændig "bar" . . . Og nu var det, han havde regnet ud, at ifald han ved den skriftlige Examen afleverede alle sine Opgaver ubesvarede og ved den mundtlige Prøve ikke sagde et levende Muk, saa kunde man umulig give ham nogen Karakter – og følgelig vilde man blive nødt til, i alle Fald foreløbig, at lade ham blive hjemme.

I hele den Maaned, han af Fakultetet havde faaet tilstaaet som Frist, gik han nu og pønsede paa Iværksættelsen af denne Plan, uden at betro den til nogensomhelst enddog af sine nærmeste Kammerater. Og da Tiden kom, fulgte han den samvittighedsfuldt og uden Blinken.

Der blev en ordentlig Latter rundt paa Studenterknejperne, da det fortæltes om den grønlandske Bams, at han havde leveret alle sine skriftlige Opgaver "isblanke" op.

Liv; men Tanken paa Moderen havde bestandig holdt hans Haand tilbage.

Hvad hans Ydre angik, saa blev han nu hellerikke smukkere med Aarene, hverken i andres eller i sine egne Øjne. Et vildt, rødligt Skæg groede ham ud af det fregnede Ansigt, og de plumpe Lemmer voksede indtil det latterlig uformelige. "Bjørnen" kaldtes han allerede den Gang blandt Kammeraterne; og virkelig mindede han, naar han sad imellem dem, hensunken i sin Dvaledøs, med de store, røde Labber for Munden og det lodne Hoved ludende ud over Brystet . virkelig mindede han da om en stor, tæmmet Vildbams, for hvis halvlukkede Øjne taagede Drømmesyner med skiftende Billeder af Barndomsegnens store Skove og Moser gled forbi.

Nu hændte det just i disse Aar, at en usædvanlig streng Vinter bortrev et Par af de danske Præster i det nordligste Grønland, og da Thorkild en Nat kom hjem til sin tomme Kvist, fandt han derfor — længe før ventet — sit "blaa Brev" under Spiddelyset paa Bordet.

Det var første Gang i sit Liv, at han følte Knæene vakle under ham. I tre Dage sad han indelukket paa sit Værelse uden at se nogen; en dobbeltløbet Rytterpistol laa paa Bordet ved Siden af ham.

Men under disse Dages Grublen fødtes en lysende Tanke i hans Hjærne, — en Tanke, hvis Snildhed overraskede ham selv paa samme Tid, som han ikke kunde forstaa, at ingen anden havde haft den for længe siden. Det gik nemlig op for ham, at man jo umulig kunde gøre ham til Præst. Han havde i de forløbne fem Aar næppe aabnet en Bog, og siden hine mislykkede Forsøg paa at trænge ubemærket ind i det theologiske Avditorium havde han ikke set Universitetets Mure. Han var fuldstændig "bar" . Og nu var det, han havde regnet ud, at ifald han ved den skriftlige Eksamen afleverede alle sine Opgaver ubesvarede og ved den mundtlige Prøve ikke sagde et levende Muk, saa kunde man umulig give ham nogen Karakter — og følgelig vilde man blive nødt til, i hvert Fald foreløbig, at lade ham blive hjemme.

Da Eksamen kom, gennemførte han sin Plan for den skriftlige Dels Vedkommende uden en Blinken; der blev en sand Jubel mellem Studenterne, da Rygtet fortalte om den grønlandske Bams, der havde leveret alle sine Opgaver "isblanke" op.

laa som en Mare og tyngede ham næsten bogstavelig til Jorden.

Han følte sig undertiden saa tung og træt i Lemmerne, som kunde han lægge sig til at sove paa den bare Stenbro og lade Menneskestrømmen passere over sig uden at vaagne.

Sine Venner undgik han. Men i alle de kjendte Ansigter, han flygtigt havde set, laa der det samme Smil, som fortalte ham, hvad de ventede.

Og Maanedsdagen efter foregik da saa endelig den Komedie, man havde glædet sig til, og som endnu mange Aar efter skulde leve som et Sagn i det theologiske Fakultet.

For et propfuldt Auditorium af henrykte unge og ældre Theologer, ja selv Præster og Lærere, der var strømmet til for at se den berømte "Grønlænder", der havde leveret alle sine skriftlige Opgaver blanke op, maatte den arme Djævel passere Fag for <Fag uden at kunne svare et eneste Ord.

Med Hænderne paa Knæene, Øjnene i Gulvet, og et Ansigt som et Lig, sad han paa Stolen uden at røre sig.

Professorerne vred og skruede sig som Orme - røde og fortvivlede - ruskede ham i Kraven, raabte ham ind i Ørerne, men ikke en Stavelse kom ud over hans dirrende Læber.

Men Sagen var den, at han s k u l d e have Examen. Og da de derfor endelig i det allersidste Fag - næsten under Auditoriets Jubel - fik skruet ud af ham, hvornaar "omtrent" Luther levede, afgjordes dermed Sagen; nu kunde de give ham karakter. Og med sit *vix non contemnendus*, sit Præstebevis og Bispens strengeste Formaninger til flittigt at indhente det forsømte, sendtes han op til det nordligst tænkelige Præstekald i den vide Verden. -
(Fortsættes).

3) [20. 1. 1884]

Isbjørnen.
Et Portræt
af
Henrik Pontoppidan.

III.

Dér, hvor Landet højnede sig, og Fjældene – nøgne og sorte – traadte ud i det store, isopfyldte Hav, bøjede en bred Fjordarm sig

Men Thorkild havde her gjort Regning uden højere Vedkommende.

Paa en Forespørgelse hos disse fra Fakultetet indløb nemlig underhaanden det Svar, at Kandidaten nødvendigvis under alle Omstændigheder *skulde* have Examen, og det endog saa betids, at han som ordineret Mand kunde afgives til Kolonierne med først afgaaende Skib Og saaledes muliggjordes da den Komedie, der endnu mange Aar efter skulde leve som et Sagn i det theologiske Fakultet.

For et propfuldt Avditorium af unge og ældre Præste-Emner, der var strømmet sammen for at overvære denne Forestilling, maatte den arme Thorkild løbe Spidsrod gennem alle de theologiske Fag, af hvilke der var flere, han ikke en Gang kjendte af Navn.

Med Hænderne tungt hvilende paa sine Knæ, Øjnene stift i Gulvet, *latterlig endog for sig selv i sin sorte, lejede Kjoledragt, der stumpede for Hænder og Fødder*, sad han dér paa sin Stol uden at røre sig og saa' ud, som havde han blot det eneste Ønske: at Jorden vilde aabne sig under ham og opsluge ham for stedse. . . . Det saa' undertiden helt uhyggeligt ud. Professorerne snoede og vred sig som Orme – røde og fortvivlede – ruskede ham i Frakkekraven og raabte ham ind i Øret men ikke en Stavelse kom over hans blege, sitrende Læber.

Endelig, i det aller sidste Fag, da Examinator – næsten under Avditoriets Jubel – ved en Slags Overrumpling fik skruet ud af ham, hvornaar "omtrent" Luther levede, fik Sagen dermed en Ende Og med sit *vix non contemnendus*, sit Præstebevis og Bispens strengeste Formaninger til flittigt og samvittighedsfuldt at indhente det saa sørgeligt forsømte, sendtes han da "pr. omgaaende" op til det nordligst tænkelige Præstekald i den vide Verden.

End ikke Moderen fik han sagt et sidste Farvel Skibet laa sejlklart paa Reden, og en Eftermiddag i Begyndelsen af April lettede det Anker.

Ingen var der til at tage Afsked med ham; – og snart skjulte Mulm og Taage den hjemlige Kyst for hans stirrende Øjne.

3

Dér, hvor Landet højnede sig og Fjældene – nøgne og sorte – traadte ud i det store, isopfyldte Hav, bøjede en bred Fjordarm sig

Dog, Thorkild havde gjort Regning uden den egentlige Vært, Ministeriet. Paa en Forespørgsel hos dette fra Fakultetet indløb nemlig underhaanden det Svar, at Kandidaten nødvendigvis skulde have Eksamen, og det endog saa betids, at han som ordineret Mand kunde afgives til Kolonierne med først afgaaende Skib Og saaledes muliggjordes da den Komedie, der endnu mange Aar efter skulde leve som et Sagn i det theologiske Fakultet.

For et propfuldt Avditorium af unge og ældre Præste-Emner, der var strømmet sammen for at overvære Forestillingen, maatte den arme Thorkild løbe Spidsrod gennem alle de theologiske Fag, af hvilke der var flere, han ikke en Gang kendte af Navn.

Med en Haand paa hvert Knæ, Øjnene stift i Gulvet, latterlig endog for sig selv i sin sorte, lejede Kjoledragt, der stumpede for Hænder og Fødder sad han ubevægelig paa sin Stol som en Døvtstum.

Professorerne rasede; de snoede og vred sig som Orme, ruskede ham i Frakkekraven og raabte ham ind i Øret. men ikke en Stavelse kom over hans dirrende Læber.

Endelig, i det allersidste Fag, da Eksaminator næsten under Avditoriets Jubel ved en Overrumpling fik fremtvunget et "Ja" paa det Spørgsmaal, om det var mere end tre Aarhundreder siden Luther levede, fik Sagen dermed en Ende. Nu havde han jo dog svaret! Og med sit *vix non contemnendus*, sit Præstebevis og Bispens strengeste Formaninger til flittigt og samvittighedsfuldt at indhente det saa sørgeligt forsømte, sendtes han op til det nordligste Præstekald i den vide Verden.

End ikke Moderen fik han sagt et sidste Farvel Skibet laa sejlklart paa Reden, og en Eftermiddag i Begyndelsen af April lettede det Anker.

Ingen var der til at tage Afsked med ham; — og snart skjulte Mulm og Taage den hjemlige Kyst for hans stirrende Øjne.

II

Der, hvor Landet højnede sig, og Fjældene — nøgne og sorte — traadte ud i det isopfyldte Hav, bøjede en Fjordarm sig ind mellem to skyhøje Klippebarne og trængte sig dybt ind i Kystlandet.

rolig ind mellem to mægtige Klippebarne og skar dybt ind i Kystlandet.

I Munden hvid og rummelig som et Sund, fuld af smaa Øer og klippefulde Skjær,

trængtes den bestandig i sit Leje smallere indefter, mellem høje, bratte, nøgne Fjældvægge, der stod der: tavse og graa, Tinde over Tinde, i et trøstesløst Øde, – indtil den tilsidst, helt inde, atter videde sig ud, idet den endte som i en hel lille fredelig Indsø paa Bunden af en stor og dyb Kjedel, hvis mere jævnt skraanende Sider og mosgrønne, gullige eller med Krægebærris bevoxede Klipperevner spejlede sig i dens stille, fredelige Vande.

Det kunde vel, af og til, i den korte Sommer hænde – især mod Storm – at et Hvalfangerskib fandt Vej herind mellem Fjældene og vakte Ekkoet op med sine Ankerkættinger og sine Menneskestemmer. Eller at en af Havets store Hvaler forvildede sig ind gennem Skjærene og piskede Vandet i Vrede, indtil den med Sprøjt og Larm slap ud igjen.

Men ellers laa Stilheden dyb og slumrende mellem de rolige Fjælde, Nat og Dag uden at brydes, – blot ligesom sat i Musik af Midnatssolens summende Myggesværme, der stod derude over Vandet som sorte, dansende Slør, hvor igennem Solstøvet faldt.

Nu og da lød et lille Plask ude fra Dybet, hvor en sort, blank Ryg skjød sig op og forsvandt. Brede, buttede Snuder stak hist og her op i Vandskorpen for at drikke Luft, og dukkede under.

Ned ad Fjældsidens kom den blaagraa Ræv med langsomme, søvnige Skridt. Paa en Afsats i Klippen standsede den, saa' sig ligegyldigt om, rystede Pelsen,

og begyndte endelig med Snuden at rode om mellem en Bunke gamle, afgnavede Ben, der laa uden for Indgangen til en forladt, halvt sammensunken Hule, bygget af Sten og Græstørv, ind i hvis Kjølighed den tilsidst selv forsvandt.

Thi rundt omkring Søen laa der spredt som hel lille By af disse Jættestuer eller sammensunkne Jordkuler – de Indfødtes kummerlige Vinterboliger, som de ved Vaarens første Solglimt i Huj og Hast havde forladt for at ty op til den glade Rensdyrjagt inde paa de store Højsletter – efterladende Dalen til dens Sommersøvn og Ræven til dens Kjedsomhed.

rolig ind mellem to skyhøje Klippebarne og trængte sig dybt ind i Kystlandet.

I Munden hvid og rummelig som et Sund, fuld af smaa, snedækkede Øer og klippefulde Skjær, over hvilke Tusinder af snehvide Fugle kredsede og fyldte Luften med Skrig. Men efterhaanden som den naaede ind, blev den bestandig smallere, trængtes i sit bugtede Leje bestandig snevrere sammen mellem de høje, bratte, nøgne Fjældvægge, der stod dér, Tinde over Tinde, i et graat, tavst og trøstesløst Øde, – indtil den tilsidst, inderst inde, paa ny videde sig ud og endte som i en lille fredelig Indsø, der dækkede Bunden af en mægtig, dyb Klippekedel, hvis mere jævnt skraanende Sider og mosgrønne, gullige eller med Krægebærris bevoxede Klipperevner spejlede sig i dens stille, krystalklare Vande.

Det kunde vel af og til i den korte Sommer hænde – især imod Storm – at et Hvalfangerskib fandt Vej herind mellem Fjældene og vakte Ekkoet op med sine klirrende Ankerkættinger og sine Menneskestemmer, . . . eller at en af Storhavets Hvaler forvildede sig ind mellem Skjærene og piskede Vandet i Vrede, indtil den med Sprøjt og Larm slap ud igjen.

Men ellers laa Stilheden dyb og slumrende mellem de rolige Fjælde, Nat og Dag uden at brydes, . . . kun ligesom sat i Musik af Midnatssolens summende Myggesværme, der stod derude over det gyldentfarvede Vand som sorte, dansende Slør, hvor igennem Solstøvet sigtedes.

Nu og da lød et lille Plask ude fra Dybet, hvor en sort, blank Ryg skjød sig op og forsvandt. Brede, buttede Snuder stak op hist og her op i Vandskorpen for at drikke Luft og dukkede derpaa lydløst under.

Ned ad Fjældsidens kom den blaagraa Ræv med langsomme, søvnige Skridt. Paa en Afsats i Klippen standsede den, saa' sig ligegyldigt om, rystede Pelsen, og gik videre, . . . fulgte derpaa et Stykke langs med Søbredden, hvor smaa, mangefarvede Kiselsten glimtede fra Bunden af det klare Vand, snappede dovent efter en Myg, gabede rødt og begyndte endelig med sin spidse Snude at rode om mellem en Bunke gamle, afgnavede Ben, der laa uden for Indgangen til en forladt, halvt sammensunken Hule af Mostørv og Sten, ind i hvis Kjølighed den tilsidst selv forsvandt.

Men rundt omkring Søen, spredt under Klippeskrænterne, laa en hel lille By af saadanne smaa, sammensunkne Jordkuler – de Indfødtes kummerlige Vinterboliger – som de ved første Glimt af Vaar og Sol i Huj og Hast havde forladt for at ty op til den glade Rensdyrjagt inde paa de store Højsletter under Indlandsisen.

Ogsaa en Slags tarvelig Stenkirke fandtes her, bygget op mod selve Klippesiden og med et simpelt Trækors over Indgangen. Og oppe paa Fjældskrænten, i Ly af et Par store, af gulligt Lav beklædte Klippeblokke, hang en rødmalet Bjælkehytte med hvide Vinduesrammer, Bræddetag og en indhegnet Gaard for Hundene.

I Munden hvid og rummelig som et Sund, opfyldt af smaa, snedækkede Øer og klippefulde Skær, over hvilke Tusinder af snehvide Fugle kredsede og fyldte Luften med Skrig. Men efterhaanden trængtes den i sit bugtede Leje bestandig snevrere sammen mellem høje, bratte, nøgne Fjældvægge, der — Tinde bag Tinde — løftede sig mod Himlen og forsvandt i dens Skyer. Men inderst inde udvidede Fjorden sig paany og endte som en næsten cirkelrund Indsø, der dækkede Bunden af en mægtig Klippekedel, hvis mere jævnt skraanende Sider og mosgrønne, gullige eller med Krægebærris bevoxede Klipperevner spejlede sig i dens stille Vande.

Det kunde af og til under den korte Sommer hænde — især imod Storm — at et Hvalfangerskib fandt Vej herind mellem Fjældene og vakte Ekkoet op med sine klirrende Ankerkættinger og sine Menneskestemmer, . . . eller at en af Storhavets Hvaler forvildede sig ind mellem Skærene og piskede Vandet i Vrede, indtil den med Sprøjt og Larm slap ud igen.

Men ellers laa Stilheden dyb og slumrende mellem de rolige Fjælde, Nat og Dag uden at brydes, kun ligesom sat i Musik af Midnatssolens summende Myggesværme, der stod derude over det gyldenfarvede Vand som sorte, dansende Slør, hvorigennem Solstøvet sigtedes.

Nu og da lød et lille Plask ude fra Dybet, hvor en sort, blank Ryg skjød sig op og forsvandt. Brede, buttede Snuder stak op hist og her i Vandskorpen for at drikke Luft og dukkede derpaa lydløst under.

Ned ad Fjældsidens kom den blaagraa Ræv med søvnige Skridt. Paa en Afsats i Klippen standsede den og gabede rødt . . . rvstede derpaa Pelsen og gik videre, . . . fulgte saa et Stykke langsmed Søbredden, hvor smaa, mangefarvede Kiselsten glimtede 'rem fra Bunden af det klare Vand, snappede dovent efter en Myg og begyndte endelig med sin spidse Snude at rode om mellem en Bunke afgnavede Ben, der laa udenfor Indgangen til en forladt, halvt sammensunken Hule af Mostørv og Sten, ind i hvis Kjølighed den tilsidst forsvandt.

Rundt omkring Søen, spredt under Klippeskrænterne, laa en hel lille Koloni af saadanne smaa sammensunkne Jordkuler — de Indfødtes kummerlige Vinterboliger — som de ved første Glimt af Vaar og Sol havde forladt i Huj og Hast for at ty op til den glade Rensdyrjagt inde paa de store Højsletter under Indlandsisen. Ogsaa et tarveligt Stenkapel fandtes her, bygget op mod selve Klippesiden og med et Trækors over Indgangen. Og oppe paa en Fjældskrænt hang en rødmalet Bjælkehytte med hvide Vinduesrammer, Bræddetag og en indhegnet Gaard for Hundene, — Præsteboligen.

Men ogsaa denne var nu forladt. Kun Ræven luskede nu og da ved Aftentid herop med Pelsen fuld af Myg og gav sig dovent til at gnutte sig op ad Hjørnestolperne.

Men naar den lange Vinternat nærmede sig og Sneen begyndte at lægge sig tæt over Landet, vaagnede der Liv i denne øde Stenkjedel. Fra Øst og Syd kom smaa, skindklædte Skikkelser ned over Fjældsiderne med Hundekobler og tungt belæssede Slæder, vinkende og raabende til hinanden paa lang Afstand gennem den tykke Sneluft. Nogle paa Ski – i strygende Fart ned over Skraaningerne!

Samtidig kom andre vestfra, ind igennem Fjorden, i deres store, gule Skindbaade og smaa Kajakker . . . to, tre Familjer i Følge, snakkende, kjævlende, leende, klodsede og ubehjælsomme i al deres stive Skindtøj . . . Fruentimmerne ved Aarerne, gulbrune og sortøjede, nogle med Patteglutter bag paa Ryggen i Amauten . . . og alle Baadene fulde af Skindbylter, Spæk, Klumper af blodigt Sælhundekjød, Fuglevildt, stinkende Huder og store, opspilede Rensdyrmaver fyldte med Blandinger af Mel, Gryn eller Ærter, som de havde tusket sig til paa Handelspladsen sydefter.

Hver Dag bragte nye Familjer til Kolonien. Der blev et Liv Søen rundt af disse smaa, travle, skindklædte Skikkelser, der endnu var som halvt berusede af Sommerens Sol og den vilde Jagt oppe under Højlandsisen.

Vinterboligen skulde ordnes, Sten og Mos skulde samles, de nye Huder spredes ud over Klipperne for at vindtørres. Oppe i Fjældrevnerne, paa afsides Steder, blev Vinterforraadet nedlagt i Stendysser og omhyggelig tildækket med Huder og Sne. Og inde i Hulernes Mørke vraltede de gamle, krogede og skaldede Koner snakkesalige omkring og bredte Skindene over Sovebrixerne, fyldte Tran i Vægstenslampen og hængte den store, sorte Kogegryde op over denne under det lave, vaadt dryppende Loft.

Alt imens sank Solen for hver Dag dybere og dybere under Horisonten, og Mulmet gled ind fra Nord med tætte, kolde Snefald og bidende Isvinde.

Men selv i Vinternattens maanedlange Mørke, naar Landet laa begravet under de favnehøje Driver og Havet stod ispakket og mørkt, saa langt Øjet naaede, saa levede man dog, om ogsaa ofte fattigt nok, heroppe under Sneen . . . Hist og her faldt et lille rødt Skjær fra en Hules Tarmrude hen over det hvide, tavse Dække, der gjerne havde sænket sig lidt over en saadan Plet paa Grund af det ophedede Rum nedenunder. Nu og da kom en Skindbylt krybende ud paa alle fire fra den lange, lave, stensatte Gang, der fra Hulen førte ud i det fri. Og altid gik de store, slunkne Hunde søgende omkring og hylede klagende i de bitterkolde Nætter.

Ude paa Fjorden, skjult i Frosttaager, stod stivfrosne Fangere paa Vagt ved Sælhundenes Blæsehuller . . . urokkelige i timevis,

Men ogsaa denne var nu forladt. Kun Ræven luskede ved Aftentid derop med Pelsen fuld af Myg for at gnutte sig op ad Hjørnestolperne.

Men naar den lange Vinternat nærmede sig og Sneen begyndte at lægge sig over Landet, vaagnede der Liv i denne øde Stenkjedel. Fra øst arbejdede smaa, skindklædte Skikkelser sig ned over Fjældsiderne med Hundekobler og tungt belæssede Slæder. Nogle kom paa Ski — i strygende Fart ned over Skraaningerne!

Samtidig kom andre vestfra, ind igennem Fjorden, i store, gule Skindbaade og smaa Kajakker . . . to, tre Familjer i Følge, snakkende, kævlende og leende. Fruentimmerne sad ved Aarerne, gulbrune og sortøjede, nogle med Patteglutter bag paa Ryggen i Amauten. Og alle Baadene var fulde af Skindbylter, Spæk, Klumper af blodigt Sælhundekød, Fuglevildt, stinkende Huder og store, opspilede Rensdyrmaver fyldte med Blandinger af Mel, Gryn eller Ærter, som de havde tusket sig til paa Handelspladsen sydefter.

Hver Dag bragte nye Familjer til Kolonien. Der blev et støjende Liv rundt om Søen af smaa, skindklædte Skikkelser, der endnu var som halvt berusede af Sommerens Sol og den vilde Jagt oppe under Højlandsisen.

Vinterboligen skulde ordnes, Sten og Mos skulde samles, de nye Huder spredes ud over Klipperne for at vindtørres. Oppe i Fjældrevnerne, paa afsides Steder, blev Vinterforraadet nedlagt i Stendysser og omhyggelig tildækket med Huder og Sne. Og inde i Hulernes Mørke vraltede de gamle Koner snakkesalige omkring og bredte Skindene over Sovebrikserne, fyldte Tran i Vægstenslampen og hængte den store Kogegryde op under det lave, vaaddryppende Loft.

Alt imens sank Solen dybere og dybere under Horisonten, og Mulniet gled ind fra Nord med tætte, kolde Snebyger og bidende Isvinde.

Men selv i Vinternattens maanedlange Mørke, naar Landet laa begravet under favnehøje Driver og Havet stod ispakket og mørkt, saa langt Øjet naaede, saa levedes der dog, om ogsaa ofte fattigt nok, heroppe under Sneen. Hist og her faldt et rødt Skær fra Hulens Tarmrude hen over det hvide Dække, der i Almindelighed havde sænket sig lidt over en saadan Plet paa Grund af det ophedede Rum nedenunder. Nu og da kom en Skindbylt krybende ud paa alle fire fra den lange, lave, stensatte Gang, der fra Hulen førte ud i det fri. Og altid gik de store, slunkne Hunde søgende omkring og hylede i de bitterkolde Nætter.

Ude paa Fjorden, skjult i Frosttaager, stod stivfrosne Fangere paa Vagt ved Sælhundenes Blæsehuller. Urokkelige stod de der i Timevis med Harpunen parat i den højre Haand, . . . løftede kun

Men naar de lange Vinternætter nærmede sig, og Sneen havde lagt sig tæt over Landet, begyndte de igjen at vise sig paa Højderne. Fra Øst og Syd kom de ind Fjældsiderne med deres Hunde og tungt belæssede Slæder, vinkende, raabende til hinanden paa lang Afstand gennem den snetykke Frostluft. Andre paa Ski – i flyvende Fart ned over Skraaningerne!

Samtidig kom de gennem Fjorden i Baade og Kajakker - to, tre Familjer i Følge; snakkende, kjævlende, leende, klodsede og ubehjælsomme i al deres stive Skindtøj - styrede lige ind i "Fjøren"; Konerne ved Aarerne, nogle med Patteglutter bag Amauten, og Baadene fulde af Skindbylter, Spæk, Klumper af Sælhundekjød, og Rensdyrmaver med Brændevin,

som de havde tusket sig til paa Handelspladsen sydefter.

Hver Dag bragte nye Familjer til Kolonien. Der blev et Liv en Færd Søen rundt af disse smaa, muntre, skindklædte Skikkelser, der endnu var som halvt berusede af Sommerens Sol og den vilde Jagt oppe under Højlandsisen.

Vinterboligen skulde ordnes, eller maaske en helt ny sættes op. Sten blev der samlet, de nye Huder spredt ud for at vindtørres; oppe fra Klipperevnerne blev Græstørven hentet - alt med det samme lykkelige Smil i de brede, godmodige Ansigter . . . Og inde i Hulerne vraltede de gamle, krogede Koner omkring og havde travlt med at lægge Skindene til rette paa Brixen, fylde Tran i Vægstenslampen og ordne Gryden over den,

alt imens sank Solen dybere og dybere under Horisonten og tilsidst helt forsvandt.

Men selv i denne Vinternattens maanedlange Mørke, naar Landet laa begravet under taarnhøje Driver og Havet ispakket, saa langt Øjet naaede, saa levede man dog heroppe under Sneen. Hist og her faldt et lille bitte rødt Skjær hen over den fra en Hules Tarmrude; og nu og da kom en Skindbylt krybende paa alle fire ud fra den lange, lave, stensatte Gang, der fra Hulen førte ud i det fri.

Og var end Sulten og Nøden mangan Gang stor paa denne Tid, saa døde man dog ikke *helt* heroppe; knurrede ikke en Gang,

men rullede sig blot sammen paa Brixen og gav sig roligt hen i sin Skjæbne. Og ved det første fattige Solglimt over de højeste Snetoppe, sprang man op med Liv i alle Lemmerne pakkede de Pjalter sammen, som man ikke havde ædt, og drog med det taknemmeligste Smil op til Rensjagten ude paa de store Højsletter.

Her oppe levede Thorkild.

Paa disse Højder, i denne stærke kolde Luft drak han Sundheden i sig. Mellem disse Mennesker vaagnede hans Natur, rettede han sin Ryg og følte Marven i sine Knogler.

Det kom ikke paa en Gang. Han mærkede det vel ikke engang selv, idet han betragtede disse smaa, muntre, nøjsomme, skindklædte Skikkelser og deres Færd, hvorledes nye Livskilder lidt efter lidt brød op i hans indre; hvorledes Dag for Dag hans bundne Kræfter løstes, saadan som han en Gang havde haabet, - blot ad andre Veje, imod andre Maal.

Hans Hus var tømret oppe paa Fjældskrænten mellem to mægtige Klippeblokke - lunt og tæt for Snefald og Nordpolens Isvinde.

Et lille rødmalet Hus. Bjælkevægge, Bræddetag, hvide Vinduesrammer og en indhegnet Gaard for Hundene.

Denne indhegnede Gaard var en Opfindelse af Thorkilds Formand - en gammel Drømmer, der havde haft forskellige forskruede Ideer om, hvorledes han skulde hævne sig paa Skjæbnen ved netop at udføre et uhørt Kæmpeværk, et stort Omvæltningsarbejde, der skulde bringe hans Navn til alle Tider.

Denne gamle Særling skyldtes i det hele forskellige mærkværdige Indretninger i og omkring Huset; men af de fornuftigste var en ganske vist højst besynderlig - Stol eller Bænk af Rensdyrshorn, Knogler og Mos, som var anbragt under den ene Klippeblok, og fra hvilken man havde en ejendommelig storladet Udsigt ud over Søen og Fjældene - ja selv et Kig langs over Fjordindløbet, mellem Skjærene, helt ud til Havet, hvor Isklipper - blaa, grønne, eller af Solen røde - uafslædig svømmede forbi.

med Harpunen parat i den højre Haand, kun nu og da varsomt løftende den ene Fod for ikke at fryse fast til Isen. Andre gik ude mellem Skjærene med Bue og Pil . . . bestandig videre og dristigere, efterhaanden som Vinterforraadet slap op og Frosten lukkede alle Sunde.

Men var end Sulten og Nøden mangan Gang stor paa denne Tid, saa døde man sjældent *helt* heroppe; knurrede næppe en Gang over sin ublide Skjæbne. Selv naar det sidste Stykke frosne Spæk var fortæret og endog Vægstenslampen under Loftet gaet ud af Mangel paa Næring, saa rullede man sig blot tættere sammen i Mørket over Stenbrixerne, tavst lyttende til de vilde Vinde, der rasede hen over ens Hoved, taalmodigt og gudhengivent ventende paa den Stund, da Sneen paa Tinderne atter første Gang tændtes af dette røde Guldskjær, der bebudede, at Solen - Solen! - var i Anmarsch²

nu og da varsomt en Fod for ikke at fryse fast til Isen. Andre færdedes ude mellem Skærene med Bue og Pil og vovede sig bestandig længere bort, efterhaanden som Vinterforraadet slap op og Frosten lukkede alle Sunde.

Og var end Sulten og Neden mangan Gang stor paa denne Tid, saa døde man dog sjældent helt. Naar det sidste Stykke frosne Spæk var fortæret og Vægstenslampen under Loftet gaet ud af Mangel paa Næring, rullede man sig sammen i Mørket over Stenbrikserne og laa der tavs og ventede taalmodigt paa den Stund, da Sneen paa Tinderne atter første Gang tændtes af hint blege Guldskjær, der bebudede, at Solen var i Frembrud.

Her havde, i rolige, stille Dage, den gamle Drømmer siddet med sin Pibe og udkastet de store Planer til Grønlændernes fuldstændige Civilisation, mens han lod Blikket glide langs Søens Rand, hvor de muntre, smaa Skindbylter krøb ud og ind i Hulerne eller passede paa Sælen ude paa Isen.

Nu var Thorkild her.

IV.

Der måtte være noget usædvanligt paa Færde nede omkring Søen. Folk løb frem og tilbage paa Strandbredden, samlede sig i Flokke, dansede rundt og jublede i vild Glæde.

Smaa og store Skindbylter kom krybende ud af Hulerne, klappede i Hænderne og pegede til hinanden ud imod Fjordmundingen,

hvor en smal, glødende Rand af en stor Kugle netop tittede op over en af de fjærreste Fjældkamme. Det var Solen, Solen selv. Man vidste jo den vilde komme. Men havde jo med Hjertet hoppende i Livet ventet paa den fra første Gang, Sneen paa Tinderne tændtes af dette røde Skjær, der fortalte, at den var nær; og siden havde man næppe bestilt andet end at iagttage, hvorledes det for hver Dag naaede længere og længere ned ad Fjældsidens.

Der var ingen Ende paa Lyksaligheden. De matte forsultne Øjne stirrede og stirrede, indtil store Glædestaarer randt ned ad Kinderne. Man lo, hoppede om paa sine kluntede Lemmer og faldt tilsid[s]t hinanden om Halsen af lutter Rørelse.

Et Øjeblik efter var Synet forsvundet, Solen under; og det røde Skjær listede isg langsom bort op ad Fjældsidens.

Men for hver Dag herefter hævede den store, blodige Kugle sig bestandig højere paa den blaa Himmel, læggende et Liv af Farve og Glød over Hav og Land, hvor Sneen svandt som en Dugg - i springende, skummende Strømme ned ad Siderne. Og da den tilsidst slet ikke mere forlod dem, men alt var en eneste, straalende, solsitrende Dag, begyndte det at myldre op fra alle Klipperevner og Spalter med ungt, glinsende Mos og rødligt Lav, der skjød sig frem og hagede sig fast og dækkede som et Lagen over alle Fjeldsiderne

Da kom de krybende ud – store og smaa Skindbylter – fra alle Hulerne omkring Søen, rejste sig paa de vaklende Knæ, strakte Armene frem og stirrede med de matte, forsultne Øjne op imod dette fremmede Lys, der ligesom legede paa Fjældkammene. Selv gamle Krøblinge og de, hvem Sulten havde udmattet, saa de ikke kunde støtte paa Benene, maatte bæres ud i det fri for at overbevises om, at det virkelig var sandt, og for at se paa, hvorledes nu Skjæret Dag for Dag listede længere ned ad Klippesiderne.

Og naar saa tilsidst en smal, rødglødende Rand pludselig kiggede op over den blaanende Fjældkam i Syd, og Solens store, blodrøde Kugle roligt hævede sig op i den straaleklare Luft, – da blev der ingen Ende paa Lyksaligheden.

Store Glædestaarer randt ned ad de udhulede Kinder. Man raabte og klappede i Hænderne, humpede ellevidt om paa de kluntede Lemmer og faldt hinanden om Halsen af lutter Rørelse. Mødre rakte deres Børn frem paa Armene, mens de skreg i vild Henrykkelse, og Børnene rakte deres smaa, magre Hænder ud imod den store Varmekilde og blandede deres svage Stemmer i det fælles Halleluja-Raab.

Sekinek! Sekinek!

Men for hver Dag herefter hævede den blodige Kugle sig bestandig højere paa den blaa Himmel, læggende et Liv af Farve og Glød over Hav og Land, hvor Sneen svandt i stride, skummende Strømme ned ad Fjældsiderne.

Og da den tilsidst slet ikke mere forlod dem, men alt blev en eneste, straalende, solsitrende Dag, begyndte det at myldre op fra alle Klipperevner og Spalter med ungt, glinsende Mos og rødligt Lav, der skjød sig frem og hagede sig fast og dækkede som et festlig spraglet Blomstertæppe alle Skrænter og Dale. Krægebærrerne pippede frem, Bøllebuske og de tommehøje Pileris satte smaabitte Blade . . . og alt til disse frygtelige, ligesom underjordiske Drøn rundt om fra Kysten – Skud paa Skud – hvor Isfjælde- ne brød sig løs fra Landet og satte Kursen ud over det blaa, gje- naabne Hav.

Da kom de alle krybende ud fra Hulerne — store og smaa Skindbylter rejste sig paa vaklende Knæ og stirrede med de matte Øjne op imod det fremmede Lys, der ligesom legende kom og svandt paa Fjældkammene. Gamle Folk og de, hvem Sulten havde udmattet, saa de ikke kunde støtte paa Benene, blev baaret ud i det fri, for at ogsaa de kunde se paa, hvorledes Skæret Dag for Dag krøb længere ned ad Klippesiderne.

Endelig kiggede den første smalle, rødglødende Rand af Solen op over de blaanende Fjælde i Syd. Store Glædestaarer randt ned ad de udhulede Kinder. Man raabte og klappede i Hænderne, humpede om paa de kluntede Lemmer og faldt hinanden om Halsen af Sindsbevægelse.

Mødre rakte deres Børn frem paa Armene og skreg i vild Henrykkelse, ogsaa Børnene strakte deres smaa, magre Hænder ud imod den store Varmekilde og blandede deres Stemmer i det fælles Halleluja-Raab:

Sekinek! Sekinek!

For hver Dag hævede den røde Kugle sig et Stykke højere op paa den blaa Himmel og lagde et Liv af Farve og Glød over Landet, hvor Sneen svandt i skummende Strømme ned ad Fjældsiderne.

Og da den tilsidst slet ikke mere forlod dem, og Døgnet blev en lang, solsitrende Dag, begyndte det at myldre op fra alle Klipperevner og Spalter med ungt, glinsende Mos og rødligt Lav, der skjød sig frem og hagede sig fast og dækkede som et festlig spraglet Blomstertæppe alle Skrænter og Dale. Krægebærrerne pippede frem, Bøllebuskene og de tommehøje Pileris satte smaabitte Blade . . . alt til disse frygtelige, ligesom underjordiske Drøn rundt om fra Kysten — Skud paa Skud — hver Gang et Isfjæld brød sig løs fra Landet og satte Kursen ud over det genaabne Hav.

Rolige, majestætiske gled disse Polarhavets mægtige Sejlere hen under den vinfarvede Himmel . . . som Æventyrslotte . . . som

- alt ledsaget af de frygtelige, underjordiske Drøn rundt om fra Kysten – Skud paa Skud – hvor Isfælde brød sig løs og satte Havet i et Oprør, der hver Gang sporedes herinde i Søen.

Nede mellem Hulerne var der stor Travlhed for at komme afsted til Fjælds. Mange af Familjerne var allerede forsvundet, dels gennem Fjorden i Baade og Kajakker, dels op ad Bjergsiden til Sletterne under Højlandsisen. Hvert Øjeblik blev en ny Hule tom, og de faa, der endnu var tilbage, løb omkring for hurtigst muligt at følge efter.

Oppe under Klippeblokken paa Klippeskrænten, paa en Bænk uden for den lille Bjælkehyttes Dør, sad Thorkild.

4) 24.1.1884

Isbjørnen.
Et Portræt
af
Henrik Pontoppidan.

Han sad – efter gammel Vane – med Hagen i Haanden, Albuen støttet paa Knæet, og saa ud over det bevægede Liv dernede.

Men der var som en Feber i hans hede Øjne og over de hule Kinder, hvor Rødmen kom og svandt som paa en Jomfru; en brændende Uro gjennem hele hans Blod, der meddelte sig til enhver af hans Miner eller Bevægelser, mens Blikket usikkert flakkede om mellem den travle Opbruds-Færd nede omkring Hulerne, mellem Bylterne, blev snørt; Hundene, der blev koblete; Slæderne, der blev pakkede . . . Der var ikke den Ting, der undgik hans aarvaagne Øje. Han fangede hver munter Lyd, der steg op til ham gennem den stille, stærke Luft; fulgte som med hele sit Legeme hver Flok eller Familie, der endelig blev færdig og snakkende, kjævlende, leende kravlede op efter; slap dem ikke et Øjeblik ud af Syne, men fulgte

Rolig og majestætisk gled disse Polarhavets mægtige Sejlere hen under den vinfarvede Himmel . . . som Æventyrslotte . . . som svømmende Krystalpaladser, med Tinder og kuplede Taarne, solrøde, azurblaa eller ligesom dryppende af Blod og Guld.

4

Der var noget usædvanligt paa Færde nede omkring Søen. Folk løb iltomt frem og tilbage paa Strandbredden, halede ud af Hulerne de Pjalter af Huder, Skind og sammensyede Tarme, som de i Vinterens Løb ikke havde fortæret, samlede deres Fangeredskaber og Køkkentøj og pakkede det altsammen paa de kajakformede Hundeslæder eller i de store, gule Konebaade, der i Række stod opskudt bag "Fjøren".

Det var Vinterkolonien, der var i Færd med at bryde op. Nu, da Solen endelig var kommen, hastede man for at komme op til den glade Renjagt paa de vide Højsletter under Indlandsisen. Enkelte af Hulerne var allerede tomme, Beboerne draget tilfjælds. Og de, der var tilbage, tænkte blot paa at gøre sig færdig til hurtigst mulig at følge efter.

Oppe paa Klippeskrænten, paa en Bænk uden for den lille Bjælkehyttes Dør, sad Thorkild.

Han sad – efter gammel Vane – med Hagen i Haanden, Albuen støttet paa Knæet, og fulgte spændt med Øjnene denne travle Opbruds-Færd dernede omkring Søen: Slæderne, der blev pakket og snørt, Hundene, der blev koblet, de syge og svage, der blev baaret ud og lagt tilrette ovenpaa Skindbylterne.

svømmende Krystalpaladser, med Tinder og kuplede Taarne, solrøde, azurblaa eller ligesom dryppende af Blod og Guld.

Der var noget paa Færde nede omkring Søen. Folk løb frem og tilbage paa Strandbredden, halede ud af Hulerne de Pjalter af Huder, Skind og sammensyede Tarme, som de i Vinterens Løb ikke havde fortæret, samlede deres Fangstredskaber og pakkede det altsammen paa de kajakformede Hundeslæder eller i de store, gule Konebaade, der i Række stod opskudt paa "Fjøren".

Vinterkolonien var i Færd med at bryde op. Nu, da Solen endelig var kommen, hastede man for at komme op til den glade Renjagt paa de vide Højsletter under Indlandsisen. Enkelte af Hulerne var allerede tomme, Beboerne draget tilfjælds. Og de, der var tilbage, tænkte blot paa hurtigst muligt at gøre sig færdig for at følge efter.

Oppe paa en Bænk udenfor den lille, højtliggende Bjælkehytte, der tjente til Præstebolig, sad Thorkild.

Han sad i sin vante, foroverbøjede Stilling med Hagen i Hænderne og fulgte med stigende Spænding den travle Opbruds-Færd dernede omkring Søen, saae paa Slæderne, der blev pakket og snørt, Hundene, der blev koblet, de syge og svage, der blev baaret ud og lagt tilrette ovenpaa Skindbylterne. Han skulde selv tilbringe Sommeren paa en Handelsplads ved Kysten nogle Mil sydefter og ventede netop paa Bud fra det Baadmandskab, der skulde sejle ham derhen .

Hele Dagen havde han siddet saaledes og holdt Udkgig. Han havde med Blikket fulgt hver Familie, der omsider var bleven færdig til Afrejse og under Latter og Snakken begyndte den besværlige Vandring op over Klippebrokker og stejle Mosskrænter, indtil de efter Timers Forløb forsvandt som smaa, mørke Prikker bag de hvide Fjældkamme. Og selv, naar de forsvandt, var han bleven ved at stirre efter dem, som om Bjærgtet havde aabnet sig for hans Øjne, og han bag Klippetinderne skuede ud over de vide, frodige Højsletter . . . saae Teltene, der blev rejst under Skrænterne med deres lange Træstager og det smukke Tarmskindstæppe foran Indgangen; saae de store, rygende Tranbaal, hvorom de

dem med stigende Uro - Skridt for Skridt - ja hele den tunge, besværlige Fart over Klippebrokker og slibrige Mosskraaninger, indtil de omsider som smaa mørke Prikker forsvandt bag Fjældkammen.

Men selv da sad han længe med Blikket stift hæftet paa Stedet og den bankende Glød i sine Kinder, som aabnede Bjærget sig for hans Øjne og han bag det saa ud over selve den glade Rensjagt paa de store, frodige Sletter; Skindteltene under Fjældskraaningen, med de stærke, brune Kvinder lejrede derinde omkring Tranbaalet; Renens rappe Klov over Mosset, Hundeglam efter, Skud i Luften, Hallo og Skrig, ny Skud og Solen sitrende over det altsammen . . .

Han tog hurtigt Øjnene til sig, trak Vejret tungt og dybt, rystede bekymret paa Hovedet og lagde det i sin Haand.

Det havde været en lang og tung Vinter for ham – denne første. Med den pludselige Trang til at virke, til at føle alle sine Evner og Kræfter taget i Brug og lagt i Beslag, som strax var vaagnet hos ham heroppe i denne kolde, styrkende Luft, havde han efter Bispens Formaning kastet sig over sine Bøger og Time efter Time i den månedlange Vinternat siddet derinde under sin Tranlampe med Hovedet presset mellem Hænderne, og læst og læst i "Kristendom og Hedenskab", "Præk Jesus mellem de Vankundinge", "Anvendelige Metoder til Indpodning af Kristendommens Guldorn mellem Hedninger" – Skrift efter Skrift, en hel Kiste fuld, som Missionssekskabet havde givet ham med paa Rejsen.

Men hvor meget han end fordybede og begravede sig, saa dæmpede det ikke en stigende Uro i hans Indre; en hemmelig Angst for noget lavt, foragteligt, han følte var i Færd med at voxte op i ham, og som han fornå det var hans Pligt til det yderste at bekjæmpe.

Han kunde gribe sig i at staa timevis og følge de vilde Jagtskrig ved Sælhundemyrderiet ude paa Isen eller den rasende Forfølgelse af en anskudt Bjørn - med en Lidenskab som den, der nu og da i hans første Drengaar havde været hans stakkels Moder til saa megen Sorg og vendt hele Familjen fra ham.

Det havde været en lang og tung Vinter for ham – denne første.

Med den pludselige Trang til at virke, til at føle alle sine Evner og Kræfter taget i Brug og lagt i Beslag, der var vaagnet hos ham heroppe i denne kolde, styrkende Luft, havde han strax, følgende Bispens Formaning, kastet sig over sine Bøger. Døgn efter Døgn havde han denne lange Vinternat siddet derinde under den døsiges Tranlampe i sin lille ensomme Bjælkestue, med Hovedet fast presset mellem sine Hænder, og læst og læst i "Kristendom og Hedenskab", "Præk Jesus mellem de Vankundinge", "Gylden Skatkiste", "Gangbare og anvendelige Metoder til højest nødvendig Indpodning af den kristne Læres Sandheder" – Skrift efter Skrift, en hel Kiste fuld, som Missionssekskabet havde givet ham med paa Rejsen.

Men hvor ivrigt han end fordybede sig; hvor samvittighedsfuldt han end lukkede sig inde, saa dæmpede det dog ikke en stundesløs Uro i hans Indre, – en vaagnende Angst for noget lavt og foragteligt, han følte i Færd med at bryde frem hos sig, og som truede med at tage Magten over ham.

Han kunde gribe sig i at staa timevis uden for sin Dør og følge de vilde Jagtskrig ved Sælhundemyrderierne ude paa Isen eller den rasende Forfølgelse af en anskudt Bjørn . . . med en Lidenskab som den, der undertiden i hans første Drengaar havde været hans stakkels Moder til saa megen Bekymring og bragt alle Slægtningenes Afsky over hans Hoved.

Det var endnu ikke ret mange Dage siden, han en Morgenstund havde gaaet i Tanker paa et afsides Sted ude ved Søbredden. Paa én Gang fik han Øje paa en stor Sælhund, der laa og vuggede sig behageligt i Vandet bag en solbeskinnet Isflage nær ved Kysten; og pludselig grebet af en uimodstaaelig Drift kastede han sig

brune Kvinder sad lejrede under aaben Himmel; saa den flygtende Ren med sine Kalve; hørte Hundeglam, Hallo og Skrig, mens Solen sitrede over det bløde, glinsende Mos . . .

Saa havde han — pludselig angstfuld — taget Øjnene til sig, presset Ansigtet ned i sine store, fregnede Hænder og siddet hensunken i hæftig Sjælekamp.

Det havde været en lang og tung Vinter for ham — denne første.

Hele den lange Frostnat havde han siddet derinde under den døsiges Tranlampe i sin lille ensomme Bjælkestue, med det værkende Hoved presset fast mellem sine Hænder, og læst og læst i "Kristendom og Hedenskab", "Præk Jesus mellem de Vankundinge", "Gylden Skatkiste", "Gangbare og anvendelige Metoder til højest nødvendig Indpodning af den kristne Læres Sandheder" — Skrift efter Skrift, en hel Kiste fuld, som Missionssekskabet havde givet ham med paa Rejsen.

Men hvor meget han end havde bestræbt sig for at bøje Tankerne under sin Vilje — det havde ikke været ham muligt at holde dem fængslede ved Bøgerne. Ved hver Lyd, der naaede op til ham fra Søen, rejste han lyttende sit buskede Hoved, og inden han vidste et Ord deraf, sad han fortabt i Gisninger over, hvorfra Lyden vel kunde skrive sig — om det kunde være Kajakkerne, der vendte hjem fra Fangst, eller Flåserne paa Stranden, eller maaske Ungdommen, der dansede Pingasut i Maaneskinnet foran Hulerne? Hørte han saa Kajakmændenes kendte Raab, naar de stod Fjorden ind med Fangst, var det ham umuligt at holde sig rolig længer; han maatte ud og se, hvad der var paa færde, og hvad de bragte hjem.

Han kunde gribe sig i at have staaet timevis udenfor sin Dør og fulgt de vilde Jagtskrig ved Sælhundemyrderierne ude paa Isen eller den rasende Forfølgelse af en anskudt Bjørn . . . med en Lidenskab som den, der i hans første Drengaar havde været hans stakkels Moder til saa megen Bekymring og bragt alle Slægtningenes Afsky over hans Hoved. Endnu for ikke mange Dage siden havde han en Morgenstund gaaet i Tanker paa et ensomt Sted nede ved Søbredden, da han paa een Gang aandeløs standsede ved at faa Øje paa en Sælhund, der laa og vuggede sig i Vandet bag en solbeskinnet Isflage nær ved Kysten. Pludselig greben af en uimodstaaelig Drift

var han krøben paa alle fire hen bag en Klippeblok og havde her givet sig til at skrabe med Stenene, der laa paa Strandkanten, og

da lynsnart ned paa Jorden, inden han var blevet sét, krøb lydlost hen bag en Klippeblok, det tæt derved gagede ud i Vandet, og gav sig derfra til at skrabe med Stenene paa Strandskanten og samtidig at fløjte sagte og blidt, saaledes som han havde sét og hørt de Indfødte gjøre det Ganske rigtig begyndte ogsaa Sælhunden at lytte og se sig ligesom forundret omkring, hvorpaa den langsomt dukkede under. Men lidt efter viste den atter sit store, runde, lyttende Hoved i Vandskorpen og nu tættere ved Land. Thorkild havde imidlertid ikke rørt sig. Hans Hjærte bankede hæftigt i Siden; og han var bleg af Spænding, idet han nu igjen – men ganske svagt – gav sig til at skrabe paa Stenene og med Læberne at frembringe disse bløde, langtrukne Lokketoner. Dyret stak sin brede, børstede Snude lige i Vejret, spilede Næseborene op og forsvandt saa paa ny. Men da det nu for tredje Gang dukkede frem, og denne Gang ganske nær ved Thorkild, slyngede han i samme Nu med al sin Kraft en nævestor, skarpkantet Sten lige imod dets Hoved Han sprang op med et halvt Skrig. Stenen havde ramt midt i Pandebrasken, og Dyret var øjeblikkelig dukket under. Men da Vandet i det samme farvedes rødt, gik der en Gysen igjennem ham. Han skammede sig over sig selv og med en fortvivlet Følelse af sin egen Lavhed og sin ulykkelige Natur gik han hjem, stængede sin Dør og begravede sig atter mellem sine Bøger.

Men end ikke her hjemme mellem de fire nøgne Vægge kunde han nogensinde holde sine Tanker fængslede ved Bogen, hvor meget han end søgte at tvinge dem under sin Vilje. Ved hver mindste Lyd, der naaede op til ham fra Søen, rejste han lyttende sit buskede Hoved, og inden han vidste et Ord deraf, sad han fortabt i Gisninger over, hvorfra Lyden vel kunde skrive sig – om det mulig var Kajakerne, der vendte hjem fra Fangst, eller Flænserne paa Stranden, eller maaske Ungdommen, der dansede *Pingasu*³ i Maaneskinnet foran Hulerne? Men hørte han Kajakmændenes bekjendte Raab, naar de stod ind i Fjorden med Fangst, kunde han umulig holde sig rolig længer; han maatte ud at se, hvad der var paafærde, og hvad de bragte hjem.

Ofte maatte han i denne Tid tænke paa sin Fa'erfa'er, som han aldrig havde sét, men om hvem en af Moderens gamle Tjenestepiger, der havde kjendt ham nøje, manges Gang, mens han var Barn, havde fortalt ham mange forunderlige Æventyr.

Han havde gjennem disse den Gang dannet sig den Forestilling om ham, at han havde været saadan noget som Krybskytte og havde levet og boet halvt som en Vildmand inde i de store **Rold Skove** nær ved Thorkilds Fødeby; at han havde været en stor Kæmpekarl med et vildt, rødt Skjæg, en Slagsbroder, en Drukkenbolt, som havde været Familien til megen Sorg.

Dette sidste sluttede han blandt andet deraf, at hans Moder aldrig nogen Sinde havde omtalt ham.

samtidig fløjtet sagte og blidt, saaledes som han havde set og hørt de Indfødte gøre det. Sælen begyndte ogsaa at lytte og se sig om og lod sig lidt efter plumpe ned i Vandet.

Men straks efter viste den atter sit store, runde, lyttende Hoved i Vandskorpen og nu tættere ved Land.

Med bankende Hjærte skrabede han da atter med Stenene og frembragte med Læberne en ny Række bløde, langtrukne Lokketoner.

Dyret stak sin brede, børstede Snude i Vejret, spilede Næseborene op og forsvandt saa paany. Og da det nu for tredje Gang dukkede frem, og denne Gang ganske nær ved Land, listede han sig frem og slyngede med al sin Kraft en nævestor, skarpkantet Sten mod dets Hoved.

Stenen ramte Dyret midt i Pandebrasken; Vandet omkring det farvedes rødt, da det dukkede under. I det samme vaagnede han skamfuld til Besindelse.

Og fortvivlet over sig selv og sine ulykkelige Lidenskaber gik han hjem og begravede sig atter mellem sine Bøger.

Ofte i denne Tid havde han maattet tænke paa sin Fa'erfader, som han aldrig havde set, men om hvem en af Moderens gamle Tjenestepiger manges Gang, mens han var Barn, havde fortalt ham skrækindjagende Æventyr.

Han havde den Gang dannet sig den Forestilling om ham, at han havde været en berygtet Krybskytte og levet halvvejs som en Vildmand inde i de store Rold Skove nær ved Thorkilds Fødeby. Han havde ogsaa senere altid tænkt sig ham som en Kæmpeskikkelse med et vildt, rødt Skæg; og at han virkelig havde været Familien til megen Sorg, sluttede han blandt andet deraf, at hans Moder aldrig nogen Sinde havde omtalt ham.

Kun en eneste Gang havde han hørt hende nævne hans Navn, idet

Og med en fortvivlet Følelse af sin egen Lavhed, sin ulykkelige Natur og totale Umulighed lukkede han sig atter inde mellem sine Bøger.

Men midt under læsning kunde han pludselig rejse Hovedet op imod Lampen ved en eller anden Lyd nede fra Søen, hvis Betydning han kjendte; - enten det var Kajakerne, der kom hjem fra Jagten, Skud ude fra Skjærene eller Ungdommen, der dansede i Maaneskinnet foran Hulerne. Og inden han vidste det, sad han fortabt i Gisninger: om hvormeget, de havde S[sic!]kudt? Om det muligvis var Jakob, der kom hjem fra det strandede Drivaadsel af en Hval . . . eller - Guds Død! - om det netop var dette, de slæbte ind . . . Han havde allerede Pelsen paa sig og var ude af Døren. Men hørte han Kajakmændenes bekjendte Raab, naar de stod ind i Fjorden med Fangst, kunde han umulig holde sig rolig længer; han maatte ud at se, hvad der var paafærde, og hvad de bragte hjem.

Han maatte ofte i denne Tid tænke paa sin Farfar, som han aldrig havde set, men om hvem en af Moderens gamle Tjenestepiger ofte, mens han var Barn, havde fortalt ham mange underlige Ting.

Han havde faaet den Forestilling om ham, at han havde været saadan noget som Krybskytte og halvvejs havde levet og boet som en Vildmand inde i de store Skove;

en stor Kjempekarl med et stort brunt Skjæg; en Slagsbroder, en Drukkenbolt.

Moderen selv havde aldrig omtalt ham. Faderen havde gode Folk i sin Tid taget sig af; han var kommen til at studere, var bleven Adjunkt, men døde tidlig. Thorkild kunde næppe huske ham.

Kun en eneste Gang havde Moderen nævnt Bedstefaderens Navn. Det var i et af hendes mest bekymrede Øjeblikke, det slap hende ud af Munden, at han, Thorkild, lignede ham. Og han huskede endnu, hvilket underligt Indtryk, det den Gang havde gjort paa ham. -

. . . Nu var der snart helt tomt nede omkring Søen, og de, der endnu var tilbage, vilde være borte om et Par Dage.

Thorkilds Uro steg med hver Time. Han var syg; havde virkelig Feber; vandrede frem og tilbage inde i sin Stue og ude under Klippeblokkene, hvor han nu og da med et sky Blik saa ud over Fjældkammene; - gik ind igjen, prøvede på ny med Bøgerne og lagde sig i sin Seng for at sove - sove fra alt. Men han kunde ikke nedkjæmpe det.

Kun en eneste Gang havde han hørt hende nævne hans Navn, idet der i et af hendes mest bekymrede Øjeblikke slap hende ud af Munden, at han - Thorkild - lignede ham. Og han huskede endnu, hvilket underligt betagende Indtryk dette den Gang havde gjort paa ham.

Men herved var det just, hans Tanker nu atter dvælede, mens han sad her paa Bænken, med Hovedet i sin Haand, og stirrede ud over den travle Opbruds-Færd dernede omkring Søen: Slæderne, der blev pakket, Bylterne, der blev snøret, Hundene, der blev koblet . . . Der var ikke den Ting, der undgik hansaarvaagne Øje; han fangede hver mindste Lyd, der steg op til ham gennem den stille, stærke Luft; fulgte som med stigende Spænding hver Flok eller Familje, der endelig blev færdig til Afrejse og snakken-de, kjævlende og leende kravlede op ad Fjældskraaningen. Ikke et Øjeblik slap han dem da af Syne, men fulgte dem Skridt for Skridt paa hele den tunge, besværlige Vandring op over Klippebrokker og stejle Mosskrænter, indtil de tilsidst som smaa, mørke Prikker forsvandt bag Fjældkammen.

Men selv da sad han længe med Blikket stift hæftet paa Stedet, som om Bjærget aabnede sig for hans Øjne, og som om han bag Klippetinderne saa' ud over selve den glade Renjagt paa de vide, frodige Højsletter . . . Teltene, der var rejst under Skrænterne med deres lange Træstager og det smukke Tarmskindstæppe foran Indgangen; de store, rygende Tranbaal, hvorom de brune Kvinder sad lejrede under den aabne Himmel; den flygtende Ren med sine Kalve; Hundeglam, Hallo og Skrig, og Solen sitrende over det bløde, glinsende Mos . . .

Han tog hastig Øjnene til sig, pressede Ansigtet ned i sine store, fregnede Hænder og sad længe saaledes uden at røre sig.

Pludselig hævede han Hovedet. Nede fra Stien, der langs Fjældskrænten førte op til hans Bolig, hørtes Skridt og Menneskestemmer, der nærmede sig.

Lidt efter dukkede to skindklædte Skikkelser op - en mandlig og en kvindelig - i hvilke Thorkild strax gjenkjendte den gamle Ephraim og hans Datter Rebekka eller "Solen", som hun undertiden kaldtes paa Grund af sit milde Udseende. Han vidste ogsaa, at de kom for at tage Afsked; han havde hørt Hundene gluffe af glad Forventning nede ved Fjøren.

Ephraim var en lille, lidt duknakket Person paa et Par korte Ben, med smaa, runde Arme og et langagtigt, meget mørkebrunt Ansigt, i hvilket et Par usædvanlig udviklede Øjenbryn og et Sæt vel bevarede Tænder var de eneste Prydelser.

Selve Øjnene viste sig nemlig kun som to smaa, lidt skjæve Streger højt oppe under Brynene, og Næsen var saa flad og uudviklet, at den nærmest tog sig ud som en lille tilfældig Hudlap mellem Kindbenene.

Han havde i sin Tid hørt til Koloniens voveligste Fangere og regnedes endnu blandt dens paalideligste og ædrueligste Familje-

der i et af hendes bekymrede Øjeblikke var sluppet hende det Udtryk ud af Munden, at han - Thorkild - lignede ham. Han huskede endnu det forfærdende Indtryk, det havde gjort paa ham.

Han hævede Hovedet. Nede fra Stien, der langs Fjældskrænten førte op til hans Bolig, hørtes Menneskestemmer;

og lidt efter dukkede to skindklædte Skikkelser - en Mand og en Kvinde - i hvilke han genkendte den gamle Ephraim og hans Datter Rebekka eller "Solen", som hun kaldtes paa Grund af sit milde Udseende. Han vidste ogsaa, at de kom for at tage Afsked; han havde hørt deres Hunde gluffe af glad Forventning nede ved Fjøren.

Ephraim var en lille, lidt duknakket Person med et langagtigt, mørkebrunt Ansigt, i hvilket et Par usædvanlig udviklede Øjenbryn og et Sæt velbevarede Tænder var de eneste synlige Prydelser.

Øjnene viste sig nemlig kun som to smaa, lidt skjæve Streger højt oppe under Brynene, og Næsen var saa flad og uudviklet, at den tog sig ud som en lille tilfældig Hudlap mellem de brede og fremstaaende Kindben.

Han havde i sin Tid hørt til Koloniens voveligste Fangere og

forsørgere. Men disse sidste strænge Vintre, i hvilke han undertiden – som de fleste andre forøvrigt – havde maattet ernære sig af Tang og nogle gamle Angmasæthoveder, som de gravede op under Sneen fra Affaldsdyngerne, havde taget haardt paa ham, og han saa' svag og lidende ud. Desuden havde han i denne Vinter mistet to af sine bedste Hunde, der var døde af Sult; og om alt dette gav han sig nu strax til vidtløftigt at berette for Thorkild, idet han urokkelig blev staaende dér foran ham med Hænderne foldede over Maven og ligesom mekanisk løftede og sænkede de buskede Bryn uden at aabne Øjnene.

Thorkild forstod næppe Halvdelen af, hvad den gamle i sit besynderlige Blandingssprog fortalte ham. Han stirrede ufravendt, ligesom undseeligt, ned paa Jorden og nikkede blot nu og da adspredt og tankefuldt.

Imidlertid stod nu ogsaa Rebekka lidt forlegen et Stykke borte og skottede i Smug og nysgjerrigt hen paa denne underlig sky og tavse Præst, som ingen ret kunde blive klog paa.

Selv var hun en lille munter, buttet én paa atten Aar, over hvem Vinterens Nød og Elendighed syntes at være gaaet ganske sporløst hen. Hun var en mere lys Hudfarve end Faderen, havde en smukt formet Pande, skinnende hvide Tænder bag tykke, brune, livslystne Læber og smaa, mørkebrune Øjne, der saa' skjælmske og forstandige frem mellem de lange grove Vipper. Hun bar en Dragt af rødfarvet Skind, der sluttede stramt om hendes korte, stærke, sammentrængte Krop. "Toppen" – Haartoppen – af blaasorte, stride Haar, var bundet op i et Kvarters Højde og omviklet med et spraglet Skindbaand. Paa Fødderne havde hun et Par splinternye, med hvidt broderede Kamikker, som det øjensynlig var hende meget om at gjøre, at Præsten skulde faa at se; og **det var aabenbart, at hun nylig havde vasket sig; thi Snavset sad ikke som et jævnt Lag over hele Ansigtet men i smaa Klatter rundt om paa de struttende Kinder.**

Pludselig afbrød Thorkild den gamles lange, ensformige Passiar og spurgte med dump Stemme, hvornaar de rejste.

Uden Overgang eller Forandring i Tonen begyndte da Ephraim med samme Vidtløftighed at udbrede sig over **deres Rejseforberedelser og Sommerplaner. De skulde – sagde han – slaa Følge med tre andre Familjer, hver paa fem Personer, med hvilke de havde haft Vinterbolig tilfælles, og om et Par Timer skulde de bryde op for at være over det første Fjæld inden Aften.**

Thorkild var for længst igjen sunket hen i sine Tanker.

Men lidt efter gav han sig atter – temmelig sagte og uden at

regnedes endnu blandt dens ædrueligste Familjeforsørgere.

Men de sidste strænge Vintre, i hvilke han undertiden — som saa mange andre forøvrigt havde maattet ernære sig af Tang og nogle gamle Angmasæthoveder, som han gravede op under Sneen fra Affaldsdyngerne, havde taget haardt paa ham, og han saae svag og lidende ud.

Thorkild bød ham sidde ned, og **den Gamle gav sig til at fortælle om sine Rejseforberedelser og Sommerplaner. Han og Datteren skulde slaa Følge med et Par andre Familjer, med hvilke de havde haft Vinterbolig tilfælles; og saasnart Hundene havde faaet Mad, skulde de bryde op for at være over det første Fjæld inden Aften.** Thorkild, der endnu kun daarligt forstod de Indfødtes Sprog, hørte temmelig adspredt efter ham

men skottede til Gengæld ofte hen til Datteren. Hun havde stillet sig op ad en Klippeblok et Stykke fra dem og sendte herfra stjaalene Øjekast til den underlig sky og tavse Præst, som ingen ret kunde blive klog paa. **Naar deres Blikke mødtes, blev de begge røde paa Kinderne og saae bort.**

Rebekka var et lille buttet Pigebarn paa atten Aar med en noget lysere Hudfarve end Faderen og et livslystent Udtryk i sine smaa, skæve Øjne.

Hun bar en Dragt af rødfarvet Skind, der sluttede godt om hendes stærke, sammentrængte Krop. "Toppen" — Haartoppen — af blaasorte, stride Haar var bundet op i et Kvarters Højde og omviklet med et spraglet Skindbaand, og paa Fødderne havde hun et Par splinternye, med hvidt broderede Kamikker, som hun tydeligt umagede sig for at henlede Præstens Opmærksomhed paa.

løfte Hovedet eller se op fra Jorden – til at spørge ud om Renjagten og om Livet deroppe paa Højsletterne. Og da spurgte den gamle ham tilsidst rent ud, om Præsten maaske tænkte paa at følge med.

Thorkild løftede hurtigt sit buskede Hoved, ligesom studsende. Derpaa gled er besynderligt, sky Smil over hans Ansigt.

Ephraim, der tænkte, han maaske var gaaet for vidt i sin Dristighed, søgte ogsaa paa sin Side at slaa Ytringen hen i Spøg; og lidt efter tog de alle hjærtelig Afsked og ønskede hinanden et glædeligt Gjensyn til Efteraaret.

Men da de var gaaet, satte Thorkild sig træt tilbage paa Bænken og saa' tungt og bittert frem for sig.

Paa én Gang sprang han op, traadte hen til Fjældkanten, satte sine store Hænder for Munden og raabte:

"Ephraim! . . . Ephraim!"

Dernede paa Stien vendte den lille Skikkelse sig om og saa' spørgende op.

"Palase! . . . Oi?"

Thorkild var ikke i Stand til strax at svare. Han var bleven meget bleg, hans Hænder rystede, og hans Tunge vilde ikke lystre ham.

— Men da om Aftenen de Folk, han havde lejet til at sejle sig til sit Annex ved Handelspladsen sydefter, kom for at afhente ham, fandt de til deres Forbavselse Huset tomt, Døren stænget og Vinduerne tilspigrede.

Præsten var draget tilfjælds med Ephraim og hans Følge.

Og da endelig de Folk, han havde lejet til at sejle sig sydefter til Handelspladsen, kom op for at hente ham, fandt de til deres Forbavselse Huset tomt, Døren lukket.

- - Præsten og hans Hunde var dragne over Fjældet med den sidste Familje.

* * *

Han var blandt de første, der kom tilbage, da Sneen faldt – paa Ski ned over Tragstens Sider, fulgt af sine Hunde. Men mange, der ikke havde set ham siden Vinteren, kunde næppe kjende ham igjen.

5

Han var blandt de første, der kom tilbage, da Sneen faldt – paa Ski ned over Fjældtragstens Sider, fulgt af sine Hunde.

Men de, der ikke havde sét ham siden Vinteren, kunde næppe kjende ham igjen, saa forandret var han bleven.

Det var ikke alene det, at hans Hoved havde rejst sig, hans Ryg rettet sig; at han havde faaet Liv i Øjnene og Farve over Kinderne. Men der var virkelig kommet ligesom noget af Sletternes vide Uendelighed i hans Blik, noget af Jagtens gjaldende

Endelig rejste Ephraim sig og tog Afsked. Thorkild gav dem begge Haanden men paa en saa tøvende, urolig og fraværende Maade, at Fader og Datter forundrede saae paa hinanden. Og da de var gaaet blev han staaende i sin Dør og fulgte dem med Øjnene, mens de vraltende gik nedover Stien. Ved en Drejning af denne vendte Rebekka sig om for at se efter ham. Og hver Gang, Stien derefter svingede, vendte hun sig paany for at se, om han endnu stod der.

Thorkilds Hjerter var kommen til at banke; Blodet steg ham voldsomt til Hovedet. I et Par Minutter stod han med Haanden krampagtig omkring Dørkarmen i heftig Kamp med sig selv. Pludselig traadte han nogle Skridt frem, satte sine store Hænder for Munden og raabte med skælvende Stemme:

"Ephraim . . . Ephraim!"

Dernede paa Stien vendte de to smaa Skikkelser sig om og saae op.

"Pa!ase! . . . Oi!" svarede Mandslingen.

— Henimod Aften, da et Par af de Folk, der skulde sejle Thorkild ned til Handelspladsen, kom for at afhente hans Tøj, fandt de til deres Bestyrtelse Huset tomt, Døren stænget og Vinduerne tilspigrede.

Præsten var draget tilfjælds med Ephraim og hans Følge.

Han var blandt de første, der kom tilbage, da Sneen faldt. Paa Ski foer han ned over Fjældtragstens Sider, fulgt af sine Hunde. De, der ikke havde set ham siden Foraaret, kunde næppe kende ham igen.

Ikke alene havde hans Hoved løftet sig, hans Øjne faaet Liv og Kinderne Farve; men der var kommen ligesom noget af Sletternes Uendelighed i

Det var ikke alene det, at hans Hoved havde rejst sig; at Haar og Skjæg var voxet langt, Kroppen fyldig. Eller at der var tændt en Sol i hvert Øje, en Brand over hver af de buttede Kinder. Men der var kommet som noget af selve Jagtens gjaldende Hallo i hans Stemme og mægtige Vildmandslatter; noget af Sletternes vide Uendelighed i hans langthenskuende Blik og af Renens rappe og snare Spring i hans Tales Fodskifte.

Det havde været ham som en ny Daab, en ny Gjenfødelse - en eneste Lyksalighed fra samme Øjeblik kan lukkede sin Dør og fløjtede paa sine Hunde. Han var endnu helt fortumlet; vidste undertiden ikke ret, om han havde Fødderne ved Jorden, saa let følte han sig. Han havde været paa de tusinde Steder, snart med en Flok, snart med en anden, alt som han lærte Folkene og Sproget at kjende.

Han havde sovet i deres Telte, danset med deres Kvinder,

og nu og da prædikedet fra en Klippeknast eller Mostue, naar mange var samlede - glødende Prædikener om Livets

Og nu standsede han ikke. Han følte, hvor han gled; hvordan hvert Holdepunkt, et for et, glippede under hans Fødder. Men han lukkede Øjnene, stoppede Ørene til og lod sig glide.

Han lærte snart at styre en Kajak, at sigte med en Harpun og liste sig næsten lige op i Næsen af Sælen. Og da Befolkningen først ret havde forstaaet, af hvad Spæk han var skaaret, varede det ikke længe, før de helt og holdent betragtede ham som en af deres egne. (fortsættes).

5) [25.1. p. 1]

Isbjørnen.
Et Portræt

Hallo i hans mægtige Stemme, ja selv en Mindelse om Renens rappe Klove i hans springske, hastige Tale.

Han var blevet et andet . . . et nyfødt Menneske. Han havde mærket det selv næsten fra den aller første Dag, hvorledes nye og friske Livskilder var brudt frem i hans Indre Han følte sig endnu ganske ør. Han havde været - han vidste næppe selv, hvor vidt omkring. Snart med én Flok, snart med en anden, efterhaanden som han lærte Folkene og Sproget at kjende, havde han strejfet om fra Laxefangsten langs Elvene til Jagten under den blinkende Højlandsis, ja endog en Gang vovet sig op paa selve denne sammen med Ephraim og hans Sønner for at forfølge en Rudel, hvis Spor man havde kjendt. Og da Folkene først ret havde mærket, af hvad Spæk deres nye Præst var skaaret, havde det heller ikke varet længe, før de betragtede ham næsten som en af deres egne Han havde sovet i deres Skindtelte mellem Kvinder og Børn, med et Bjørneskind over sig og en Bylt Huder under sit Hoved. Han havde spist sammen med dem omkring den store Fællesgryde - Rensdyrskinker, Krægebær kogt i Spæk, Edderfugleæg og frem for alt Sommerens skattede Herreret: de store fyldte Rensdyrmaver med deres Indhold af halvfjordøjet Planteføde og Spyt. Til Gjengæld havde han lært dem at skyde med en gammel Bøsse, som han havde haft med sig fra Kjøbenhavn, og som havde vakt deres himmelstyrtende Forbavselse. Og ofte, naar Dagen hældede og de - trætte af Jagten og mætte og søvnige - sad lejrede omkring de rygende Tranbaal, havde han bidraget til Underholdningen ved at fortælle dem Bibelhistorie eller Æventyr og aller helst vilde Jagtkrøniker, som han huskede fra sine Drengear, saa de lyttende havde rejst sig op paa Armene med maabende Munde.

Og nu standsede han ikke. Nu, da Taget en Gang var sluppet, Springet gjort, lukkede han Øjnene, stoppede Ørene til og lod sig glide.

Endnu inden Vinteren havde islagt Fjorden og lukket Sundene, havde han lært sig selv at styre en Kajak, at sigte med en Harpun og liste sig næsten lige op i Næsen paa Sælen. Med Fuglepilen lærte han at gjennebore Rypen i Flugten og træffe den springende Hare langt borte Tiden fløj fra ham ude mellem Skjærene ved Utokfangsten eller i en Slæden med sexsten halsende Hunde til Forspand . . . i dagevis op over Fjældene efter Ræven. Og ofte kunde han næppe komme hjem om Aftenen og faa lagt sig under Skindtæppet i Sengen, før der atter blev banket paa hans Rude.

"Hvad godt?"
"Bjørn i Fjorden - Præst!"
"Hejsa! - Bjørn!" Bøssen fra Væggen, Pelsen paa, og ud igjen i Natten.

-- Han gled, han gled.

hans Blik, noget af Jagtens gjaldende Hallo i hans stærke Stemmes springske, hastige Tale.

Han var blevet et nyt . . . et genskabt Menneske. Han havde selv mærket, hvorledes nye Livskilder var sprudlet frem i hans Indre, mens han sanseløs fartede omkring, - han vidste ofte ikke selv, hvor eller med hvem. Snart i eet Følge, snart i et andet havde han, efterhaanden som han lærte Folkene og Sproget at kende, tumlet sig ved Laksefangsten langs Elvene og paa Jagten under den blinkende Højlandsis, ja endog en Gang vovet sig op paa selve denne sammen med Ephraim og hans Sønner for at søge en Rudel Rener, hvis Spor man havde kendt. Og da Folkene først havde mærket, af hvad Spæk deres nye Præst var skaaret, havde det ikke varet længe, før de betragtede ham som en af deres egne. Han havde sovet i deres Skindtelte mellem Kvinder og Børn, med et Bjørneskind over sig og en Bylt Huder under sit Hoved. Han havde spist sammen med dem omkring den store Fællesgryde - Rensdyrskinker, Krægebær kogt i Spæk, Edderfugleæg og frem for alt Sommerens skattede Herreret: de store, fyldte Rensdyrmaver med deres Indhold af halvfjordøjet Planteføde og Spyt. Til Gengæld havde han lært dem at skyde med en gammel Bøsse, sdm han havde haft med sig fra Kjøbenhavn, og som havde vakt deres himmelnedstyrtende Forbavselse. Og naar Dagen hældede,

og man sad lejret omkring de rygende Tranbaal, havde han bidraget til Underholdningen ved at fortælle Sagn og vilde Æventyr, som han huskede fra sine Drengear, og havde da faaet dem til at lytte med maabende Munde.

Og nu standsede han ikke. Nu, da han havde vovet Springet, lukkede han Øjnene, stoppede Ørene til for Samvittighedens Røster . . . og lod sig glide.

Endnu inden Vinteren havde islagt Fjorden og lukket Sundene, havde han lært sig at styre en Kajak og sigte med en Harpun. Han lærte at gennembore Rypen i Flugten med en Fuglepil og træffe den springende Hare langt borte. Tiden fløj fra ham ude mellem Skærene ved Utokfangsten eller i en Slæde med seksten halsende Hunde til Forspand . . . i Dagevis gik det op og ned over Fjældene efter Ræven! Undertiden var han næppe kommen hjem om Aftenen og havde faaet lagt sig under Skindtæppet i Sengen, før der blev banket paa hans Rude.

"Hvad godt?"
"Bjørn i Fjorden, Præst!"
"Hejsa! - Bjørn I!" . . . Bøssen fra Væggen, Pelsen paa, og ud igen i Natten.
-- Han gled, han gled.

af
Henrik Pontoppidan.

Det kunde dog endnu til Tider hænde ham, naar Blodets Fart endelig sagtnede for en Stund, og hans Kræfter var løbne trætte, at han da ligesom saa' sig selv i Ansigtet og slog Øjnene ned.

Han kunde da blive som bange for sig selv og sin egen Person, for sit røde sitrede Vildmandskæg og Lyden af sin store Stemme. Han saa Bedstefaderen for sig, mindedes den Tavshed, der havde hvilt om dennes Navn, det underlig rædde Glimt i sin bekymrede Moders Øje den eneste Gang, hun havde taget det paa sine Læber

Og sammenbøjet af Foragt for sig selv, af Anger og Fortvivlelse, kunde han folde Hænderne og love at ville tage sig sammen, kæmpe med sin Natur, for med Guds Hjælp endnu at reddes og vindes tilbage til det sande Menneskeliv.

Det kunde vel endnu til Tider hænde, naar Blodets vilde Fart sagtnede for en Stund, at han da ligesom saa' sig selv i Ansigtet – og slog Øjnene ned.

Han kunde da pludselig blive ligesom bange for sig selv, for sin egen Haand, der endnu var blodig efter den sidste Flænsning, for sit uklippede Skjæg og Klangen af sin dybe Stemme. Han saa' da igjen for sig sin Bedstefaders Billede, saaledes som han havde dannet sig det i sin Barndom; mindedes den Tavshed, der altid havde hvilet om dennes Navn, og det underlig rædde Glimt i sin bekymrede Moders Øjne den eneste Gang, hun havde taget det paa sine Læber **Og sammenbøjet af Foragt for sig selv, af Anger og Fortvivlelse, kunde han da knuge Hænderne sammen og love at kæmpe mod sin ulykkelige Natur og trygle Gud om Hjælp til endnu at reddes og vindes tilbage for Menneskelivet.**

Saaledes sad han en Aftenstund sønderknust udenfor sin Dør med Hovedet mellem sine Hænder.

Dødtræt var han vendt hjem ude fra de yderste Skjær, hvor et stort Drivaadsel af en Kæmpehval Dagen i Forvejen var indstrandet og siden bragt i Land. Hele Kolonien havde i den Anledning været paa Benene, for at enhver kunde faa sin Part af Byttet. Thorkild havde med sædvanlig Iver deltaget i den besværlige Indbjærgning og senere forestaaet saavel Sønderhugningen af det store Dyr som Uddelingen mellem Parthaverne; og efter i over et Døgn udelukkende at have færdedes mellem disse uhyre Stykker af blodigt Kjød saa' han nu overalt kun rødt for sine Øjne.

Over hans Hoved hvælvede sig den dybblaa Himmel, tæt besat med klare, gyldne Stjærner. Nu og da kastede et Nordlys sig hen over den og forsvandt igjen; og ude i Øst steg Maanen langsomt op over Fjældkammen, kastende et underlig mælkeagtig Skjær hen over den nyfaldne Sne . . . Nede omkring Søen, hvor Tarmruderne over Hulerne skimtedes som smaa, svagt rødligt lysende Prikker i alt det hvide, lød Lystighed og Sang, foranlediget af den uventede Velstand, hvori Kolonien ved denne rige Fangst pludselig var bleven stedet. Travle Skindbylter krøb ud og ind; og endog Hundene legede af Glæde.

Pludselig mærkede Thorkild en Haand paa sin Skulder.

Han saa' op. Der stod – i det fulde Maanelys – Rebekka og smilede ned til ham. Han kjendte hende ikke strax. Hun var i en hvid, ganske ny Anorak, kantet for Hals og Haandled med sort Hundeskind og pyntet med røde Baand; dertil havde hun spraglede Sælhundeskinsbenklæder, broderet med rødt op ad Forsiden, rødfarvede Kamikker og et guldindvirket Baand viklet om Haartoppen.

Han saa' op paa hende, som vaagnede han af en Drøm.

Det kunde vel endnu af og til hænde, naar Blodets vilde Fart sagtnede for en Stund, at han da ligesom saae sig selv i Ansigtet — og slog Øjnene ned.

Han kunde da blive næsten bange for sig selv, . . . for Synet af sin egen Haand, naar den endnu var blodig efter den sidste Flænsning, eller for sit uklippede Skæg og Klangen af sin dybe Stemme. Han saae da atter for sig sin Bedstefaders afskrækkende Billede, mindedes den Tavshed, der havde hvilet om hans Navn, og det rædde Glimt i sin bekymrede Moders Øje den eneste Gang, hun havde taget det paa sine Læber.

Saaledes sad han en Aftenstund angrende udenfor sin Dør med Hovedet mellem sine Hænder.

Dødtræt var han vendt hjem ude fra de yderste Skær, hvor et stort Drivaadsel af en Kæmpehval Dagen i Forvejen var indstrandet og siden bragt i Land. Hver Mand i Kolonien havde i den Anledning været paa Benene for at sikre sig sin Part af Byttet. Thorkild havde med sædvanlig Iver deltaget i den besværlige Indbjærgning og senere forestaaet saavel Sønderhugningen af det store Dyr som Uddelingen mellem Parthaverne; og efter i over et Døgn at . have færdedes mellem disse uhyre Stykker blodigt Kød saae han nu overalt kun rødt for sine Øjne.

Over hans Hoved hvælvede sig den dybblaa Himmel tæt besat med store gyldne Stjærner. Ude i øst steg Maanen langsomt op over Fjældkammen og lagde et ejendommeligt mælkeagtigt Skær henover den nyfaldne Sne. Nu og da kastede et Nordlys sig hen over Himlen.

Nede omkring Søen, hvor Tarmruderne over Hulerne skimtedes som rødligt lysende Prikker i alt det hvide, lød Lystighed og Sang i Anledning af den uventede Velstand, hvori Kolonien ved den rige Fangst var bleven stedet. Travle, mørke Skindbylter krøb ud og ind. Endog Hundene legede af Glæde.

Med eet hørte Thorkild Skridt lige ved Siden af sig.

Han saae op. Der stod — i det fulde Maanelys — Rebekka og lo ned til ham. Hun var klædt i en hvid, ganske ny Anorak, kantet for Hals og Haand led med sort Hundeskind og pyntet med røde Baand; dertil havde hun spraglede Sælhundeskinsbenklæder, broderet med rødt op ad Forsiden, rødfarvede Kamikker og et guldindvirket Baand viklet om Haartoppen.

Han saae længe paa hende, som vaagnede han af en Drøm.

Men saa var der en, der rørte ved hans Skulder.

Han saa' op.

Der stod en ung Pige og lo ned til ham.

Og som vaagnende af en styg Drøm blev det ham nu først klart, hvor han var og hvor forstyrret han saa ud. Han havde hverken Pels eller Hue og sad dog ude under Klippeblokken paa den gamle Bænk i over otte Graders Kulde. Pigen blev ved at le.

Men kjære! - er det dig, Rebecca!

Ja, naturligvis var det hende, lo hun stærkere; hun var en lille munter, buttet en med skinnende hvide Tænder og tykke brune Læber, missende smaa Øjne, der saa kloge og forstandige ud mellem de grove Vipper, og en tør, næsten knebrende, men hjærtelig Latter.

Den næsten nye Dragt af rødfarvet Skind med enkelte Perprydelser, sad temmelig stramt om hendes korte, stærke, sammentrængte Krop. "Toppen", Haartoppen, af sorte, stride Haar, var bundet op i et Kvarters Højde over Hovedet med spraglede Skindbaand, og man kunne se, hun havde vasket sig; thi Snavset sad ikke som et jævnt Lag over det hele, men i smaa Klatter rundt om paa de struttende, glade Kinder. [sammenlig oven for i 1888-udgaven]

"Men – men min sødeste Pige! sagde Thorkild, endnu helt fortunlet. Kom og sæt dig. Du – du er saa fin! Du er pyntet.

Nej, hun vilde ikke blive. Hun vilde bare sige, at Fa'er havde fanget Ulk til Præsten, saa dersom han vilde, saa var Mo'er netop nu i Gryden.

Men hvad er det, du siger Barn? Har din Fa'r fanget Ulk til mig.

Ja vist havde han det. Og nu maatte han skynde sig lidt, for Mo'r og Fa'r ventede.

Nej, nej - han kunde ikke . . . han skulde netop . . .

Maanen skinnede ind paa hendes hvide dejlige Tænder og gav hendes Øjne en dyb, spillende, grønlig Glans.

"Men kjære! . . . Er det dig, Rebekka!"

Ja, vist var det hende! lo hun med sin lidt tørre, næsten knebrende, men hjærtelig Latter. Havde han ikke hørt, at hun kom?

"Men – men min sødeste Pige! . . . Kom og sæt dig! Du – du er saa fin! Du er pyntet!"

Nej, nej, hun kunde ikke blive. Hun skulde bare hilse og sige, at Fa'er havde fanget Ulk til Præsten, saa dersom han havde Lyst, saa var Mo'er netop nu i Gryden.

"Men hvad er det, du siger Barn!" sagde Thorkild, endnu ganske fortunlet. "Har din Fa'er fanget Ulk til mig?"

Ja vist havde han saa. Og Præsten maatte skynde sig lidt, for de ventede alle sammen paa ham . . . **Og for Resten skulde hun bede ham om at tage Bibelbogen med, for naar de havde spist, vilde de gjerne høre nogle Historier af den rigtige Slags – helst den, han nok vidste, om Manden, der skulde flænse sin Søn og stege ham. Den holdt de alle sammen saa meget af.**

"Nej, Nej," sagde Thorkild og tog sig pludselig til Hovedet. "Jeg kan ikke i Aften . . . jeg har ikke Tid . . . jeg skal –"

Men Rebekka vilde ikke høre paa Indvendinger. Hun kravlede selv ind i hans Stue, slukkede Tranlampen, der brændte derinde over en opslaaet, støvbelagt Bog, lukkede hans Dør og rakte ham derpaa Haanden.

Men nu hændte der noget, hun ikke havde ventet. I Stedet for at følge, drog Thorkild hende til sig med en pludselig Voldsomhed, tvang hende ned paa sit Skjød, bøjede hendes Hoved tilbage og trykkede hende et, to, tre brændende Kys tæt **under det ene Øre.**

Hun blev strax noget fortunlet over disse uforberedte Kjærtegn; men da hun laa i hans Arme, saa' hun op paa ham med et besynderligt, ikke fornærmet Blik . . .

Nede foran Ephraims Hule kunde man alene af de mange dybe Fodspor i Sneen skønne, at der maatte være noget usædvanligt paa Færde indenfor. Den lange, lave Indgangs isbedækkede Vægge var ogsaa ganske blanklidte af de mange stive Skindklæder, der i Dagens Løb havde presset sig frem imellem dem, og

Men hun var allerede borte. Nede paa Skraaningen vendte hun

Maanen skinnede ind paa hendes hvide Tænder og gav hendes smaa Øjne en spillende, grønlig Glans.

"Men . . . Er det dig, kære!"

Ja, vist var det hende! Hun b med sin tørre, knebrende Latter og ruskede ham i Skægget. Havde han ikke hørt, at hun kom?

"Men — men min sødeste Pige! . . . Du er saa fin! Du er pyntet! . . . Kom og sæt dig her!"

Nej, nej, hun kunde ikke blive idag. Hun skulde bare hilse og sige, at Fa'er havde fanget Ulk, saa dersom han havde Lyst, saa var Mo'er netop nu i Gryden.

"Hvad siger du? . . . Har din Fa'er fanget Ulk?"

Ja vist havde han saa. Og han skulde bare skynde sig lidt, for de ventede paa ham.

Og uden at ville høre paa de Indvendinger, han begyndte at komme med, kravlede hun ind i hans Stue, slukkede Tranlampen, der brændte derinde over en opslaaet men støvbelagt Bog, lukkede hans Dør og rakte ham derpaa smilende Haanden.

Men i Stedet for straks at følge drog Thorkild hende til sig med opbrusende Voldsomhed, tog hende i sine Arme, bøjede hendes Hoved tilbage og trykkede hende et, to, tre Vildmandskys **paa hendes Mund.**

Hun blev vel straks noget forbavset over disse uforberedte, glubske Kærtegn; men da hun laa i hans Arme, saae hun op paa ham med en stille Jubel i sit Blik.

Nede foran Ephraims Hule kunde man alene paa Grund af de mange dybe Fodspor i Sneen skønne, at der maatte være noget usædvanligt paa Færde indenfor. Den lange, lave Indgangs isbe-

sig endnu en Gang om og raabte op, at han skulde skynde sig, og da løb Thorkild ind efter Hue og Pels og fulgte efterhende.

Udenfor Hulen hørte han allerede Spektaklet af de mange snaksomme Munde, og idet han kom ind, sad Medlemmerne af de tre Familjer, der beboede den, lejrede paa Brixene omkring Tranbaalet; - alle nøgne - the Heden herinde var forfærdelig. En gammel hjulbenet, lasket Kone, sort af Sod og Snavs, stod ved Gryden og kastede en stor Skygge op på Loftet og hen i en Krog, hvor en Flok Børn stilfærdig sad og suttede paa store Kjødstykker. **Men over hele Rummet laa en pirrende Duft af Kaffe, som allerede havde gjort sin Virkning paa de livlige brune Legemer langs Brixene og paa de leende, snakkende Ansigter, der belystes af Baalskæret og som alle paa en Gang vendte sig, da Thorkild dunrede paa og kom krybende ind.**

“Guds Fred herinde!” raabte han med hele Stemmen, da han havde rejst sig i sin fulde Højde, saa Haaret naaede Loftet. “Det er ret, Venner! - Fisken i Gryden, Mor! - Kaffen omkring, ikke sandt? Og saa op med en Gang, du Skjævbent! - jeg ser, du sidder der.”

Nu blev der Latter og Lystighed, saa det hørtes langt bort.

naaede man paa alle sine fire hen til Enden af Gangen og stødte den lave Dør op, fandt man den indknebnede Hule fyldt af Mennesker, for Størstedelen Medlemmer af de tre Familjer, der beboede den . . . Rundt omkring langs de drivende og dryppende Stenvægge laa de paa Brixerne: Mænd, Fruentimmer og Børn i Flæng – alle nøgne; thi Heden og Osen herinde var forfærdelig.

En gammel hjulbenet, lasket og ganske skaldet Kone, sort af Sod og Snavs, og med et Skindforklæde over Lænderne, stod henne ved den Sorte Gryde, der hang i Loftet over Tranbaalet midt i Stuen. Og henne i en Krog sad en Flok stilfærdige Børn og suttede ivrigt paa store Kjødstykker, hvis Spæk og Saft drev dem ned over Fingrene.

Man havde opgivet at vente længer paa Præsten og kunde ikke begribe, hvor i Alverden Rebekka blev af. Enhver havde med Fingrene taget sit Stykke af Gryden og sad eller laa nu og snittede det itu med sin Kniv, mens Hulen fyldtes af Larmen fra disse mange snaksomme og smaskende Munde og af den tykke Em, der steg op fra disse brune, ophedede Legemer, som Baalskæret belyste.

Endelig hørtes Skraben udenfor og Præstens kjendte, hule "Ohøj!" naar han kravlede igjennem Indgangen. Dørlemmen stødtes op, og under glade Velkomsthilsner rundt fra alle Brixerne krøb Thorkild ind i Hulen.

Han kastede Pelsen af sig, strøg sig op i Haaret, der var varmt og uredt, og gav sig strax i Lag med Fisken, som den gamle Kone ved Halen trak op fra Gryden med sine sorte Fingre. Han var usædvanlig oprømt, snakkede i ét væk, lo og støjede. Og da han havde spist og var blevet mæt, og Vandkrukkerne var gaaet rundt, **fortalte han først om Trollden, der fæstede syv Jomfruer i Bjærget, med et Liv, saa de alle maatte holde sig paa Maven af Latter, og siden om Drengen uden Far og Mor, uden Venner og uden Frænder, – saa de tilsidst alle sad og græd omkring ham med store, fede Taarer trillende ned over de buttede Kinder.**

Men henne i Hulens mørkeste Krog sad Rebekka, der havde sneget sig ind bag Thorkilds Ryg, uden at nogen havde mærket det. Hun sad paa Hug, indhyllet i et Skindtæppe, og med det halve Ansigt skjult i sin Haand; ikke et Sekund slap hun Thorkild med sine besynderligt stirrende Øjne.

. . . .

Han gled, han gled.

Han mærkede det tilsidst ikke selv, hvorledes hvert Holdpunkt, ét efter ét, gled bort under hans Fødder. Aarene gik, og Dagene svandt, og han holdt næppe Tal paa dem.

dækkede Vægge var ogsaa ganske blankslidte af de mange stive Skindklæder, der i Dagens Løb havde presset sig frem imellem dem, og naaede man paa alle sine fire hen til Enden af Gangen og stødte den lave Dør op, fandt man den indknebnede Hule fyldt af Mennesker — hovedsagelig Medlemmer af de tre Familjer, der beboede den. Rundt omkring langs de vædedrivende Stenvægge laa de paa Brikkerne: Mænd, Fruentimmer og Børn i Flæng — alle nøgne; thi Heden og Osen herinde var forfærdelig.

En gammel, hjulbenet, fed og ganske skaldet Kone, sort af Sod og Snavs, og med en Skindpialt omkring de laskede Lænder, stod ved den Sorte Gryde, der hang i Loftet over Tranbaalet midt i Stuen. Henne i en Krog sad en Flok stilfærdige Børn og suttede ivrigt paa store Kjødstykker, hvis Spæk drev dem ned over Fingrene.

Man havde opgivet at vente paa Thorkild. Enhver havde med Fingrene taget sig et Stykke af Gryden og sad eller laa nu og snittede det [275]itu med sin Kniv, mens Hulen fyldtes af Larmen fra disse mange snaksomme og smaskende Munde og af den tykke Em, der steg op fra de brune, ophedede Legemer, som Baalskæret belyste.

Endelig hørtes Skraben udenfor, og Thorkilds kendte, hule "Ohøj!" lød fra Indgangen, idet han kravlede igennem. Dørlemmen stødtes op, og under glade Velkomsthilsener fra alle Brikkerne krøb han ind i Hulen, mens Rebekka ubemærket sneg sig ind bag hans Ryg. Han smøgede Pelsen og Undertrojen af sig, strøg sig gennem Haaret, der var varmt og uredt, og gav sig straks i Lag med Fisken, som den gamle Kone med sine sorte Fingre trak op ved Halen fra den spilkogende Gryde.

Henne i Hulens mørkeste Krog havde allerede Rebekka taget Plads. Hun sad paa Hug, halvt nøgen, kun indhyllet i et Skindtæppe . . . ikke et Sekund slap hun Thorkild med sine af Forelskelse tindrende Øjne.

Han gled, han gled.

Han mærkede det tilsidst ikke længer selv. Dagene gik, og Aarene svandt, og han holdt næppe Tal paa dem.

. . . .

Han gled, han gled.

Han mærkede det tilsidst ikke selv. Der gik Aar efter Aar, og han holdt næppe Tal paa dem. Tiden fløj fra ham ude mellem

Skjærene ved Utokfangsten, med Slæden over Fjældene efter Rævene; og han kunde ofte næppe fra [faa?] lagt sig under Skindtæppet hjemme i Sengen, **for det atter bankede paa Vinduet?**

Hvad godt?

Bjørn i Fjorden, Præst!

Hejsa! Bjørn!! .. Riflen afVæggen, Pelsen paaog ud igjen i Natten.

Naturligvis giftede han sig; - med Rebecca selvfølgelig.

Han saa jo nok, at hendes Ansigt kunde have været smukkere og mere rent, Øjnene større og klarere, Kroppen mindre firkantet. Men han saa ogsaa hendes aldrig svigtende Glæde ved at lade Fingrene stryge hen over hans lange, bløde Haar; den Tryghed hun følte ved at lægge sig ind til ham under Skindtæppet, naar i de mørke Vinternætter Snestormen fór over Huset.

Og hver Sommer oppe ved Rensjagten sprang en lille Grønlænder frem af hendes Skjød.

Forbindelsen med Hjemlandet havde han egentlig helt afbrudt. Han huskede i et Smil den Spænding, hvormed han de første Aar ventede paa, at Kajakposten – én Gang aarlig – skulde dreje ind fra Fjorden. Nu var for ham fremmed derhjemme; Vennerne havde glemt ham, nye Navne var i Aviserne of Spørgsmaal, han ikke brød sig om. Intet af det gamle. Og da der endelig et Aar heller intet Brev fandtes fra Moderen, men en kort Meddelelse fra en Prokurator om hendes Død, glemte han tilsidst Hjemmet helt.

Men heroppe levede han et langt Liv saa lykkeligt, som han aldrig havde drømt sig det. **Heroppe fik hans aabne Ansigt dette Smil, der aldrig forlod ham - enten han sad med seksten Hunde foran Slæden, halvt flyvende hen ad Sneen, mange Mile fra Hus og Hjem; eller han vendte tilbage fra Jagten med Riflen paa Nakken og hilste op til Klippeblokkene, hvor Rebecca med fjorten smaa Skindbylter omkring sig modtog ham ved Indgangen.**

Og ofte, naar han med Bibelen i med Bibelen i Haanden havde samlet sit Folk, der andægtig og med stirrende Øjne fulgte den smukke Mirakkelmand nede i Solens Vugge, kunde dette Smil brede sig, alt som han læste, indtil Taarerne randt ham ned over Kinderne.

Heroppe blev Thorkild en gammel Mand.

(Fortsættes.)

En skøn Dag giftede han sig endog – med Rebekka naturligvis.

Han saa' jo nok, at hendes Ansigt kunde have været regelmæssigere, Øjnene større og mere sjælfulde, Kroppen mindre firkantet. Men han saa' ogsaa den barnlige Glæde, der lyste ud af disse Øjne, hver Gang hun lod sine korte Fingre stryge gennem hans lange, bløde Haar; den Trofasthed, hvormed hun altid ventede ham derhjemme i den lille Stue og spejdede efter hans Komme, naar han var ude paa sine Langfarter med Slæden og Hundene; den taknemmelige Tryghed endelig, hvormed hun kunde lægge sig ind til ham under Skindtæppet, naar i de mørke Vinternætter Snestormen fór over Huset og rystede Væggene.

Han var lykkelig.

Og Rebekka var lykkelig. Og hveranden Sommer oppe ved Rensjagten sprang en lille, buttet Grønlænder frem af hendes Skjød.

Forbindelsen med Hjemlandet havde han efterhaanden helt afbrudt. Han huskede nu med et Smil den Spænding og Uro, hvormed han i sin Tid havde ventet paa, at Kajakposten – én Gang aarlig – skulde dreje ind fra Fjorden. Nu var alt blevet ham fremmed derhjemme, Kammeraterne havde glemt ham; hans Slægtninge spurgte end ikke til ham; og da der endelig et Aar heller intet Brev kom fra Moderen, men kun en kort Meddelelse fra en Prokurator om hendes Død, glemte han tilsidst Hjemmet helt.

Men heroppe levede han et langt, glæderigt Liv, der fyldte hans Sjæl med Taknemlighed. Mellem disse fattige, nøjsomme Mennesker lærte han en Lykke at kjende, han ikke havde drømt om. Her fandt han, mens hans Haar graanede, det Hjem, der var blevet hans Barndom nægtet, de Venner, han altid havde savnet, den Gjerning, der blev forstaaet og gjorde ham elsket. Han blev til sidst ligesom alle disse Naturbørns fælles Fader, deres Raadgiver og Trøster. Og naar han i den lille Stenkirke eller under den aabne Himmel samlede sine Skarer omkring sig og **med Bibelen i Haanden** paa sin egen frejdige Maade og efter fattig Evne søgte at løfte Sløret for Livets underfulde Gaade, saa lyste disse Skindkikkelsers Øjne og deres Hjerter bankede.

– Heroppe blev Thorkild en gammel Mand.

6

En skøn Dag giftede han sig endog — med Rebekka naturligvis. Han vidste jo nok, at hendes Ansigt kunde have været regelmæssigere, Øjnene mere sjælfulde, Kroppen mindre firkantet. Men han saae ogsaa den taknemlige Glæde, der lyste ud af disse Øjne, blot han lod sin Haand glide over hendes Kind, den Trofasthed, hvormed hun ventede ham derhjemme i deres lille Stue og i Døren spejdede efter hans Komme, naar han var ude paa sine Langfarter med Slæden og Hundene. Og han mærkede den barnlige Tryghed, hvormed hun kunde lægge sig ind til ham under Skindtæppet i de mørke Vinternætter, naar Snestormen foer over Huset og rystede Væggene.

Han var lykkelig.

Og Rebekka var lykkelig. Og hveranden Sommer oppe ved Rensjagten sprang en lille, buttet Grønlænder frem af hendes Skød.

Forbindelsen med Hjemlandet havde han efterhaanden ganske afbrudt. Han smilte, naar han kom til at mindes den Spænding og Uro, hvormed han i den første Tid havde ventet paa, at Kajakposten — een Gang aarlig — skulde dreje ind fra Fjorden. Nu var alt derhjemme bleven ham fremmed og for Alvor ligegyldigt, Kammeraterne havde glemt ham, hans Slægtninge spurgte end ikke til ham; og da der endelig et Aar heller intet Brev kom fra Moderen men kun en kort Meddelelse fra en Prokurator om hendes Død, glemte han Hjemmet helt.

Men heroppe under Ispolen levede han et langt og glæderigt Liv. Mellem disse fattige, nøjsomme Mennesker lærte han en Lykke at kende, hvorom han ikke havde drømt, **den Gang han sad med Selvmordstanker paa sin tomme Kvist i København.** Her fandt han, mens hans Haar graanede, det Hjem, der var bleven hans Barndom nægtet, de Venner, han i sin Ungdom havde maattet savne, den Gerning, der blev forstaaet og gjorde ham elsket. Han blev tilsidst en Fader for alle disse Naturbørn, deres fælles Raadgiver og Trøster. Og naar han om Vinteren i den lille Stenkirke eller om Sommeren under den aabne Himmel samlede sine Skarer omkring sig og paa sin egen, djærve Maade og efter fattig Evne søgte at løfte Sløret for Livets **og Dødens** Gaader, kunde han faa Hjerterne til at banke inde i de stive Skindbylter, **fordi han selv var saa fuld af Taknemlighed, at Lovsange til Livet og dets Herre af sig selv fødtes paa hans Læber.**

– Heroppe blev Thorkild en gammel Mand.

III

6)

Isbjørnen.
Et Portræt
af
Henrik Pontoppidan.

V.

Hvorfor han da ikke blev deroppe? Hvorfor han dog tilsidst drog hjem? – Det er ikke godt ast vide det. Men en Sommer oppe paa Rensjagten mærkede han med ét, at han begyndte at ældes.

Det havde været en usædvanlig haard Vinter. Sneen laa paa Klipperne til langt ind i Sommeren, og Isen stod endnu sammenskruet i Fjorden, da de drog op. Thorkild havde mellemstunder skrantet lidt. Og nu, da Sommervarmen meldte sig, kunde han ikke ret vinde med.

Han led af en let Aandenød; følte ogsaa af og til en svag Susen for Ørerne, der tvang ham til at blive hjemme omkring Teltene og pusle om mellem Fruentimmerne og Børnene, mens de andres muntre Hallo og Skud hørtes ude fra Sletterne.

En Dag, da Rebecca kom ud i Teltaabningen, saa hun ham da sidde i en tankefuld Stilling med Haanden under Kind paa en Sten noget fra.

Da Rebecca nærmede sig, stod han op; men da hun spurgte, svarede han adspredt. Og i de følgende Dage gik han underlig stille og højtidelig omkring, tog oftere til Postpakken og søgte ensomme Steder. Rebeccas bekymrede Miner mødte han ved tavs og mildt at klappe hende over Skuldren, men han undgik hendes spørgende Øjne.

Med Sorg saa alle Vennerne paa, hvordan han mer og mer gled fra dem; og det blev ikke bedre, alt som Sommeren skred frem.

Det var aabenbart; han længtes, - længtes som den bjærgtagne, der pludselig hører Hjembyens Klokker ringe ovenover sig.

Det havde vel været et eller andet kjendt Navn, han var stødt paa, og som paa sin egen underlige Maade havde slaaet til Lyd i hans Sjæl; maaske en enkelt lykkelig Erindring, der i disse tomme, ørkesløse Dage havde trængt sig ind paa ham, for derpaa, lidt efter

Hvorfor han da ikke blev deroppe? Hvorfor han dog alligevel tilsidst drog hjem? – Ja, vidste han det rigtig selv?

En Sommer oppe ved Renjagten mærkede han med ét, at han begyndte at ældes.

Det havde været en usædvanlig vedholdende og streng Vinter. Sneen laa paa Klipperne til langt ind i Sommeren, og Isen stod endnu sammenskruet i Fjorden, den Gang de brød op og drog tilfjælds. Thorkild havde mellemstunder skrantet lidt. Og nu, da Sommervarmen meldte sig, kunde han ikke ret vinde med de andre. Han led til Tider af en let Aandenød; følte ogsaa nu og da en svag Susen for Ørene, der tvang ham til at blive hjemme omkring Teltene og pusle om mellem Fruentimmerne og Børnene, mens de andres muntre Hallo og Skud hørtes ude fra Sletterne.

Dette passede ham ikke ret. Han blev undertiden lidt gnaven og vanskelig at gøre tilpas; og en Dag, da Rebekka kom ud i Teltaabningen, saa' hun ham sidde i en tankefuld Stilling med Haanden under Kind paa en Sten noget borte.

Da Rebekka stille nærmede sig og varsomt lagde sin Haand paa hans Skulder, gik der som et lille Gys igjennem ham, og han saa' adspredt op. Da hun spurgte ham, hvorfor han sad dér saa ene, rejste han sig og svarede undvigende; . . . og i de følgende Dage gik han besynderlig stille og højtidelig omkring paa afsides Steder uden at blande sig mellem de andre.

Rebekka blev meget bedrøvet. Hun kunde ikke forstaa, hvad det var, der saaledes kunde optage hans Tanker. Naar han nu og da kom ind til hende i Teltet, mødte han hendes bekymrede Miner ved tavst og mildt at klappe hende paa Skulderen; men han undgik hendes spørgende Øjne.

Tilsidst mærkede ogsaa Vennerne med Sorg, at der var noget usædvanligt i Vejen med ham. De spurgte ham, om han var syg. Han svarede: Maaske!

Men det var ikke det. Han længtes; . . . længtes som den bjærgtagne, der pludselig hører Hjembyens Klokker ringe over sit Hoved.

Det havde været – han vidste ikke selv hvad: et gammelt, kjendt Navn, en tilfældig Tanke, en enkelt lykkelig Erindring maaske, der pludselig havde slaaet til Lyd i hans Sjæl, og som i disse tomme og ørkesløse Dage havde trængt sig ind paa ham for lidt efter lidt at vække til Live hele dette Mindernes stærke, uimodstaaelige Væld, der under de mange Aars barske og rastløse Færd havde ligget ligesom tilfrosset i hans Indre.

Ofte var der – naar han saaledes sad ene og lod sit Blik vandre

Hvorfor han ikke blev deroppe? Hvorfor han alligevel tilsidst drog hjem? — Ja, vidste han det rigtig selv?

En Sommer oppe ved Renjagten mærkede han med eet, at han begyndte at ældes.

Det havde været en usædvanlig vedholdende og streng Vinter. Sneen laa paa Klipperne til langt ind i Sommeren, og Isen stod endnu sammenskruet i Fjorden, den Gang han brød op med Familjen og drog tilfjælds. Han havde mellemstunder skrantet lidt, og nu, da Sommervarmen meldte sig, led han af en let Aandenød, der ofte tvang ham til at blive hjemme omkring Teltene og pusle om mellem Fruentimmerne og Børnene, mens de andres muntre Hallo og Skud hørtes ude fra Sletterne.

Dette passede ham ikke ret. Han kunde undertiden blive lidt umedgørlig; og en Dag, da Rebekka kom ud i Teltaabningen, saae hun ham sidde tankefuld paa en Sten med Haanden under Kinden.

Hun nærmede sig stille, og idet hun varsomt lagde sin Haand paa hans Skulder, gik der som en Gysning igennem ham, og han saae adspredt op. Og da hun spurgte ham, hvorfor han sad der saa alene, rejste han sig og svarede undvigende.

Dette gentog sig nogle Gange i den følgende Tid, og

Rebekka blev meget bedrøvet.

Naar han da kom ind i Teltet til hende og saae hendes bekymrede Mine, klappede han hende mildt og smilende paa Skulderen men undgik hendes spørgende Øjne.

Tilsidst mærkede ogsaa Vennerne med Sorg, at der var noget i Vejen med ham. De spurgte ham, om han var syg. Han svarede: Maaske!

Men Sandheden laa dybere. Han var begyndt at længes . . . længes som den bjærgtagne, der i en Drøm har hørt sin Hjembyes Klokker ringe.

lidt, men bestandig stærkere, at vække til Live det Minderens stærke Væld, der i de mange Aars barske, rastløse Færd havde ligget ligesom tilfrosset i hans Indre, at spinde ham ind og trylle ham til sig med denne egne, blødgjørende Magt, som Barndoms minderne ejer.

Sikkert er det da ogsaa, naar hans Blik vandrede hen over de nøgne Fjældvægge og trøstesløse Tinder, som omgav ham, men som hans Fod nu ikke længer kunde naa, sikkert er der da vaagnet i ham en Længsel efter endnu en Gang at hvile i Skyggen af sit Hjemlands store Skove; efter at strække sine Lemmer i en solstegt Kløvereng og føle den linde, duftfyldte Luft stryge hen over sin Kind fra en moden Ager; eller ligge stille paa en Lyngbakke med Hænderne under Nakken og lytte til de Lærkers Smaaklokker, se ud over Kjær og spættede Marker med Rækker af broget Kvæg; over straatækkede Byer og støvhvide Veje, hvor Folk og Vogne kom og gik: rødkindede, fuldbarmede Piger i Særkeliv og Mælkespanden paa Hovedet, syngende, fløjtende Karle med Leen over Nakken, svinglende Kornlæs, skumsvedte Heste, en Stork hen over Byen, eller en Svale - blot en Svale!

Og naar han er kommen til at tænke paa sin stakkels Moder, saa er der vel opstaaet hos ham et Ønske om dog en Gang at se hendes Grav og plante en Blomst paa den som et Tegn paa sin sønlige Kjærlighed og som en Bøn om Tilgivelse for al den Sorg og Bekymring, hvormed han fra sin Fødsel havde fyldt hendes lille skrøbelige Hjærte.

Maaske var der endelig ogsaa endnu en og anden gammel Ven, som vilde blive glad ved at se ham igjen, og som han ved en Toddy og en Pibe kunde fortælle om sit forunderlige Liv heroppe . . . Peter Brammer, Kristoffer Birch og hvad de nu allesammen hed! Hvor de vilde blive forbavsede, om han en skøn Dag traadte ind til dem og sagde: Hvem er jeg? Kan I huske Bjørnen? For her har I ham! . . .

Hans Længsel steg med hver Dag.

Og da saa Rebecca om Vinteren døde, betængte han sig ikke længer, men skrev med næste Sommerpost ydmyg hjem til Bispen. Aaret efter stod han med Udnævnelser i sin Haand.

Halvt i Hemmelighed, uden at tage Afsked med andre end sine aller nærmeste, drog han bort og sejlede hjem og

hen over disse nøgne Fjældvægge og trøstesløse Tinder, som overalt omgav ham, og som hans Fod nu ikke længer kunde naa, - ofte var der da vaagnet i ham en Længsel efter endnu en Gang at hvile i Skyggen af sit Hjemlands store Skove, efter at mærke Duften af Blomster, at strække sine Lemmer i en saftig Kløvereng og føle linde Luftninger fra modne Ager stryge hen over sin Kind, . . . eller at ligge stille oppe paa de grønne Banker, med Haanden under Nakken, paa den solvarme Jord, og lytte til de muntre Lærkers Smaaklokker under den hvidskyede Himmel; at se ud over Kjærene med de rødbenede Storke, over de bugnende Marker med det brølende Kvæg, over straatækkede Byer, over støvhvide Veje, hvor Folk og Vogne kom og gik; strikkende Koner med Malkespanden paa Hovedet, fløjtende Høstfolk med blinkende Leer over Nakken, svinglende Kornlæs, skumsvedte Heste . . . ja, blot en Hest! Det gik nu først op for ham, at han snart i fyrretyve Aar ikke havde sét en Hest.

. . . Og var han saa kommen til at tænke paa sin Moder, sin stakkels ulykkelige og forladte Moder, - saa var der opstaaet hos ham et hæftigt Ønske om dog en Gang at se hendes Grav og plante en Blomst paa den som et Tegn paa sin sønlige Kjærlighed og som en stille Bøn om Tilgivelse for al den Sorg og Bekymring, hvormed han fra sin Fødsel havde fyldt hendes lille skrøbelige Hjærte.

Maaske var der endelig ogsaa endnu en og anden gammel Ven, som vilde blive ganske glad ved at se ham igjen, og til hvem han kunde fortælle om hele dette sit forunderlige Liv heroppe . . . Peter Brammer, Kristoffer Birch, Anton Hansen, og hvad de nu allesammen hed! Hvor de vilde blive forbavsede, naar han en skøn Dag traadte ind ad deres Dør og sagde: Hvem er jeg? Kan I huske Bjørnen? For her sér I ham! . . .

Hans Længsel steg med hver Dag. **Han nægtede det vel længe for sig selv og skammede sig over, hvad han kaldte "sin Blødagtidhed". Men alligevel kunde han ikke tvinge denne Stemme til at tie. Bedst som han troede den overvunden og død, listede den sig over ham og tog ham fangen, hvormeget han end kæmpede derimod.**

Da derfor Rebekka om Vinteren pludselig døde, kunde han ikke modstaa længer. Med næste Sommerpost skrev han indstændigt hjem til Ministeren, og Aaret efter stod han med Udnævnelser i sin Haand.

Der blev Sorg og Jammer hos alle deroppe i den lille Koloni, da de fik at vide, at deres gamle Ven og Fader vilde forlade dem. Thorkild selv var stærkt bevæget og fortrød sin Gjærning i samme Øjeblik, han saa', den havde baaret Frugt. Men nu maatte det ske, siden det havde været Guds Vilje. Ved Afskeden græd de alle, Mænd og Kvinder, der stod samlede paa Stranden i en sørgmodig Klynge; og Thorkild selv fik store Taarer i sine stirrende Øjne, da han viftede det sidste Farvel til sine Børn, som han nu saa længe ikke skulde gjense. Først til næste Sommer skulde de følge efter ham, naar han havde faaet sig indrettet i sit nye Hjem.

Undertiden naar han havde siddet for sig selv og tankefuldt ladet Blikket vandre hen over de høje, nøgne Fjældtinder, som hans Fod ikke længer kunde naa, - undertiden var der da vaagnet i ham en Længsel efter endnu en Gang at hvile i Skyggen af sit Fædrelands store Skove, efter at strække sine Lemmer i en saftig Kløvereng og høre Suset af en bølgende Kornmark . . . eller ligge stille oppe paa en grøn Banke, med Haanden under Nakken, paa den solvarme Jord, og føle Vinden stryge gennem Haaret⁶, se ud over Kær med rødbenede Storke og broget Kvæg, over straatækkede Byer og støvhvide Veje, hvor strikkende Koner gik med Malkespanden paa Hovedet og Høstfolk kom med blinkende Leer over Nakken.

Og naar han saa var kommen til at tænke paa sin Moder, sin stakkels, svage Moder, - saa var der opstaaet hos ham et Ønske om dog en Gang at se hendes Grav og plante en Blomst paa den som et Tegn paa hans sønlige Kjærlighed og som en stille Bøn om Tilgivelse for al den Sorg og Bekymring, hvormed han fra sin Fødsel havde fyldt hendes lille skrøbelige Hjærte.

Maaske var der ogsaa endnu en og anden gammel Ven, som vilde blive ganske glad ved at se ham igen, og til hvem han kunde fortælle om hele dette sit forunderlige Liv heroppe under Ispolen . . . Peter Brammer, Kristoffer Birch, Anton Hansen og hvad de nu allesammen hed! Hvor vilde de blive forbavsede, naar han en skøn Dag traadte ind ad deres Dør og sagde: Hvem er jeg? Kan I huske Bjørnen? For her ser I ham! . . .

Vinteren derefter døde Rebekka, og han kunde da ikke længer bekæmpe sin Længsel. Med første Sommerpost skrev han hjem til Ministeren, og Aaret efter stod han med Udnævnelser i sin Haand. Der blev Jammer og Sorg blandt alle de smaa skævojede Skindbylter i den lille Koloni, da de fik at vide, at deres gamle Ven og Fader vilde forlade dem, og Thorkild selv fortrød da ogsaa sin Gjærning i samme Øjeblik, han saa, at den havde baaret Frugt. Men nu maatte det ske. Sine Børn lod han foreløbig blive deroppe; først Sommeren

-- Og saaledes gik det da til, at "Bjørnen" en Dag i Eftersommeren uforvarende dumpede ned som en Forskrækkelse i Søby og Sorvads blideligt henslumrede Menighed.

7

dumpede ned som en Forskrækkelse i Søby og Sorvads fredeligt henslumrede Menighed.

VI.

Der fortaltes, at Bispen nær havde faaet et af sine apoplektiske Anfald den Dag, da denne store Bjørn med de stirrende Øjne, den tykke, blaaende Næse og Skjægget som Istapper ned over Brystet traadte ind ad hans Dør og nævnte, hvem han var.

Som man kan forstaa, blev Forvirringen ikke mindre blandt Sognets Nabopræster, da de først havde haft Lejlighed til ret at tage ham i Øjesyn; og Rygtet om "Søby-Bamsen" fløj som en Vind ud over hele Stiftet og skræmte Folk op i alle Præstegaardene.

Man blev hurtig enig om, at han var aldeles umulig; og Bispen og Provsten satte sig strax i Bevægelse for paa en eller anden Maade at faa dækket over Fejltagelsen og skaffe ham bort igjen, inden det blev til alt for aabenbar Skandale.

Det var nu i Virkeligheden ogsaa i alle Maader saa bagvendt med ham som tænkes kunde. Men i Stedet for at føle sig trykket af sin egen Umulighed, gik han - og det var det værste - tværtimod omkring med en Frejdighed og Selvsikkerhed, stillede sig op i første Række ved alle tænkelige Forsamlinger og Møder og viste sin blaa Næse og sin Vankundighed frem med en Ugenerthed, som selv satte Skolelærerne i Forargelse.

Det kunde umulig blive ved med at gaa. Der forløb næppe en Dag uden man hørte om noget, der maatte faa hans Kaldsfæller til at

Der fortaltes, at Bispen nær havde faaet et af sine apoplektiske Anfald den Dag, da denne Kæmpeskikkelse med de store, stirrende Øjne, den tykke, blaaende Næse og med Skjægget hængende som Istapper ned over Brystet traadte ind ad hans Dør og nævnte, hvem han var.

Det traf sig tillige saa uheldigt, at denne lille fine Bisp ikke var nogen anden end hin Kristoffer Birch, Thorkild Müllers gamle Byesbroder og Skolekammerat, hvis Billede oftere i hans Udlændigheds sidste Tid var dukket op i hans Erindring. Og da han nu strax ved første Øjekast gjenkjendte ham, slog han glædestraalende sine mægtige Haandflader sammen og udbrod med et Forundringsbrøl:

"Nu har jeg mine Buxer fulde! . . . Er det dig, du gamle Stoffer, der er bleven Bisp! Saa skulde da ogsaa --" og hermed slog han op den vældige Latter, der fik Væggene til at ryste.

Hvorledes Avdiensen endte, meldte Beretningen ikke. Men Rygtet om den frygtelige "Isbjørn" -- som han øjeblikkelig døbt -- løb hurtig som en Ild over hele Herredet, hvis Præster alle brændte af Begjærlighed efter at tage denne deres grønlandske Kollega nærmere i Øjesyn.

Man blev hurtig enig om, at han var komplet umulig. Bisp og Provst satte sig strax i Bevægelse for underhaanden paa en eller anden Maade at faa dækket over Fejltagelsen og skaffet ham bort igjen, inden det blev til alt for aabenbar Skandale.

Den aller første Dag, da Thorkild -- i sin Hundeskindskabuds og med sine store, trannede Søstøvler -- fra sin Præstegaard vandrede igjennem Landsbyen, var baade Børn og Fruentimmer flygtet for ham ind i Husene, og en gammel Mand, som han mødte paa Vejen, var af Forfærdelse gaaet halv fra sin Forstand, da han pludselig var standset foran ham og havde lagt sin tunge Haand paa hans Skulder med de Ord:

"Her sér du for dig, min blege Ven, en gammel Ishavsfarer og Bjørnejæger, der har sét og kjendt Ting, min Fa'er, som hverken du eller nogen af jer allesammen her har saa meget som drømt om . . . Se frisk op! Her er ikke noget at ryste i Kamikkerne for. Vi to skal nok komme ud af det sammen, det kan jeg se paa dit ærlige Ansigt!"

. . . Thorkild Müller mærkede jo nok den Forfærdelse, han allevegne vakte omkring sig, men i sin Enfoldighed betragtede han den som en Art Ærefrygt, en naturlig Respekt for den Mand, der

efter, naar han havde faaet sig indrettet i sit nye Hjem, skulde de følge efter.

Saaledes skete det da, at "Bjørnen" en Dag i Eftersommeren dumpede ned som en himmelsendt Forskrækkelse til Søby og Sorvads blideligt henslumrede Menighed.

Der fortaltes, at Bispen nær havde faaet et af sine apoplektiske Anfald den Dag, da han saae ham træde ind ad hans Dør i sin fedtede Pjækkert og med Skægget hængende som Istapper ned over det brede Bryst.

Det traf sig dertil saa uheldigt, at den lille pertentlige Bisp ikke var nogen anden end hin Kristoffer Birch, Thorkild Müllers gamle Byesbroder og Skolekammerat, hvis Billede oftere i hans Udlændigheds sidste Tid var dukket op i hans Erindring; og da Thorkild nu genkendte ham, slog han sine mægtige Haandflader sammen og udbrod med et Glædesbrøl:

"Nu har jeg mine Bukser fulde! . . . Er det dig, du gamle Stoffer, der er bleven Bisp!"

Hvorledes Avdiensen endte, meldte Beretningen ikke, men

baade Bisp og Provst blev hurtig enige om, at han var komplet umulig; -- de satte sig straks i Bevægelse for paa en eller anden Maade at faa dækket over det beklagelige Misgreb og skaffet ham bort, inden han vakte altfor aabenbar Skandale.

Imidlertid løb Rygtet om den ankomne "Isbjørn" i Hast over det hele Herred. Rundt om i Præstegaardene kunde man fortælle, hvorledes han, den første Gang han kom vandrende gennem Landsbyen med sin Hundeskindskabuds og store Pigstav, havde skræmmet Børn og Fruentimmer, saa de var flygtet ind i Husene, og hvorledes en gammel Mand var gaaet halvt fra sin Forstand af Skræk, fordi Thorkild pludselig var standset foran ham og havde lagt sin tunge Haand paa hans Skulder med de Ord:

"Her ser du for dig, min blege Ven, en gammel Ishavsfarer og Bjørnejæger, der har set og kendt Ting, min Fa'er, som hverken du

rødme af Skam paa Standens Vegne. Og da han endelig tilsidst ved et Præstekonvent, hvortil han naturligvis havde indfundet sig, pludselig efter Frokosten viste sig paa Talerstolen og begyndte de gyseligste Historier oppe fra Grønland, slog man fast, at nu maatte der tages alvorlige og kræftige Forholdsregler.

Thi der var noget i den hemmelige Spillen omkring de lange blaalige Læber og i den Maade, hvorpaa han nu og da kneb det venstre Øje sammen og satte Haanden i Siden, der tydede paa, at han baade hørte og saa.

I Virkeligheden havde da ogsaa denne Modtagelse mellem gamle Venner virket paa ham som en Slag i Ansigtet; men han var klog nok til ikke at aabenbare det for Verden. Han tog det som en rigtig Bjørn: nøs lidt af det og rejste sig derpaa lumskelig paa Bagbenene, idet han med sin gode Bamseforstand smaalo lunt inde i Skægget og mumlede: ho, ho! Godtfolk! – Paa det Lav altsaa! – ja, ja da!

Og han lod sig ikke forskrække. Hvad der maaske i gamle Dage havde kunnet faa ham til at krybe i Krog - baade de medlidende Smil og den aabenbare Forargelse - det styrkede nu kun hans Selvfølelse og Mod. Og det var, som om det blotte Gjensyn af denne hjemlige, bløde, roligt hvilende og blundende Natur, der var som et Udtryk for hans egen Ungdoms marvløse, uvirksomme Drømmeliv, fik ham til at ryste Manken stoltere og føle sine Kræfter dobbelt.

(Sluttes)

havde ført dette lange og mærkelige Liv saa langt fra sit Fædreland. Han var gennem snart fyrretyve Aar bleven alt for vant til Hyldest paa Grund af sine personlige Fortrin til nu at forstaa, at man ikke ogsaa henede maatte beundre og misunde ham hans kraftige Skikkelse, hans for hans Alder saa usædvanlige Styrke, hans Haardførhed og stolte Skjæg. Og i Stedet for at føle sig trykket af sin komplette Umulighed spaserede han tværtimod (og det var netop det, der gjorde Sagen saa betænkelig) frejdigt og selvtillidsfuldt omkring med oprejst Hoved, hjemsøgte strax alle omliggende Præstegaarde, hvor han kunde vente at træffe gamle bekendte, og anbragte sig ved alle tænkelige Forsamlinger og Møder, hvor mange Folk var strømmet til, dristigt og ikke uden en vis Forfængelighed paa de mest iøjnefaldende Pladser og stillede sin Vankundighed og sin blaa Næse til Skue med en Ugenerthed, der satte selv Skolelærerne i Forargelse.

Der gik tilsidst næppe en Dag, uden at Rygtet løb med et eller andet, som fik hans Kaldsfæller til at rødme af Skam paa Standens Vegne. Saaledes havde han en Gang ved et stort Bondebryllup, hvortil han som Sognets Præst var indbudet, pludselig smøget sine Benklæder op over Foden for at fremvise sine Lægge. Derefter havde han løftet Bruden, siddende paa en Stol, i strakt Arm op mod Loftet; hvorpaa han triumferende havde set sig omkring og opfordret Ungdommen til at gøre ham det efter.

Men ved samme Lejlighed, hvor netop mange af Egnens mest formaaende Folk var til Stede, var der forefaldet en Scene, der skulde faa sin Betydning for ham, idet nemlig Byens Skolelærer – en lille, vissen Familjefader med en vigtig og arrig Mine – der fra den første Dag havde baaret Nag til ham, og hvem Gildets forskjellige Goder nu havde gjort dristig, ligefrem foreholdt ham det upassende i hans Opførsel.

Thorkild Müller havde den Aften blot svaret ved i sin Overgivenhed at vende Mølle med Fyren, saa Kager, Æbler, Cigarer og Sukker i store Masser trillede ud af den ulykkeliges rummelige Baglommer; og han havde derved for denne Gang opnaaet at faa Latteren paa sin Side.

Men alligevel kom der efter denne Dag noget i den hemmelighedsfulde Spillen omkring hans lange, blaa Læber, noget i den Maade, hvorpaa han nu og da listig kneb det ene Øje sammen eller pludselig hævede og sænkede de bomuldsagtige Bryn, der tydede paa, at han begyndte at forstaa og blive opmærksom.

Der kunde da komme et pudsigt underfundigt Udtryk i hans Ansigt – saadan som hos en rigtig Bjørn, der, efter uforvarende at have faaet et Slag over Ansigtet og nyst lidt paa det, lumskelig løfter sig paa Bagbenene, mens den med sin gode, lune Bamseforstand tænker ved sig selv: Ho, ho! Godtfolk! – Paa det Lav! – ho, ho! – Det skal vi nok komme ud af, Venner!

Det blev ham efter denne Tid en sand Fornøjelse at strejfe rundt i Egnen og skræmme Livet af Folk med sin frygtelige Latter; at

eller nogen af jer allesammen her har saa meget som drømt om . . . Se frisk op! Her er ikke noget at ryste i Kamikkerne for. Vi to skal nok komme ud af det sammen, det kan jeg se paa dit ærlige Ansigt!"

Thorkild Müller mærkede jo nok den Forfærdelse, han vakte omkring sig, men i sin Enfoldighed betragtede han den som et Udtryk for Ærefrygt, en naturlig Respekt for den Mand, der havde levet et saa langt og mærkeligt Liv saa fjæmt fra sit Fædreland. Han havde glemt, hvad han i sin Ungdom havde gaet igennem her, og var efter fyrretyve Aars Fraværelse bleven altfor vant til Hyldest paa Grund af sine personlige Fortrin til nu at forstaa, at man ikke ogsaa henede maatte beundre og misunde ham hans kraftige Skikkelse, hans Haardførhed og stolte Skæg. I Stedet for som i Ungdomstiden at føle sig trykket af sin "Umulighed" spaserede han frejdigt og selvtillidsfuldt omkring og hjemsøgte navnlig straks alle omliggende Præstegaarde i Haab om at træffe gamle Bekendte, og ved alle folkelige eller kirkelige Forsamlinger, hvor der var mange Mennesker, anbragte han sig dristigt — endikke uden en vis Forfængelighed — paa de mest iøjnefaldende Pladser og stillede sin Vankundighed og sin blaanende Næse til Skue med en Ugenerthed, der satte selv Skolelærerne i Forargelse.

Der gik tilsidst næppe en Dag, uden at Rygtet løb med et eller andet, som fik hans Kaldsfæller til at rødme af Skam paa Standens Vegne. Saaledes havde han ved et stort Bondebryllup, hvortil han som Sognets Præst var indbudet, pludselig smøget sine Benklæder op over Foden for at fremvise sine Lægge; derefter havde han løftet Bruden i strakt Arm op mod Loftet, idet han triumferende havde set sig omkring og opfordret Ungdommen til at gøre ham det efter.

Byens Skolelærer - en lille vissen Familjefader — havde ved denne Lejlighed endelig taget Mod til sig og foreholdt ham det upassende i hans Opførsel.

Men i sit Overmod svarede Thorkild Müller ved at vende Mølle med Fyren, hvorved en Mængde Kager, Cigarer, Sukker etc., som denne i Aftenens Løb havde stukket til sig og anbragt i sine rummelige Baglommer, trillede ud paa Gulvet, — og han havde derved opnaaet for den Gang at faa Latteren paa sin Side.

Et Portræt
af
Henrik Pontoppidan.

Det blev ham en Fornøjelse at strejfe omkring i Egnen og skræmme Livet af Folk med sin mægtige Vildmandsletter; stikke Hovedet ind i hvert andet Hus og standse de Vejfarende med et eller andet meningsløst Udbrud som:

"Hallo, De der! . . . Er I vaagne paa Kvisten?"

Navnlig var det ham en Fryd uforvarende at falde ind i en eller anden stiltfærdig Præstegaard og se de smaa forskræmte Frøkener flygte til alle Sider for hans rædselsfulde Grønlandshitorier, - eller allerhelst i en hel Præsteforsamling og føle sine kjære Embedsbrødre vride sig af Raseri under hans sønderklemmende Haandtryk og djærve, fortrolige Skulderklap.

Man sad da bogstavelig ogsaa tilsidst i en bestandig Rædsel for "Bjørnen" rundt om i alle Præstegaardene. Især om Vinteren, naar man vidste, han var ude at "søge Føde" – som han kaldte det – kunde en skikkelig Familje selv helt inde i Landet formelig ryste, hver Gang de hørte nogen trampe Sneen af sig ude i Forstuen.

Thi Thorkild Müller udvidede bestandig sin Virkekreds" [sic! det første " mangler] - som han ogsaa kaldte det. Uden ret at være klar over Grunden, følte han det mer og mer som sin Opgave at være Busemand for Egnen, at lade sin mægtige Stemme rulle rensende ind gennem alle disse smaa lune Studerekamre og forstyrre alle højtidelige Forsamlinger med sine evindelige grønlandske Krøniker.

I sine ledige Stunder vendte han saa hjem og vederkvægede sig med det lille Stykke Velærværdighed, han havde ovenover sinegen Hule. Og aldrig var hans Glæde større, end naar han - heilst for saa stor en Forsamling som mulig - med stor Højtidelighed kunde præsentere det lille Menneske som sin høje Foresatte "Hr. Biskop Balle".

Ophidselsen imod ham voxede derfor med hver Dag mellem hans "kjære Embedsbrødre", og det var kun en længe tilbagetrængt Harm, der gav sig Luft paa hint Præstekonvent, da man endelig bestemte sig til at tage alvorlige og kraftige Forholdsregler.

Men Ulykken var den, at Thorkild Müllers Sognebørn efterhaanden var kommen til at holde af ham.

Da den første Forskrækkelse havde sat sig, saa de lidt efter lidt, at der bag ved dette mærkværdige Ydre og forbavsende Væsen, laa en Forstaaelse af dem, som de ikke før havde mødt blandt deres

stikke sit Vildmandshoved ind i hvert andet Hus og standse de Vejfarende med et eller andet meningsløst Udbrud som:

"Hallo, De dér! . . . Er I vaagne paa Kvisten?"

Uden selv at være klar over Grunden følte han det mer og mer som sin Opgave at agere Bussemand for hele Egnen. Navnlig blev det ham en stedse større Fryd uforvarende at dumpe ned i en eller anden stiltfærdig Præstegaard i Nabolaget og se Damerne forfærdet flygte til alle Sider ved hans blotte Komme. Han nød som en Lækkerbidsken sine kjære Embedsbrødres blege Raseri under hans sønderklemmende Haandtryk, deres stumme Harm over hans djærve, kollegiale Skulderklap. Og naar han havde faaet sig anbragt midt i Stuen med sine surt stinkende Transtøvler og rolig havde taget sig en forsvarlig Pris af Blærepungen, saadan som en, der ikke har Hastværk og ikke tænker paa foreløbig at lade sig fordrive, begyndte han regelmæssig paa sine gyselige grønlandske Beretninger, der – for at bruge et Udtryk, der netop i denne Anledning var anvendt – "kunde faa en Slagter til at rødme".

Tilsidst sad man bogstaveligt talt hele Vinteren i en bestandig Rædsel for "Bjørnen" rundt omkring i alle Præstegaardene. Naar man havde erfaret, at han var ude for at "søge Føde" – som han selv rent ud kaldte det – kunde Damerne formelig ryste, hver Gang de hørte én trampe Sneen af sig ude i Forstuen. Og med Gru og Gysen holdt de sig for Næsen ved Tanken om, hvad det vel skulde blive til, naar man til Sommeren – efter hans eget Udsagn – kunde vente alle hans otte Grønlænderbørn herover for at hemsøge Egnen!

Forbitrelsen mod ham og Afskyen for ham steg med hver Dag. Og da han tilsidst ved et Præstekonvent, hvor alle Herredets Præster var forsamlede, pludselig efter Diskussionens Afslutning viste sit frygtelige Ansigt paa Talerstolen og derfra begyndte at slaa til Lyd for sine sædvanlige grønlandske Krøniker – i et Sprog og en Tone, saa Ordstyreren tilsidst maatte fratage ham Ordet – blev alle enige om, at nu maatte det være forbi; nu var det nødvendigt at tage alvorlige og kraftige Forholdsregler for dog endelig at sætte en Stopper for denne Forargelse, der var til Skam og Skjændsel for den hele Stand.

Imidlertid var Ulykken den, at Thorkild Müllers Sognebørn efterhaanden var kommen til at holde af ham.

Da den første Forskrækkelse havde sat sig, saa' de nemlig, at der bag dette mærkværdige Ydre og dette forbavsende Væsen skjulte sig en Mand, der forstod dem, saadan som de ikke var vant til at blive forstaaet af deres Præster, – en Mand nemlig, der ikke selv var fremmed for nogen af de Følelser, som rørte sig i dem, og til hvem de derfor kunde henvende sig med deres smaa Bekymringer og store Sorger som til en af deres egne.

Hans fortvivlede Kaldsfæller vekslede Brev paa Brev for at blive enige om en fælles Optræden overfor ham; og da han en Gang ved et Præstekonvent pludselig efter Diskussionens Afslutning viste sit frygtede Ansigt paa Talerstolen og begyndte at fortælle om sine grønlandske Æventyr — i et Sprog og en Tone, saa Ordstyreren hurtigt maatte fratage ham Ordet — blev det enstemmigt besluttet at tage alvorlige og kraftige Forholdsregler for endelig at sætte en Stopper for Forargelsen .

Imidlertid var Ulykken den, at Thorkild Müllers Sognebørn efterhaanden var kommen til at holde af ham. Da den første Forskrækkelse havde sat sig, saae de nemlig, at der bag hans mærkværdige Ydre og forbavsende Væsen skjulte sig en Mand, der forstod dem, saadan som de ikke var vant til at blive forstaaet af

Præster. Og de dumme Mennesker vilde slet ikke inklade sig paa, hvad Kapellan Basse og andre i Hemmelighed søgte at indsmugle hos dem: nemlig at Müller ikke var rigtig til at stole paa - rent ud sagt ikke helt ved sine fulde fem, og at det overhovedet kun var en stor Fejltagelse, der havde skaffet dem ham paa Halsen.

Bønderne smilte blot paa deres sindige Maade, og mente at han var god nok, som han var; de forlangte ham nu ikke bedre. Og efterhaanden som Tiden gik, sluttede de sig netop bestandig tættere til ham og var glad ved, at de dog nu endelig havde faaet en Mand, som de kunde forstaa og som de kunde gaa til med deres smaa Bekymringer og store Sorger som til en af deres egne.

Thorkild Müller var - og det var sagen - ikke fremmed for noget af, hvad der rørte sig hos dem. Han kunde af Hjærtens Lyst deltage i alle deres Glæder, drikke en Snaps med dem uden at blive forlegen og føle sig selv-fjerde i Stuen uden strax at begynde at holde Taler. Deres syge, deres Barselskvinder eller døende fyldte han - af gode Grunde - ikke med uforstaaelige Bibelsprog og højtidelige Forklaringer, men satte sig stille paa Sengkannten og talte jævnt og beroligende til dem ud af den inderlige Medfølelse, som ved saadanne Lejligheder helt brød frem af sin Skal, læste for dem et Stykke af Bibelen eller en Salme og sørgede ellers for paa bedste Maade at mildne deres Smærter og gjøre deres Sind let.

Det kunde heller ikke nægtes, at der virkelig var kommet Bevægelse i Søby=Sognets døde Masser, der fra Arilds Tid havde været berygtede blandt alle embedssøgende Præster paa Grund af deres ringe Sans for alt højere Liv. Disse Folk, der i et Aarhundrede havde troet at afjøre deres Salighedssag ved blot nøjagtig og korrekt at betale Præsten hans Tiender til den bestemte, fastsatte Tid, de var - det kunde ikke fragaas - virkelig vaagnede og fyldte i bestandig tættere Masser de Kirker, som de forhen Søndag efter Søndag havde ladet uænsede og tomme. Og saa langt fra at lade sig afskrække af den Forargelse, det mer og mer blev Thorkild Müller en Trang at vække rundt om mellem Velærværdighederne, fulgte de ham tværimod med stedse stigende Stolthed, jo mere Modstand han vakte.

Men en Bevægelse mellem Bønder forplanter sig hurtig. Og da en skønne Dag Gjæringen slog over i et af Nabosognene, kjendte de kjære Embedsbrøders Forbitrelse ingen Grænser.

I afmægtig Harme gjentog og gjentog de det for sig selv, at n u maatte der gjøres noget, at n u var Bægeret fuldt. Gang efter Gang gav de hinanden højtidelig Hænder paa, at n u skulde Pletten vaskes af deres hidtil hæderlige Stand; og Kapellan Basse, der i Tidens Løb var bleven aldeles skummende, listede omkring i Sognet og

Han kunde komme ind i deres Stue som en af deres Jævninge, sætte sig med Gemytlighed ved deres Bord og ret af Hjærtens Lyst stille sin Sult ved deres daglige Retter, drikke en Snaps med dem uden at blive forlegen, slaa ind paa selv den saftigste Spøg og føle sig selv-fjerde i en Stue uden strax at begynde at holde Foredrag eller prædike. Deres syge eller døende fyldte han - af gode Grunde - ikke med uforstaaelige Bibelsprog og højtravende Forklaringer; men han satte sig stille ned paa Sengkannten og talte jævnt og beroligende til dem, læste et Stykke for dem af Testamentet eller et Par Salmever og sørgede for Resten for paa bedste Maade at mildne deres Smærter og gjøre deres Sind let og fortrøstningsfuldt.

"I skal ikke være forknytte," plejede han gjerne ved slige Lejligheder at sige. "I har jo ikke saadan gjort noget videre ondt, vel? Og dersom I har, saa er jeg sikker paa, at I fortryder det nu. Vorherre er saamænd heller ikke saadan en gammel Gnavpotte, der sidder og regner den saa nøje ud paa Regnebrættet. I skal se - han er saamænd helt skikkelig og vil nok tage godt imod jer."

Ikke heller kunde det jo - selv af Thorkild Müllers bitreste Fjender - benægtes, at der virkelig var kommet Liv og Bevægelse i Søby-Sognets døde Masser, der ellers altid havde været berygtede blandt alle embedssøgende Præster paa Grund af deres ringe Sans for alt, hvad der laa uden for deres timelige Velfærd. Disse Folk, der hidtil havde skjottet deres Salighedssag ved blot nøjagtig at præsten hans Tiende til den bestemte, fastsatte Tid og forøvrig møde til Aarets tre store Højtider for at ofre og med Børnene til Daab og Konfirmation, de begyndte nu - det kunde ikke fragaas - i bestandig tættere Masser at strømme til de Kirker, som forhen ofte havde staaet lukket mange Søndage i Træk af Mangel paa Tilhørere.

Og naar saa Thorkild Müller steg op paa Prædikestolen - med sin sjælden helt propre Pibekrave - og strax paa sin joviale Maade begyndte: "God Dag, Venner! Her har i mig igjen! Dejligt Vejr, men koldt hva'? . . . Naa! Saa var det vel for Resten, at jeg i Dag skulde fortælle jer noget om den Gang, da Jesus kom hen til denne her Enke - hvad var det nu, hun hed? - naa, det kan nu være lige meget . . . Skjønt, vent lidt! - lad mig se efter i Bogen; det kan jo dog alligevel være ganske morsomt at se, hvad den Dame har heddet,"

- - saa kom der Liv i de mange velnærede Ansigter, Ørene spidsedes og ikke en Sætning gik tabt for dem. Undertiden kunde han i Talens Løb blive saa humoristisk, at man sad i højlydt Latter over hele Kirkegulvet. Men til andre Tider kunde han saa igjen selv blive saa grebet af Bevægelsen, at store Taarer gled ham ned i Skjægget.

deres Præster, - en Mand nemlig, der ikke var fremmed for nogen af de Følelser, som rørte sig i dem selv, og til hvem de derfor kunde henvende sig med deres smaa Bekymringer og store Sorger som til en af deres egne.

Han kunde komme ind i deres Stue som deres Jævninge, sætte sig ved deres Bord og stille sin Sult ved deres daglige Retter, drikke en Snaps med dem uden Forlegenhed og befinde sig selv-fjerde i en Stue uden straks at føle sig forpligtet til at holde Foredrag eller prædike. De syge og døende fyldte han ikke med Bibelsprog og højtravende Forklaringer, men han satte sig stille ned paa Sengkannten og talte jævnt og beroligende til dem, læste et Stykke for dem af Testamentet eller et Par Salmever og sørgede for Resten for paa bedste Maade at mildne deres Smærter og gøre deres Sind let og fortrøstningsfuldt.

"I skal ikke være forknytte," plejede han at sige. "For I har jo ikke saadan gjort noget videre ondt, vel? Og dersom I har, saa er jeg sikker paa, at I fortryder det nu. Vorherre er saamænd heller ikke saadan en gammel Gnavpotte, der sidder deroppe og regner den saa nøje ud paa Regnebrættet. I skal se - han er saamænd helt skikkelig og vil nok tage godt imod jer."

Ikke heller kunde jo selv Thorkild Müllers bitreste Fjender benægtes, at der virkelig var kommen Liv og Bevægelse i Søby-Sognets døde Masser, der hidtil havde været ligefrem berygtede blandt embedssøgende Præster paa Grund af deres ringe Sans for alt, hvad der laa udenfor deres timelige Velfærd. Disse Folk, der hidtil havde ment at skotte deres Salighedssag ved nøjagtig at betale Præsten hans Tiende til den fastsatte Termin og forøvrig møde til Aarets tre store Højtider for at ofre, de begyndte nu i bestandig tættere Masser at strømme til de Kirker, som forhen ofte havde staaet lukket mange Søndage i Træk af Mangel paa Tilhørere.

Og naar saa Thorkild Müller steg op paa Prædikestolen med Skægget bølgende nedover den sjælden ganske propre Pibekrave og straks paa sin joviale Maade begyndte: "God Dag, kære Venner! Ja, saa er vi altsaa nu forsamlede her igen! . . . Hvad er forresten Klokken bleven? Er der nogen af jer, der har Uhr paa jer? . . . Halv elleve! . . . Naa! Ja, saa var det jo forresten, at jeg idag skulde fortælle jer noget om den Gang, da Jesus kom hen til denne her Enke - hvad var det

dryppede, Draabe for Draabe, sin hemmelige Gift ind i Sjelene.

Men altsammen uden Virkning.

Baaren oppe af den bestandig stærkere Tilslutning, med nye Kræfter for hver Haan og Modstand, han mødte, og med stedse klarere Syn for, hvad Kampen gjaldt, gik Thorkild Müller frem med sine Kæmpeskridt uden at lade sig anfægte. Men da han vidste, de sad omkring ham og nøje vogtedepaa hver mindste Uregelmæssighed, han maatte begaa, for at komme ham til Livs, var han - og det forbitrede snart allermost - fornuftig nok til aldrig i noget Punkt at gaa et Haarsbred uden for Loven. Han prædikede nøjagtig hver Søndag efter den forskrevne Text, begravede og døbte saa korrekt og regelret, som skulde han have været oppe i det til Examen, konfirmerede og tog til Alters i den Grad lovmedholdeligt, at det var umuligt at fælde ham..

Tilslidst strømmede Folk til hans Kirker endog fra helt andre Sogne, hvor man begyndte at faa Smag for denne Art af Gudstjeneste. Og da kjendte hans Embedsbrøders Forbitrelse ingen Grænser.

Selv en grundtvigiansk Nabopræst, der holdt af at spille Friskfyr, og som derfor havde gjort sig bred med ved enkelte Lejligheder at tage ham i Forsvar, begyndte nu at indse, at dette var for galt; at nu var Bægeret fuldt; nu turde man ikke et Øjeblik længer vente med for Alvor at standse denne uhørte Skandale.

8

Paa dette Tidspunkt var det, at der tilflød Sognet det lille Stykke Velærværdighed, der bar Navnet N. P. Ruggaard.

Han skyldtes et i meget venskabelige Former affattet Tilhold fra den lille, diplomatiske Bisp, der havde sine Grunde til ikke at gaa alt for haardhændet frem imod en gammel Kammerat, som havde haft Lejlighed til at lære hans Ungdomsliv nøje at kjende. "Paa Grund af Sognets ikke almindelige Udstrækning og Hr. Pastorens allerede fremrykkede Alder" — hed det lemfældigt i Skrivelsen, mens Bispen i sit stille Sind og med aabent Blik for Hr. Ruggaards ejendommelige Evner fortrøstningsfuldt tænkte: med ondt skal ondt fordrives.

Thorkild Müller grundede længe over disse mange omhyggelige Omskrivninger og glatte Talemaader, indtil det efterhaanden gik op for ham, hvad der i Virkeligheden laa bag.

Han forstod da, at det igjen var hans gode Kaldsbrødre, der havde været paa Spil, og som nu ved dette Skridt paa lumskelig Vis vilde søge at fortrænge ham. Men da selve "Snigmorderen" — som han strax havde døbt ham — endelig arriverede, og Thorkild for første Gang saa' dette lille blege og bebrillede Individ krybe ud af Fodpose og Kavaj og præsentere sig som hans Kapellan, maatte han le himmelhøjt.

At sende ham denne lille Stump af et Mandfolk paa Halsen forekom ham saa grundkomisk, at han øjeblikkelig maatte ud i Byen og fortælle Vennerne om sin "drabelige" Banemand. —

Imidlertid gav denne sig uanfægtet og uforstyrret til at indrette sig oppe i sine Værelser og pakke ud af det Vognlæs fuldt af Kasser, Kister og Kufferter, som han havde ført med sig. Han bredte et lunt Tæppe ud over Gulvet, hængte egenhændig nye, blomstrede Gardiner for Vinduerne, anbragte sine mange og vel holdte Piber i en Række paa Væggen og en Kristusfigur af Gips over Skrivebordet. I en Krog stillede han sin Beholdning af Tobak (to hele Tønder og en Kasse Cigarer), og over Sengen fæstede han et selvlysende Kors med en gudelig Inskription.

Med særlig Forkjærlighed dvælede han ved Opstillingen af sine

nu, hun hed? — naa, det kan være lige meget . . . Skønt, vent lidt! — lad mig se efter i Bogen; det kan jo dog alligevel være ganske morsomt at vide, hvad den Dame har heddet." — saa kom der Liv i de mange velnærede Ansigter, Ørene spidsedes, ikke en Sætning gik tabt for dem. Undertiden kunde han i Talens Løb blive saa humoristisk, at man sad i højlydt Latter over hele Kirkegulvet; men til andre Tider og især under de lange Bønner, hvormed han regelmæssig afsluttede sin korte Præken, kunde han blive greben af saa hæftig [281] Bevægelse, at ogsaa hans Tilhørere betoges, og Lommetørklæderne kom i Virksomhed baade paa Mandsog Kvindesiden.

Efterhaanden strømmede Folk til hans Kirker endog fra helt andre Sogne, hvor man begyndte at faa Smag for denne Art Gudstjeneste, — og da kendte hans Embedsbrøders Forbitrelse ingen Grænser. Selv en grundtvigiansk Nabopræst, der holdt af at spille Friskfyr og hidtil havde behaget sig med at tage ham i Forsvar, begyndte nu at indse, hvilken farlig Person han var, og hvor nødvendigt det var for Standens Anseelse at faa ham fjernet.

Paa dette Tidspunkt var det, at der tilfald Sognet det lille Stykke Velærværdighed, der bar Navnet N. P. Ruggaard.

Han skyldtes et i meget venskabelige Former affattet Tilhold fra den lille, diplomatiske Bisp, der havde sine Grunde til ikke at gaa altfor haardhændet frem imod en gammel Kammerat, som havde haft Lejlighed til at lære hans Ungdomsliv nøje at kende. "Paa Grund af Sognets ikke almindelige Udstrækning og Hr. Pastorens fremrykkede Alder" — hed det lemfældigt i Skrivelsen, mens Bispen i sit stille Sind og med aabent Blik for Hr. Ruggaards særegne Evner fortrøstningsfuldt tænkte:

Med ondt skal ondt fordrives!

Thorkild Müller tyggede længe paa den lange Skrivelse med dens mange omhyggelige Omskrivninger og dunkle Talemaader. Han havde allerede i nogen Tid forstaaet, at hans kære Kollegers Generthed overfor ham alligevel ikke grundede udelukkende i Ærefrygten for hans muskelstærke Legeme; og da han først var kommen saa vidt i Forstaaelse, havde Minderne fra hans Ungdom hurtig aabnet hans Øjne for mere. Nu — under Læsningen af Bispens Skrivelse — forstod han endelig den hele Sammenhæng.

"Tag mig det Leverspæk!" udbrød han med et grønlandsk Kraftudtryk og huggede Næven i Borden. "Man vil snigløbe mig!"

Men da "Snigløberen" omsider ankom, og Thorkild første Gang saae det lille blege, bebrillede Individ, der krøb ud af Fodpose og Kavaj og forestillede sig som hans Kapellan, gik hans Vrede med eet over, — han maatte le himmelhøjt. At sende ham en saadan

Bøger, som han én for én omhyggelig afbørstede, forinden han med Skjønksomhed anbragte dem paa Reolen. Det var mest gamle og værdiløse Ting, som han i pundevis havde kjøbt i en Kjælder for at fylde op; og da han var færdig, dækkede de ogsaa næsten en hel Væg, saaledes som i Bispens eget Studerekammer.

Dennes Portræt i Glas og Ramme havde han ogsaa forsynet sig med og anbragte det paa en iøjnefaldende Plads over Sofaen mellem Billeder af Luther og Melanchton.

I det hele manglede han intet: han havde en grøn Skjærm til at hænge over Lampen, en lille Kvast med Fidibusser, en Voxstabel og to smaa Blomstervaser af Porcellæn; ja, selv en Spyttbakke og en lille Dug til at lægge under Vandkaraflen havde han ikke forsømt at bringe med sig.

Da alt omsider var paa sin Plads, svøbte han sig ind i sin graa Slobrok, satte sig paa en Stol midt paa Gulvet og lod Blikket langsomt beskuende drage rundt i Stuen – saadan som en, der staar foran Virkeliggjørelsen af en længe næret Drøm, ved Enden af en lang og møjsom Bane, paa hvis lykkelige Fuldendelse han næsten ikke har turdet tro.

Kapellan Ruggaard hed oprindelig ganske beskedent Niels Peder Madsen og var en velhavende Bondes Søn fra de fede, østjyske Egne, i hvem Stedets Præst under Konfirmationsforberedelsen snart havde set ualmindelige Evner nedlagt.

I sit femtende Aar blev han derfor sat i Kjøbstadens lærde Skole og havde her foretaget den første Forandring med sit Navn ved Tilføjelse af Stedbenævnelsen Ruggaard. Senere havde han ladet det undergaa en Ombytningsproces fra Ruggaard-Madsen til Madsen-Ruggaard, og derfra var det hurtigt bleven til Niels Peder M. Ruggaard eller blot N. P. M. Ruggaard, indtil han tilsidst ganske havde bortkastet det besværlige Madsen og alene bevaret Navnet Ruggaard.

En ganske tilsvarende Forvandling var paa samme Tid foregaaet med hans Person. Den lille rødmussede og firskaarne Bondedreng med de klare Øjne var efterhaanden bleven bleg og fed; det store, runde Hoved var sunket dybere ned mellem Skuldrene, og de store, farveløse Øjne stirrede frem med et stikkende, ligesom grisk Blik; kun det brede Maal var endnu bevaret som et uafhjælpeigt Minde om den Stand, hvorfra han var udgaaet. Og som han sad dér sammenkrøben i sin graa Slobrok, med sit lysegule, ganske kortklippede Haar, sine store, runde Brillen, sin brede, flade Næse og fuldkommen blodløse Hud, lignede han en Maddike, en af disse blege, lyssky Ormeskabninger, der strax indfinder sig overalt, hvor Raaddenskab begynder, og som set i Mikroskop synes at stirre en i Møde med et Par store, dumme og graadige Hornøjne. –

Skjønt der naturligvis fra de overordnedes Side intet som helst var Kapellan Ruggaard betydet, havde han dog en klar Forestilling

Stumpegumpe af et Mandfolk paa Halsen forekom ham saa grundkomisk, at han Øjeblikkelig maatte ud i Byen og fortælle Vennerne om sin "gefærlige" Banemand. — Imidlertid gav denne sig uanfægtet til at indrette sig oppe i sine Værelser og pakke ud af det Vognlæs fuldt af Kister og Kufferter, som han havde ført med sig. Han hængte egenhændig nye, blomstrede [282]Gardiner for Vinduerne, anbragte sine treogtyve velholdte Piber i en dobbelt Række paa Væggen og en Kristusfigur af Gips over sit Skrivebord. I en Krog skjulte han sit medbragte Forraad af Tobak (to Heltønder Posemelange og tre Kasser af de billigste Cigarer), og over Sengen fæstede han et selvløsende Kors med en gudelig Inskription. Med særlig Forærlighed dvælede han ved Opstillingen af sit "Bibliotek", der bestod af en Samling gamle og værdiløse Ting, som han havde købt i Pundevis hos en Boghøker for at have noget at fylde op med; og da han med Skjønksomhed havde faaet dem anbragt i Reolerne saaledes, at de ikke stod for tæt, dækkede de næsten en hel Væg ligesom i Bispens eget Studerekammer.

I det hele manglede han intet til Værelsets Udstyr; han havde en grøn Skærm til at hænge over Studerelampen, en Kvast med Fidibusser, en Voksstabel og en splinterny Stang Lak; ja, selv en Spyttbakke og en lille Dug til at lægge under Vandkaraflen havde han ikke forsømt at tage med sig.

Da saa alt omsider var paa Plads, slog han sin graa Slobrok omkring sig med en Bevægelse som en Flagermus, der folder sine Vinger sammen, satte sig paa en Stol midt paa Gulvet og lod Blikket drage langsomt beskuende rundt i Stuen med et lykkeligt Smil, der fortalte, at han her stod foran Virkeliggjørelsen af en længe næret Drøm, ved Enden af en lang og møjsom Bane, paa hvis lykkelige Fuldendelse han næsten ikke havde turdet tro.

Kapellan Ruggaard hed oprindelig beskedent nok Niels Peder Madsen og var en velhavende Bondes Søn fra de fede, østjyske Egne, hvor Børnene — som der siges — fødes med en Sølvskilling i Haanden.

I sit femtende Aar blev han sat i Købstadens lærde Skole og havde her foretaget den første Forandring med sit Navn ved Tilføjelse af Stedbenævnelsen Ruggaard. Senere havde han ladet det undergaa en Ombytningsproces fra Ruggaard-Madsen til Madsen-Ruggaard, indtil han ganske havde bortkastet det besværlige Madsen og alene bevaret Navnet Ruggaard.

En ganske tilsvarende Forvandling var samtidig foregaaet med hans Person. Den rødmossede⁷ og firskaarne Bondedreng var efterhaanden bleven bleglad og fed; det store, runde Hoved var sunket dybere ned mellem Skuldrene, og de farveløse Øjne stirrede frem med et nærsynet, stikkende Blik.

om, hvad hans Opgave her i Sognet foreløbig var, og hvad man ventede af ham.

Han indsaa' tillige, at der her aabnede sig en bekvem Lejlighed for ham til at erhverve sig sine høje Foresattes Gunst, foruden til at virke til Gavn for Kirken og dens Anseelse; og han havde allerede i Forvejen meget grundigt overvejet, hvorledes han bedst skulde forene disse to Bestræbelser og i det hele rettest burde gribe Sagen an.

Han var klog nok til at indse, at det var nødvendigt at gaa frem med stor Forsigtighed over for en Befolkning, der allerede var sunket saa dybt i Forblindelse, ifald det skulde forundes ham at aabne deres Øjne og lede dem tilbage paa den rette Vej. Derfor begyndte han ogsaa sin Mission med meget beskedent at fremstille sig for Egnens formaaende Folk som Pastor Müllers sande Ven og oprigtige Beundrer, idet han paa samme Tid ved sin egen Bondefødsel, sit brede Maal og en gennemført jævn og ligefrem Optræden i Müllers egen Stil yderligere søgte at erobre deres Hjærter og vinde deres Tillid.

Først lidt efter lidt vovede han – og endda altid kun paa Tomandshaand og i de varsomste Udtryk – at begynde Bearbejdelsen.

Men de dumme Mennesker vilde slet ikke forstaa ham, naar han saaledes i Samtalens Løb nu og da lod en lille Mine springe, idet han ved en eller anden, ligesom tilfældig henkastet Bemærkning, et beklagende Skuldertræk eller en tungsindig Hovedrysten søgte at tiltrække deres Opmærksomhed og vække deres Eftertanke. Og naar han tilsidst i sin Utaalmodighed rent ud søgte at betyde dem, at den kjære Pastor Müller, tiltrods for sine mange fortræffelige Egenskaber, som han – Kapellan Ruggaard – tilfulde vidste at skatte, dog desværre led af en beklagelig Svaghed, en sørgelig Svækkelse, som det jo ikke nyttede længer at skjule; at han rent ud sagt neppe var helt ved sine fulde fem, og at det overhovedet kun var en stor Fejltagelse, en Kjæde af Misforstaaelser, der havde skaffet dem ham paa Halsen, . . . saa smilte Bønderne blot paa deres svedne Maade og mente, at Müller alligevel var god nok, som han var: *de* forlangte ham i alle Fald ikke bedre, men sagde endda Tak til, at de havde faaet ham til Sognet.

Det var nemlig saa langt fra, at den Forargelse, Thorkild Müller havde vidst at vække rundt om mellem Velærværdighederne, havde virket afskrækkende paa hans Sognebørn, at de tværtimod fulgte ham med stedse stigende Stolthed, jo mere Modstand og Opsigt han vakte.

Og da de mærkede den Forfølgelse, der mere og mere aabenlyst blev sat i Gang imod ham fra hans Embedsbrødrers Side, sluttede de sig endnu tættere, næsten begejstret, sammen omkring ham, idet de følte, at dette var en Sag, der var fælles for dem alle, og som de ikke turde svigte. Komme hvad der vilde – de skulde vide at værne om deres gamle Ven og staa Last og Brast ved hans Side.

Som han sad der indhyllet i den graa Slobrok med sit hvidgule, ganske kortklippede Haar, sine store, runde Brillen, sin flade Næse og fuldkommen blodløse Hud, lignede han en Maddike, en af disse blege, lyssky Ormeskabninger, der indfinder sig overalt, hvor Raaddenskabten begynder, og som — set i Mikroskop — synes at stirre En i Møde med et Par store, dumme og graadige Hornøjne. —

Skønt der fra de Overordnedes Side naturligvis ikke var bleven Kapellan Ruggaard noget særskilt betydet, havde han haft en fuldkommen klar og korrekt Forestilling om, hvad hans Opgave her i Sognet foreløbig var, og hvad man ventede sig af ham.

Han indsaae, at der her aabnede sig en fortrinlig Lejlighed for ham til at erhverve sig sine høje Foresattes Gunst, — foruden naturligvis til at virke til Gavn for Kirken og dens Anseelse.

Han havde dog været klog nok til i Begyndelsen at gaa frem med den største Forsigtighed overfor en Befolkning, der allerede var sunket saa dybt i Forblindelse. Han begyndte sin Mission med meget beskedent at fremstille sig for Egnens formaaende Folk som Pastor Müllers ringe Medtjener og oprigtige Ven.

Først lidt efter lidt forsøgte han — dog altid kun paa Tomandshaand og i de varsomste Udtryk — at vække Tvivlen om hans Tilregnelighed.

" Ak ja — vor kære Pastor Müller!" kunde han vemodig sige paa det brede Maal, der var bevaret som et uforgængeligt Minde om hans Bondefødsel. "Bare han dog vilde unde sig lidt Hvile, lidt Fred! Hans mange fortræffelige Egenskaber tiltrods — dem ingen kan skatte i fuldere Maal end jeg — saa lader det sig vel næppe længer nægte, at der begynder at vise sig Tegn til en højst beklagelig Svækkelse af Aandsevnerne. Naa — alt staar i Guds Haand Maaske er det kun en ganske forbigaaende Tilstand!"

Men med al sin Bondesnuhed havde han aldeles intet opnaaet.

Kapellan Ruggaard formelig skummede af indædt Raseri.

Han havde tænkt at vinde en let Sejr over denne uvidende Grønlænder, der ikke kunde mere end sine tre Troesartikler, ja næppe en Gang disse helt korrekt. Men de dumme Mennesker lo ham lige op i Ansigtet, naar han talte til dem om sine sine Studier og sit Universitetsliv; de viste ikke mindste Respekt for hans fortrinlige Examinere og imponeredes end ikke af hans store Bogsamling, naar de en sjældnen Gang beærede ham med deres Besøg.

Til sidst var det end ikke langt fra, at de, smittede af Müllers Exempel, begyndte at behandle ham paa en overlegen Maade, ja enddog gjøre sig lystig paa hans Bekostning. De kaldte ham rent ud "Hr. Madsen", blot for at drille ham. Og ved en Lejlighed, hvor ogsaa Pastor Müller var til Stede, havde en ung Fyr pludselig rejst sig op og sagt:

"Der har vi saamænd Hr. Kapellan Rugbrød!"

Denne dumme Vittighed havde de saa alle let af; og Müller selv havde sendt en Lattersalve op mod Loftet og senere ved enhver Lejlighed, hvor der var mange til Stede, gjort sig en Fornøjelse af med Højtidelighed at forestille ham for Forsamlingen som:

"Min højærværdige Foresatte – Hr. Biskop Madsen-Rugbrød!"

I det hele var Pastor Müller bleven om mulig endnu galere end nogen Sinde før. Baaret oppe af Bøndernes bestandig stærkere Tilslutning, hentede ligesom nye Kræfter af hver Haan og Modstand, han vakte omkring sig, og med et stedse klarere Syn for, hvad det egentlig var for en Kamp, han – uden ret selv at vide det – havde rejst; hvor det egentlig var, Tampen brændte – skridtede han frem i sit Overmod uden at lade sig anfægte.

Der løb hver Dag de frygteligste Rygter. Og i sin afmægtige Harme skrev Kapellan Ruggaard dem allesammen samvittighedsfuldt op – i sikker Fortrøstning til, at Retfærdigheden og den hellige Sag dog alligevel til sidst vilde bringe Sejren hjem.

Snart fortaltes det, at Pastor Müller var sét at dukke ind til en berygtet Enkekone ude paa Marken, i hvis Hus han derefter havde opholdt sig i flere Timer; – snart, at han havde siddet en hel Eftermiddag i Hundeløse Kro og drukket Brændevin og Øl sammen med et Par fordrukne og ildesindede Skovarbejdere, der var hele Egnens Skræk.

Men Ulykken vilde nu, at Konen siden den Dag førte et skikkeligt og sædeligt Liv. Og hvad de to Skovarbejdere angik, saa saa's de en Søndag ikke længe efter til alles Forbavselse i Kirken, hvor de sad meget stille og andægtige og hørte baade efter Salmesangen og Prædiken.

Men mellem Provsten og Bispen løb hemmelige Skrivelser og Klager. Snart var det i Anledning af, at Thorkild Müller havde kastet sig over Landvæsenet og Dyrkningen af sin Jord med en Iver og Lidenskab, der var usømmelig for en Kirkens Tjener. Snart var det Provstens Beklagelse over at maatte meddele Hs. Højærværdighed, at Præsten i Søby igjen var bleven set i Hundeløse Kro, drikkende Øl med et Par der i Egnen temmelig berygtede Skovarbejdere; eller at han paany ved et folkeligt Møde havde opført sig paa en Maade, der ikke stemmede overens med den præstelige Værdighed, samt at hele hans Færd og besynderlige Levemaade kun kunde vække Forargelse

Det var saa langt fra, at den Bevægelse, Thorkild Müller mere og mere vakte rundt om, havde virket afskrækkende paa hans Sognebørn, at de tværtimod sluttede sig til ham med des større Stolthed, jo mere Modstand og Opsigt han vakte.

Kapellanden var da efterhaanden bleven rasende. Han havde tænkt at vinde en let og hurtig Sejr over den uvidende Grønlænder, der — han vidste det bestemt! — end ikke kunde sine tre Troesartikler helt nøjagtigt. Men Sognets Bønder vilde slet ikke høre paa ham, naar han begyndte at udkramme sin Universitetsvidenskabelighed for dem, og lod sig ikke i mindste Maade imponere af hans store Bogsamling.

Det var til sidst end ikke langt fra, at de, smittede af Müllers Exempel, begyndte at behandle ham paa en overlegen Maade og gøre sig lystig paa hans Bekostning. De kaldte ham oftest blot "Madsen", alene for at drille ham, — ja ved en Lejlighed, hvor ogsaa Pastor Müller var tilstede, havde en ung Fyr raabt til ham, da han kom:

"Der har vi saamænd Hr. Kapellan Madsen-Rugbrød!"

Denne dumme Vittighed havde de saa alle let af; og Mill ler havde sendt en Lattersalve op mod Loftet og senere ved alle Lejligheder gjort sig en Fornøjelse af med Højtidelighed at forestille ham med de Ord:

"Min højærværdige Foresatte — Hr. Biskop Madsen-Rugbrød!"

blandt alle rettskænkende ristne, dersom man da ikke - hvad der maaske var det rimeligste, indskjødtes det i en Parantes [sic!] - vil gribe til den Forklaring - som ikke er ualmindelig uden for selve Sognet, tilføjedes det i en anden Parantes - at hans aandelige Evner ikke helt kan kaldes ubedærvede.

En Gang blev Thorkild Müller kaldet til en gammel, døende Mand, hvis Liv ikke heller havde været saa meget exemplarisk, og som navnlig aldrig havde sat sine Fødder i Kirken, fordi han – som han sagde – "aldrig havde haft Tøj dertil". Han havde nu sendt Bud efter Præsten for at faa lidt at vide om det andet Liv; og Müller havde da givet sig til at fortælle, hvad han selv tænkte derom.

Da Thorkild var færdig, laa Manden en Stund og grundede. Derpaa sagde han:

"Ja, men – faar vi da hverken Ædelse eller Drikkelse deroppe?"

Müller maatte benægte dette.

"Og der er hverken Koner eller Kjærestes, si'er I? –"

Nej – deroppe toges ikke til Ægte.

"Ikke Skraatobak heller?"

Men da Müller ogsaa hertil maatte svare benægtende, vendte den Gamle Hovedet om mod Væggen, som om han vilde sige, at det Himmerig brød han sig ikke om at komme i.

Müller, som saa' denne Bevægelse, blev eftertænksom og stirrede længe ned mod Gulvet.

Pludselig rejste han Hovedet og sagde, at det var noget Snak, han før havde fortalt ham, for i Himmerig fik alle det præcis saaledes, som de selv ønskede det. Og for at gjøre sin Tanke rigtig forstaaelig for ham udviklede han nu nærmere, hvorledes man i det hele deroppe i Himlen bare behøvede at ønske, saa stod det der strax. Dersom han derfor skulde føle Sult deroppe, saa vilde der sikkert nok strax blive dækket et Bord for ham, fuldt af de kosteligste Retter, som han selv kunde vælge iblandt. Ifald han fik Lyst til en Kone, vilde der øjeblikkelig findes en ved hans Side. Ja, selv om han virkelig skulde føle Trang til Skraatobak, saa vilde saamænd Vorherre selv med Glæde række ham en Ende, for han kunde ikke nænne at sige nej til sine kjære Børn, som var døde i Troen paa ham som deres ejegode Fader; han vilde, at hos ham skulde alle føle sig som hjemme.

Efter denne Forklaring vendte Manden atter tilfreds og beroliget sit Hoved. Derpaa foldede han Hænderne og modtog det hellige Sakrament; og lidt efter sov han salig ind i sine Fædres Tro.

Men da denne Historie blev bekjendt, rejste der sig et Ramaskrig. At fremstille Vorherre som en almindelig Skjænkervært og Sjælens Hjem som en smudsig Beværtning – det gik dog over alle Grænser.

Provsten satte sig strax ned for i en fortrolig Skrivelse at meddele Bispen det passerede. Han omtalte tillige Besøget hos den berygtede Kone og "Usømmelighederne" i Hundeløse Kro, og endte med en Tilføjelse om, at man vel efter dette kun kunde gribe til den Forklaring – som (tilføjedes der i Parenthes) ikke heller var ualmindelig saavel i som uden for Sognet – at Pastor Müllers aandelige Evner ikke længer var usvækkede, men at han maatte siges at lide af allerede i høj Grad udviklet Sjælsforstyrrelse.

Men Hævnens Time skulde komme. Hin mørke Vinternat⁸, da Thorkild Müller — trodsende Snebyger og Vinterstorm, kun fulgt af sine Hunde — drog afsted over Ødemarkerne for at komme tidsnok til at berette en gammel, syg Mand, gød han den Draabe i Forargelsens Bæger, der fik det til at flyde over.

Den gamle Mand, som den Nat laa for Døden, havde langtfra levet noget eksemplarisk Liv. Han havde blandt andet aldrig sat sine Fødder i Kirken, fordi han — som han sagde — "aldrig havde haft Tøj dertil". Han havde nu sendt Bud efter Præsten for dog at faa lidt at vide om det Liv, han skulde indgaa til; og Millier satte sig ved hans Seng og gav sig som sædvanlig til at fortælle, hvad han ifølge Biblens Ord mente at vide derom.

Da han var færdig, laa Manden en Stund og grundede. Derpaa sagde han:

"Ja, men — faar vi da hverken Ædelse eller Drikkelse deroppe?" Müller maatte benægte dette.

"Og der er hverken Koner eller Kærestes, si'er I?"

Nej — deroppe toges ikke til Ægte.

"Faar man da itte saa meget som en Bid Skraatobak heller?"

Men da Müller ogsaa hertil maatte svare benægtende, vendte den Gamle Hovedet mod Væggen, som om han vilde sige, at det Himmerig brød han sig ikke om at komme i.

Müller, som saae denne Bevægelse og forstod dens Betydning, blev med eet eftertænksom. Efter en Stund at have stirret mod Gulvet

rejste han beslutsomt Hovedet og sagde, at det var noget Snak, han før havde fortalt ham, for i Himmerig fik alle det præcis saaledes, som de selv ønskede det. Og for at gøre sin Tanke rigtig forstaaelig for den gamle Mand, udviklede han nu nærmere, hvorledes man i det hele deroppe i Himlen bare behøvede at udtrykke et Ønske for at faa det opfyldt. Dersom han derfor skulde føle Sult deroppe, saa vilde Englene sikkert nok straks dække et Bord for ham med de kosteligste Retter, som han selv kunde vælge imellem. Ifald han fik Lyst til en Kone, vilde han heller ikke i den Henseende komme til at lide Nød, — ja, selv om han virkelig deroppe skulde føle Trang til Skraatobak, saa vilde saamænd Vorherre selv med Glæde række ham en Ende, for han kunde ikke nænne at sige nej til sine kjære Børn, som var døde i Troen paa ham som deres ejegode Fader; han vilde netop, at hos ham skulde alle føle sig som hjemme.

Efter denne Forklaring vendte Manden atter tilfreds og beroliget sit Hoved. Derpaa foldede han de runke Hænder, modtog det hellige Sakrament og sov lidt efter ind i sine Fædres Tro.

Saaledes indløb endnu et Par lignende Skrivelser.
Til sidst slog Bispen utaalmodigt Knoen i Bordet og tog en afgjørende Beslutning: han meldte sin Ankomst.

9

Der blev et Røre rundt omkring i Præstegaardene.
Endelig . . . Endelig! tænkte de smaa Velærværdigheder og gned sig triumferende i Hænderne: de vidste, hvad denne Bispens pludselige Ankomst i Virkeligheden betød.

Men ogsaa Thorkild Müller var efterhaanden bleven saa klog og havde faaet en saadan Øvelse i at stove og lægge sammen, at det denne Gang hurtigt blev ham klart, hvad den egentlige Mening med dette var.

Han forstod, at dette var det indledende Skridt til et Forsøg paa for Alvor at fælde ham, – til rent ud at faa ham afskediget fra hans Embede. Men han lod sig ikke afskrække. Denne Gang skulde ogsaa han for Alvor knytte Næven, saa de skulde lære deres Overmand at kjende.

Saa optaget var han af dette og af de mange Planer, der tumlede i hans Hoved, at han slet ikke mærkede den, om ikke Forskrækkelse, saa dog lille Beklemmelse, som denne uventede og pludselige Anmeldelse af Bispens Komme i første Øjeblik foraarsagede enkelte Steder i Sognet.

Nu var denne ogsaa sat i Scene paa en Maade, der aabenbart havde til Hensigt paa Forhaand at virke afskrækkende paa Befolkningen. Kapellan Ruggaard og Sognets Skolelærere pilte omkring med betænkelige og hemmelighedsfulde Miner, som om noget forfærdeligt var i Anmarsch. Der fortaltes, at alle Sognets Skoler skulde inspiceres og alle Skolebørnene skarpt gjennehøres; at Kirkerne, Kirkegaarden og overhovedet alle Forhold, Kirke og Skole vedrørende, skulde nøjagtig undersøges; ja Rygtet vilde endog vide, at Bispen vilde forlange de sidste fem Aargange af Sognets Konfirmander fremstillet paa Kirkegulvet for personlig at overhøre dem.

Thorkild Müller var selv stadig ved straalende Mod; aldrig havde han maaske været i saa lystigt Humør som i disse Dage. Han havde sine Planer færdige i Hovedet, og havde allerede i Stilhed rejst sig paa Bagbenene for at møde Bispens Anslag med en Trumf, der skulde sætte alle hans kjære Embedsbrødre i det vildeste Raseri.

Men da denne Historie blev bekendt, rejste der sig et Forargelsens Skrig fra alle omliggende Præstegaarde og Degneboliger. At fremstille Vorherre som en almindelig Skænkevært og Sjælens Hjem som en smudsig Beværtning — det gik over alle Grænser! Provsten satte sig straks ned for i en fortrolig Skrivelse at meddele Bispen det passerede. Han sluttede med den Bemærkning, at man vel herefter kun kunde gribe til den Forklaring — som (tilføjedes der i Parentes) ikke heller var ualmindelig saavel i som udenfor Sognet — at Pastor Müllers aandelige Evner ikke længer var usvækkede, men at han maatte siges at lide af allerede i høj Grad udviklet Sjælsforstyrrelse.

Efter Modtagelsen af denne Skrivelse slog Bispen utaalmodigt Knoen i sit Skrivebord og tog en længe ventet Beslutning: han meldte gennem Provsten sin Ankomst til Sognet.

(Sluttet).

7) [7.2.1884, p. 1]

Isbjørnen.
Et Portræt
af
Henrik Pontoppidan.

(Sluttet.)

Der blev Røre rundt omkring i Præstegaardene.
Endelig - endelig! lød det fra Studerekammer til Studerekammer.

Men Thorkild Müller vilde møde Bispen med en Trumf, og saa fandt han paa en genial Idé.

IV

Allerede før Klokkerne begyndte at ringe sammen, var den lille Kirke stuvende fuld af Folk. Hver Plads — lige op til de to Rækker Rørstole og den højryggede Kurvestol i Koret, som var bestemt til Bispen og hans Følge — optoges af en højtidelig og højtidsklædt Forsamling, der i Bekymring og Spænding ventede paa, hvad denne Dag vilde bringe. Nogle sad ganske skrutryggede af Benaelse og stirrede ned paa de foldede Hænder i Skødet, som om de i Stilhed ransagede deres Samvittighed; og det blev almindeligt bemærket, at flere af Thorkild Müllers nærmeste Venner slet ikke havde indfundet sig.

Nu var denne Bispevisitats ogsaa fra de overordnede Kirkemyndigheders Side sat i Scene paa en Maade, der tydelig havde til Hensigt at skræmme Befolkningen. Kapellan Ruggaard og Sognets Skolelærere havde sneget sig omkring med betænkelige og hemmelighedsfulde Miner, som om der forestod noget forfærdeligt. Der blev fortalt, at ikke alene skulde Sognets Skoler inspiceres og Kirkebygningerne, Kirke-[286]gaarden og overhovedet alle Forhold, Kirke og Skole vedrørende, nøje undersøges; men Bispen vilde ved en særlig Gudstjeneste forlange de sidste fem Aargange af Sognets Konfirmander fremstillede paa Kirkegulvet for personlig at overhøre

Søndagen, før Bispem ventedes, lod han ved Kirkestævne kundgjøre, at alle Tiendeydelser til Embedet for Fremtiden skulde bortfalde, saa længe han var Præst, ligesom ogsaa Offer og deslige fra den Dag ikke længer vilde blive modtaget, men ønskedes anvendt til bedste⁴ for Sognets fattige Han vidste, at dette var Præsternes ømme Punkt; og han var stolt over sin Beslutning, som han forøvrig længe forinden havde gaaet og pønset paa.

For at forvise sig om, at ogsaa alt gik til efter hans Opskrift, overværede han selv Skolelærens Oplæsning foran Kirkedøren. Og da denne var endt, og alle Ansigter forbavset og spørgende vendte sig imod ham, sagde han:

"Naa Venner! Har I saa forstaaet det?" – hvorpaa han bortfjærmede sig med sin øredøvende Latter.

Han ligesom trængte til at give sig Luft. Og da han var kommen hjem og havde kastet Præstekjolen af sig og spist sig en god Livfuld Søbekaal, tog han hastig sit Egespir og sin lodne Kabuds, fløjtede af sine Hunde og gik derefter en lang Tur paa mange Timer over Bakkerne, helt uden om Mosen og op til Højderne ved Havet.

Det var en Dag i Begyndelsen af April. Sneen var smeltet af Jorden, og hist og her pippede de friske grønne Spirer op over den sorte Muld og frem af de vinterblege Græs- og Rugagre, der i lange, smalle Skifter skjød sig op over Bakkerne, blinkende af Væde. Over hele den frodige, blødt formede Egn hvilede en let, bølgende Dis af grødefuld Fugtighed, der nede over Mosen samlede sig saa tæt, at Solens Straaler ikke kunde trænge igjennem den. Alt laa og ligesom drømte smilende i det sidste, flygtende Vinterblund, lykkeligt og forventningsfuldt – rede til hver Dag og Time at slaa sine hundrede Blomsterøjne op, naar Solen fik Magt og alle Taager vilde svinde.

Thorkild Müller gik med raske Skridt hen over de oplødte

dem.

Dog, heller ikke Thorkild Müller havde ligget paa den lade Side. Han forstod meget godt, hvortil alle disse Anstalter sigtede, og han havde sagt til sine Venner: "Nu vel, vil de have Krig, saa skal de faa den!" Allerede i nogen Tid havde han — oprørt af sine Nabo-præsters vedvarende Chikanerier — følt Lyst til en Gang at rejse sig paa Bagbenene for ligesom en rigtig Bams, naar den forfølges af bjæffende Hunde, at skaffe sig Respekt ved at gribe en af Køterne i Ørene og ruske den lidt. Paa sine lange, ensomme Spasereture gennem det foraarstrøende Land, hvis bløde, tungt blundende, taagetilsørede Natur var ham som et Billede paa hans egen daadløse Ungdoms henflydende Drømmeliv, havde han endog kunnet tumle med dristige Planer om at rejse en almindelig Kamp i Folket for at bryde Velærværdighedernes Tyranni. Han kunde undertiden formelig fryse af Stridslyst. I hans Syner vrimlede det med smaabitte, arrige Præsteskikkelser, der skreg op imod ham med truende Fagter; og idet han i sin Fantasi saae den hele sorte, pibekravede Bande troppe op, Geled bag Geled, med de fløjlsmavede Bisper paa Fløjene, kunde der tændes det samme vilde Glimt i hans Øje, den samme Glød paa hans Kind som i gamle Dage under de hidsige Renjagter paa de store Højsletter under Indlandsisen.

Meddelelsen om Bispens Ankomst, der — af ham som af alle andre — opfattedes som et Forbud paa hans Afsættelse, havde gjort det af med den sidste Rest af hans Besindighed. Uden iøvrigt at være synderlig klar over sit Maal vilde han præke Revolution, plante Oprørsfanen i den danske Menighed. Som han med sin rungende Latter havde sagt til sine Venner: "D'Hrr. Velærværdigheder skal dog faa at fornemme, at de virkelig har sluppet en Bjørn ind i Faarefolden!"

Aldeles uden at mærke den Uro, som Rygtet om Bispens Komme straks havde vakt i den før saa tillidsfulde Menighed, havde han allerede besvaret sine Embedsbrøders Udfordring med en Række egenhændige Foranstaltninger af langtrækkende Betydning. Blandt andet havde han ved sidste Kirkestævne ladet kundgøre, at alle Tiendeydelser til hans Embede saavel som Offer, Akcidenser og lign. for Fremtiden skulde bortfalde, idet han gjorde gældende, at den frie Afbenyttelse af Præstegaardens Tilliggende var endog rigelig Betaling for det Arbejde, en Præst forrettede, og at denne lidelige Beskatning af Befolkningen [287] ved Bryllup, Daab og Konfirmation kun var egnet til at ødelægge Forholdet mellem Præsten og hans Menighed.

Men netop denne usædvanlige Uegennyttighed var bleven skæbnesvanger for ham under disse Dages Kamp mod Kapellan Ruggaards pludselig voksende Indflydelse i Menigheden. Den Mistanke til Thorkilds Tilregnelighed, som denne Herrens Tjener hidtil forgæves havde søgt at indsmugle hos Befolkningen, havde nu fundet Næring. At en Præst ikke vilde tage mod Offer og Tiende, — Penge, som han havde lovlige Hævd paa, det kunde da enhver forstaa,

Søndagen forud lod han ved Kirkestævne kundgjøre, at for Fremtiden, saa længe han var Præst, skulde alle Tiendeydelser til Embedet bortfalde (Offer havde han alt forlængst givet Afkald paa). Han havde sin Gaard - Præstegaarden - den vilde han og kunde man leve af, ligesaa vel som Bønderne af deres.

Han var selv saa optaget af denne sin Bestemmelse, at han slet ikke mærkede den forunderlige sære Stilhed, der pludselig blev udenfor Kirkedøren, da Degnen havde endt sin Oplæsning, skjønndt

han ikke stod tre Skridt derfra.

Hans Pande var varm af den forvirrede Mængde Tanker, der tumlede sig inde bag den; og for at svale sig gik han starx efter Gudstjenesten en lang Tur opover Bakkerne imod Søen.

Han forstod, at dette vilde blive det Slag, alvorligere end de andre. Han gottede sig allerede i Tankerne over det samstemmige Skrig, de vilde rejse imod ham, saa dem alle lige til den lille snurrige Bisp vende sig under det . . . Men de skulde ikke faa ham knækket. De skulde dog for Alvor faa at se, at de havde sluppet en Bjørn ind i Faarefolden.

Denne sidste tanke tiltalte ham i den Grad, at han standsede midt paa en Bakke for at lade sin vældige Latter rulle ud over Engene. Han maatte give sin stærke Spændning Luft; og alt som han fortsatte sin Vandring, arbejdede hans Tanker sig op i en stedse vildere Gjæring.

Han følte sig som staaende i en stor Kamp, støttet af det store Folk, som han var komemt til at elske, og som i bestandig større Flokke vilde samle sig om ham. Det vrimlede i hans Syner med smaabitte pudsige Præstesikkertelser, der skreg og raabte med truende Næver op imod ham; og idet han saa denne hele Samling blive trykket længere og længere ud mod Havet, kom der det samme vilde Glimt i hanas Øjne, som der i gamle Dage tændtes under de hidsige Rensjagter oppe på de store Højsletter.

Markveje, satte sin Pigstav fast i Jorden, rystede Manken og formelig fnyste af Kamplyst.

Han havde taget Kabudsen af Hovedet for at svale sin Pande, der var varm af den Mængde Tanker og Planer, der gjærede og tumlede sig inde bag den. Hans Ansigtsmuskler, hans Arme og Skuldre var i en uafbrudt Bevægelse. Snart lagde han det ene, store Bryn helt ned over Øjet, snart løftede han dem pludselig begge to med en frygtelig Ansigtforvridning helt op til Issen. Snart standsede han og fægtede med Armene, snart satte han igjen Kabudsen paa og lo.

Han forstod, at dette vilde blive det afgjørende Slag, alvorligere end noget andet. Han gottede sig allerede i Tankerne over det samstemmige Skrig, der fra hans kjære Embedsbrødre vilde rejse sig imod ham efter dette. Han saa' dem alle – lige til den lille, fine Bispemand, hans egen gamle Christoffer Birch – hvorledes de vilde vride og vende sig under hans Basketag . . . Men de skulde ikke faa *ham* knækket! . . . De skulde dog en Gang for Alvor faa at fornemme, at de virkelig havde sluppet en Bjørn ind i Faarefolden.

Men dette sidste Indfald tiltalte ham i den Grad, at han atter maatte standse midt paa en Bakke for at lade sin vældige Latter runge ud over Egnen. Han maatte give sin stærke Spændning Luft. Han følte ligesom en Trang til at lade sin frygtelige Stemme rulle rensende hen over denne bløde, roligt blundende og taageslørede Natur, der var ham som et Billede paa hans egen Ungdoms daadløse, tomme og uvirksomme Drømmeliv.

Og alt som han fortsatte sin Vandring, arbejdede hans Tanker sig op i en stedse vildere Gjæring . . . Han følte sig som Midtpunktet for en mægtig Kamp, støttet af det store, underkuede Folk, der var begyndt at vaagne, og som i bestandig større og stærkere Flokke vilde samle sig omkring ham. Det vrimlede i hans Syner med smaabitte, pudsige Præstesikkertelser, der skreg og raabte op imod ham med truende Fagter og knyttede Næver. Og idet han ligesom saa' denne sorte, pibekravede Sværm blive trykket længere og længere ud mod det staaende Hav, der laa for ham dernede under Bakkernes Fod med sine hvide Brændingsstriber, kom der et Minut det samme vilde Glimt i hans Øje, den samme pludselige Glød over hans Kind, som i gamle Dage tændtes under de hidsige Rensjagter deroppe paa de store Højsletter under Indlandsisen. –

Da han ud paa Eftermiddagen kom tilbage til sin "Hule", bankede han efter Sædvane op i Loftet til Kapellan Ruggaard. . . . Nu skulde han have sig en ordentlig Spas med sit eget lille Stykke Velærværdighed efter denne Historie!

Men foruden de sædvanlige Filtsko hørte nu Thorkild Müller til sin Forundring en hel Samling af tunge Støvler bevæge sig deroppe over Gulvet – vandre langsomt hen over Loftet, mudre ned ad Trappen i den anden Ende af Bygningen, gennem hvilken derpaa en Del Døre blev lukket op og lukket i, indtil hans egen endelig aabnedes og Kapellan Ruggaard højtidelig traadte ind, fulgt af tre af

var Galmandstanke!

Men da han kom hjem til sin Hule og efter Sædvane bankede op i Loftet til Kapellan Basse, hørtes ikke alene de bestandige Filtsko, men tillige en hel Samling Støvler at bevæge sig hen over Gulvet deroppe; og lidt efter aabnedes Døren højtideligt af Kapellanen og tre Bønder.

"Hvad Pokker!" begyndte Præsten næsten mer end forbavset "Har I haft Avdiens hos Højærværdigheden, Venner?"

"D'hr. har haft den Tillid til mig ja," svarede Kapellanen med et forunderligt gennemtrængende Smil og en glædedirrende Stemme, der gjorde Müller ganske forvirret. Han saa fra den ene til den

Sognets rigeste og mest formaaende Bønder.

De to af disse var høje, tunge Skikkelser med brede røde Ansigter og et mørkt, glat Haar, der bag til var klippet ganske lige af, som efter en Lineal, over de glinsende, fyldige og vel barberede Nakker. Det var de to bekjendte, rige Brødre Antonsen, der fra første Færd havde hørt til Thorkild Müllers solideste Støtter, og som i det hele betragtedes som en Slags Førere for Folkene dér paa Egnen.

Den tredje derimod var lille og uanselig og havde et ligesom forskræmt Udtryk i sine smaa, stundesløse Øjne, med hvilken han agtpaaagivende fulgte enhver af de to andres Bevægelser, ligesom han overhovedet bestræbte sig for nøjagtig at efterligne disse med Hensyn til Holdning og Ansigtets Udtryk.

De var alle i deres sorte Søndagsvadmél og saa' alvorlige og eftertænksomme ud. De vide, posede Benklæder faldt et langt Stykke ud over de butsnudede, blanktpudsede Støvler; og ned paa disse stirrede de nu alle tre, efterat^s de bag Kapellanens Ryg var kommen ind i Stuen.

"Hvad Pokker!" udbrød Thorkild Müller og saa' forbavset fra den ene til den anden. "Har I haft Avdiens hos Højærværdigheden, Venner?"

"D'hr. har haft den Tillid til mig ja," svarede Kapellanen med en Stemme og et triumferende Smil, der gjorde Præsten endnu mere forvirret.

Men ingen af Bønderne selv saa' op, hvorimod de én efter én stiltiende søgte sig Pladser at sidde paa – de to Brødre i den gamle Voxdugssofa tæt ved Døren, den lille Mandsling paa Kanten af en Stol ved Siden af, præcis i samme Stilling som de andre, med den højre Arm hvilende paa det tilsvarende Knæ, Hovedet lidt paa skraa og den venstre Haand knyttet i den venstre Side.

Kapellan Ruggaard forblev foran Døren, hvorfra han med et glædedirrende, skadefro Blik paa skraa over Brillerne nøje iagttog Pastor Müllers Udseende.

Endelig brød den ene af Brødrene den lange, trykkende Stilhed ved – uden at se op, og i det hele med en lidt usikker Stemme – at sige:

"Naa, saa vi skal ikke betale Tiende, Müller?"

Thorkild, der med skrævende Ben og Hænderne i Siden var bleven staaende midt paa Gulvet og med stigende Forbavselse havde set fra den ene til den anden, snurrede sig nu rundt paa Hælen og udbrød:

"Aahaa! . . . er det dét, Godtfolk! . . . Nej, naturligvis skal I ikke betale Tiende, Børn, naar jeg har sagt det. Det kan I da nok begribe. Hvad pokker skal I betale de dumme Tiendepenge for? Hvad Mening er der déri? Ikke den mindste! . . . ikke den mindste, Børn! Det kan jeg forsikre jer for!"

Bønderne saa' paa skraa hen efter hinanden fra deres Huer, som de sad og drejede i Haanden, mens nu Müller ivrig begyndte at

anden af Mændene, der hørte til hans bedste Venner og solideste Støtter; men ingen af dem saa paa ham, hvorimod de stiltiende søgte sig Pladser at sidde paa - to paa Sengekanten, en i Stolen ved Siden af. Kapellanen blev staaende et Stykke fra Døren.

Manden i Stolen og den ene afa dem i Sengen var høje tunge Skikkelser. Den tredje lille og med et ligesom forskræmt Udtryk i sine Øjne, hvormed han agtpaagi ende fulgte enhver af de andres mindste Bevægelser.

Præsten stod endnu midt paa Gulvet, med begge Hænderne i Siden, og saa forbausset paa dem, indtil endelig den ene - den største - lettede lidt paa Hovedet og sagde:

"Saa vi skal ikke betale Tiende, Müller."

"Nej, vist ikke nej; Hvad skal I det for?" Svarede han rask; han forstod det endnu ikke.

Bønderne saa hen paa hinanden fra Huerne, som de sad og drejede i Haanden. Men Müller begyndte at vandre op og ned ad Gulvet for at udvikle det for dem.

Der var slet ingen Grund til de Tiender. Hvorfor kunde ikke han lige saa godt leve af sin Gaard som de kunne det? Hans var endda ikke saa lidt større og svarede dog færre Afgifter Det var bare saadan en gammel daarlig Skik fra den Tid, Jorden ingen Ting var værd.

Og hvem tilhørte saa egentlig Præstegaardsjorden? Den var jo netop ttaget af Bøndernes Jorder, saa det var saamænd Betaling nok for det Arbejde, en Præst gjorde, skulde han tro.

Han talte sig bestandig varmere og mærkede heller ikke nu, hvorledes Bønderne Gnag efter Gang saa op paa ham med et sky Blik og derpaa stille nikkede hen til Kapellanen, der stod og gned Hænderne henne ved Døren med dette Smil, der lyste over hans Ansigt, som om han vilde sige: hvad har jeg ikke altid sagt!

Da han standsede, blev der længe stille. Bønderne saa atter ned i Huerne, og han paa dem. Han var pludselig bleven bleg.

vandre op og ned ad Gulvet med stærke, drønende Skridt for at udvikle dette for dem.

Der var slet ingen Grund til de Tiender, sagde han. Hvorfor kunde ikke han lige saa godt leve af *sin* Gaard, Præstegaarden, som de af deres? Hans var endda ikke saa lidt større, havde bedre Jorder og svarede dog færre Afgifter – blandt andet netop denne Tiende. Det var i det hele kun saadan en gammel daarlig Skik fra den Tid, da Jorden ingen Ting var værd. Men nu havde Sagen forandret sig. Tænk blot! 70 Tønder Land, veldyrket, gjældfri Jord uden Afgifter! – Og hvem tilhørte saa egentlig denne Præstegaardsjord? Den var jo i sin Tid netop taget fra Bønderne, da disse drev deres Jord i Fællig, saa de havde saamænd derigjennem givet Betaling nok for det Arbejde, en Præst gjorde for dem.

Han talte sig bestandig ivrigere og varmere, og mærkede derved ikke, hvorledes Bønderne Gnag efter Gang saa' op paa ham med et mørkt, ligesom sky Blik og derpaa stille nikkede hen til Kapellanen, der stod dér ved Døren med sine klamme Hænder foldede foran sin graa Slobrok, Hovedet blidt paa Siden, og dette lille fromme Smil, der syntes at svare: Kjære Venner! Hvad har jeg ikke altid sagt jer!

Da Thorkild Müller omsider standsede, saa' Bønderne atter ned i deres Huer, og der blev igjen en lang, trykkende Stilhed.

"Jamen . . . Tienderne", beyndte den lille med en pibende Stemme. Men han fortsatte ikke.

"Nu, ja – for Pokker!" udbrød Thorkild utaalmodigt. "Har I ikke forstaaet det, Børn?"

Der var ingen, der svarede. Den Smaa gjorde et lille Tilløb dertil ved ligesom at snappe efter Vejret; – men efter at have kastet et forskræmt Blik om paa de andre, tav ogsaa han.

Endelig trak den største og bredeste af Brødrene op i sine Buxer og sagde, idet han kastede et Øje op i Loftet og begyndte at vippe med Huen i sin Haand:

"Det er dog vist ikke værd, Müller, at vi begi'er os paa *de* Dele. La' os ikke rende grassat, Müller."

"Nej, la' os endelig ta'e den lidt med Rimelighed," sagde den anden Broder.

"Og bruge vores *Fornuft*," faldt den lille ind med Eftertryk. Men der faldt en Stilhed efter dette sidste Ord, og alle saa' atter ned, som var det allerede for meget sagt.

Thorkild Müller stod igjen midt paa Gulvet med skrævende Ben og flyttede sine stirrende Øjne fra den ene til den anden – og derfra hen paa Kapellanen.

"Hvad er dette her, Børn?" sagde han omsider med usikker Stemme; han begyndte at kunne forstaa.

"Hm!"

"Hm!"

"Hm – ja, Gu' er der noget i, hvad Kapellanen si'er. Man kan jo godt være paa den rigtige Side og alligevel fare med Varsomhed."

Det var atter den største af Brødrene, der talte.

"Jamen . . . Tienderne", begyndte den lille; men det fortsattes ikke.

Endelig trak den største af dem op i sine Buxer og sagde, idet han saa hen til Siden.

"Det er vist næppe værd, at vi begi'er os paa *de* Dele. La' vos inte løb grasat[sic!], Müller."

"Nej, la' vos ta'e den lidt med Rimelighed", sagde den anden.

"Og bruge vores Fornuft", kom den lille ind; men der faldt en Stilhed Ordene og man saa ned, som var det strax for meget sagt.

Müller stod midt paa Gulvet og flyttede sine Øjne fra den ene til den anden.

"Hvad er dette her, Børn?" sagde han; hans Stemme var usikker

"Hm!"

"Hm!"

"Hm – ja, Gu' er der noget i, hvad Kapellanen si'er. Man kan jo gjerne være paa den rigtige Side og dog fare med Varsomhed."

"Ja, vist saa," sagde de andre to; og Hr. Basse nikkede opmuntrende til dem.

Men den lille Mandsling gjentog det strax Ord for Ord med sin lille pibende Stemme og saa' sig derpaa stolt omkring, som om det egentlig var ham, der havde sagt det.

Thorkild Müller greb med begge Hænder om Ryggen paa den store Lænestol, der stod ved Siden af ham, og løftede den i Skulderhøjde op fra Jorden. Blodet var steget ham voldsomt til Hovedet, – og med al sin Kraft satte han nu atter Stolen ned paa Gulvet, saa det drøede i Stuen.

"Hvad Fanden er dette her?" raabte han. "Er det Spøg eller Alvor? Har I været oppe hos den Køter dér" – han pegede paa Kapellanen – "for at komme mig paa tværs? Herud med Sproget! – I sidder dér og mumler i Skjægget. Hvad er der i Vejen med jer, Venner? Har I ikke mere Fortrolighed til mig – eller hvad skal alt dette her sige? For Fanden – saa tal – *saa tal!*"

Men i dette Øjeblik tvivlede ingen af dem længere om, at Kapellanen jo havde haft Ret: Denne Mand kunne umuligt være ved sine fulde fem. Hans Øjne var bleven røde som en Tyr, og han formelig skjælvede af Raseri.

Lidt efter rejste de sig ogsaa alle op for at tage Afsked.

"Ja, det var bare det, vil vilde sige, Müller."

"Bare det, vi vilde sige," gjentog den lille, der efterhaanden var bleven kry og syntes at føle sig Situationen overlegen.

. . . Men endnu, da de var gaaet, stod Thorkild ubevægelig og saa' mod Døren og derpaa omkring paa Væggene og ned ad sig selv og hen paa Sofaen og op paa Loftet – som om han virkelig ikke var sig fuldt bevidst, om han drømte eller var vaagen.

10

Han skulde imidlertid ikke længe forblive i Uvished.

Den Mistænksomhedsgift, som Kapellan Ruggaard listelig og under de forskjelligste Former – draabevis eller gjemt i smaa Sukkerpiller – havde søgt at indsmugle i Befolkningen, begyndte endelig at vise sine Virkninger.

Sikkert kunde Thorkild Müller ellers endnu længe have ført sine gode Søby og Sorvad Bønder frem i sit Ledebaand – skjønt allerede enkelte frygtomme i den sidste Tid jævnlig havde set sig tilbage med en noget betænkelig Mine – men at en Præst ikke vilde tage imod Tiendepenge – Penge, som han havde gammel lovlig Hævd paa – det kunde da enhver se, var Galmandstanke.

Og da der derved først var blevet ét saart Punkt, én bar Plet for Kappellan Ruggaards Forestillinger hos disse Folk, hvem den pludselige Melding om Bispens Ankomst i Forvejen havde gjort modtagelige, varede det ikke længe, før de alle indsaa', hvor langt de egentlig havde ladet sig forlede til at gaa frem, og at det sikkert var raadeligst i alle Fald forløbig at sunde sig en lille Smule.

Der blev en almindelig forsigtig Trækken-sig-tilbage over hele Linien – og bestandig stærkere, jo voldsommere Thorkild Müller nu tumlede frem. Hele denne Uge før Bispens Ankomst rasede han som et vildt Dyr rundt i Sognets Byer for at samle sine Tropper, ægge de vaklende og rejse Bevægelsen paany.

Men han fandt alle Ørene lukkede saavel for sine Trusler som for sine Overtalelser. Med ét Slag var det til sidst blevet dem alle klar, at de havde en gal Præst.

Mange Steder, hvor han kom og bankede paa, smuttede Mændene ud og gjemte sig i Staldene for at blive fri for at tale med ham, mens de lod Konerne tage imod ham inde i Dagligstuen og sidde og snakke ham efter Munden, indtil han gik.

Andre Steder vilde de slet ikke lukke ham ind, ja pudsede endog i deres Forskrækkelse Hundene paa ham, naar han kom til deres Dør med sin Pigstav, sine af Vejsølet tilstænkede Klæder, sit uredte Haar og Skjæg og det blege, af Ophidselse fordrejede Ansigt.

Selv nogle blandt Egnens Højskoleungdom, der gjerne vilde spille Friskfyre, og som derfor strax – fulde af Kamplyst – havde stillet sig ved den gamle Kæmpes Side, blev stadig tammere og tammere, efterhaanden som den skjæbnesvangre Dag nærmede sig. Og da den tilsidst oprandt, var der i hele Sognet næppe en eneste, der ikke til Beroligelse for sin egen Samvittighed havde fjærnet sig saa vidt mulig fra denne Mand, over hvem Dommen nu skulde holdes.

Aftenen forud var der usædvanlig stille inde i Byen. Det var, som om man vilde formilde Guderne ved at gaa tidlig til Ro.

En styg, kold Taage var ved Solnedgang steget op fra Mosen og havde lagt sig ind over Byen, saa det dryppede fra alle Tage og Træer. Alt var sort og klamt. Ikke en Stjerne lyste.

Ogsaa henne ved Præstegaarden var der mørkt.

Kun en smal Lysstribe kastedes ud i Taagen fra Kapellan Ruggaards Gavlværrelse, hvor han selv sad i Lænestolen ved sit Skrivebord, indhyllet i sin graa Slobrok, og med dette ydmyge og gudhengivne Smil, som i disse Dage ikke forlod ham.

Han stirrede gennem sine runde Brillen ufravendt ind i Lampen og saa' for sig ligesom en lang Allé, et dybt Perspektiv, i hvis ene, fjærne Ende han øjnede sig selv – Bondedrengen, den foragtede og latterliggjorte Student – i Fløjlsdragt, i Bispeornat og med Kommandørkorset om Halsen.

Og hans Sjæl fyldtes med Taknemmelighed, hans Øjne med fromme Taarer.

Neden under ham – i "Hulen" – hvor alt var mørkt, og hvor den tætte, kolde Taage væltede ind gennem de aabentstaaende Vinduer, sad "Bjørnen".

Han sad i Stolen midt paa Gulvet – urokkelig foroverbøjet, med Ansigtet begravet i sine Hænder, som om han sov. Dødtræt var han segnet om her efter i mange Dage ikke at have faaet Hvile.

Lige til det sidste havde han ikke kunnet faa sig selv til at tro, at alt virkelig skulde være uigjenkaldelig tabt.

Giften havde omsider gjort sin Virkning.

Meget kunde sikkert de gode Søby og Sorvad Bønder endnu være gaaet med til, skjønndt allerede enkelte frygtsomme Sjæle i den sidste Tid havde set sig tilbage og ment, om man dog alligevel ikke gik vel haardt frem. Men at en Præst ikke tog imod Tiendepenge – Penge, som man havde gammel lovlig Hævd paa – det kunde da enhver se var Galmandstanke.

Og da der først var blevet et ømt Punkt, en bar Plet for Kapellan Basses Forestillinger i disse Hjærter, der i Forvejen var bleven lidt urolige ved pludselige Melding om Bispens Ankomst, saa var som om man med et saa, hvor langt man havde povet sig frem, og følte, at det sikkert var raadeligst forløbige at sunde sig lidt.

Der blev en almindelig ængstelig Trækken=sig=tilbage over hele Linjen – bestandig stærkere – jo mere man nærmede sig Tidspunktet for Bispens Ankomst, og hvor den vrede Bamse rasede frem, mødte han kun de samme usikre, sky Blikke og den samme talende Tavshed.

Men hans kjære Embedsbrødre gneb sig triumferende i Hænderne; og ligesom ragende op over den hele Bevægelse stod Kapel-

Der blev en almindelig, forsigtig Trækken-sig-tilbage fra Thorkild efter denne Dag; og da han mærkede, at Vennerne begyndte at svigte, foer han frem imod dem med en Voldsomhed, der kun gjorde ondt værre. Med eet Slag var det bleven alle klart, at de havde en gal Præst.

I de sidste to Uger havde han raset omkring i Byerne som et vildt Dyr for snart ved Trusler, snart ved Overtalelser at rejse sin sunkne Anseelse; men hvor han kom hen, havde han enten fundet Gaardportene lukkede, eller Mændene var smuttet bort og havde gemt sig i Staldene for at blive fri for at tale med ham, mens de lod Konerne tage imod ham inde i Stuen og snakke ham efter Munden, indtil han gik. Enkelte Steder havde man endog i Forskrækkelse pudset Hundene paa ham, naar han kom til Døren med sin Pigstav og sine af Vejsølen tilstænkede Klæder, med uredt Haar og Skægget strittende vildt ud fra det blege, af Ophidselse fordrejede Ansigt. Bagefter havde man omhyggelig pudset Dørlaasen med Trippede — for gal Mands Haandsved gav Sygdom i Leveren.

Endnu til den foregaaende Aften havde han indbudt sine Venner til et Møde i Præstegaarden; men der var ingen mødt.

Derfor sad man nu i Kirken og ventede med Angst og Spænding paa, hvad denne Time vilde bringe. Derfor sad der inde i Stolestaderne saa mange duknakkede Skikkelser og stirrede ned paa de foldede Hænder i Skødet, som om de angergivne befriede sig for enhver

Ian Basse med dette Smil, der lyste som en Velsignelse ud over den ganske Menighed.

* *
 *

I mange Timer havde han siddet saaledes uden at røre sig, og Stilheden omkring ham var saa dyb, at selv Rotterne begyndte at kigge frem fra Hullerne i Krogene med deres spidse Snuder og tumle sig under Sofaen.

Paa én Gang løftede han langsomt Hovedet og saa' sig forvildet om; – rejste sig saa fra Stolen og næsten slæbte sig hen til Vinduet, hvor han derpaa urokkelig blev forblev staaende – støttet med Armen og Hovedet til Vinduesposten – og stirrede tankefuldt ud i den graa, iskolde Taage.

Men som han saaledes stod, foregik der lidt efter lidt en Forandring i hans Udseende. Eller var det Luften, der blev lysere udenfor? Taagen, der lettede? . . . Der kom ligesom Lys over hans forgræmmede Ansigt, hans Hoved rejste sig, ja hans Mund smilede tilsidst – saadan som et Barn, der ser et Juletræ i Drømme.

11

Det blev, som mange allerede Aftenen forud havde spaaet.

Den med saa megen Spænding og Ængstelse ventede Højtidsdag oprandt med Foraaret i Følge.

Netop som Kirken i Søby første Gang ringede sammen til den Gudstjeneste, hvortil Bispen havde meldt sin Ankomst, skiltes de kolde Taager ad, og Solen brød frem med sit lyseste Smil, som om Vorherre selv vilde være til Stede og lægge sin Velsignelse i denne Forsoningsfest.

Fra alle Veje og Byer strømmede pyntet Kirkefolk til mellem de lysegrønne, vædetindrende Agre, over hvilke Lyden fra Lærkernes fine Malm blandede sig med Kirkeklokkens Toner som til et eneste frydefuldt: Lovet være Herren!

Da Klokkerne ringede sammen for anden Gang, var Kirken allerede fuld af en stille, andægtig snøftende og hostende Menighed, der fyldte hver Plads helt op til de to Rækker af Rørstole og den broderede Kurvestol foran disse, der i Koret ventede paa Bispen og hans Følge.

Der var en stærk Spænding udbredt over Forsamlingen. Nogle sad og stirrede ligesom forlegne ned mod Gulvet, som om de for sidste Gang gjorde op med deres egen Samvittighed. Men de fleste saa' spørgende og ængstelig paa hinanden, som om de vilde sige: hvad mon dette vil blive til?

Flere af Thorkild Müllers forhen nærmeste Venner var ganske udebleven for ikke at komme i Forleghed, ifald han skulde tænke paa at gjøre Skandale i Guds eget Hus. Man kunde i saa Henseende vente sig, hvad det skulde være, efter den Maade, hvorpaa han i de sidste Dage var raset frem. Ude i et Hus paa Marken skulde han endog – fortæltes der – have slaaet Knoen i Bordpladen, saa den sang, og rent ud sagt, at han vilde præke Oprør.

Samhørighed med den Mand, over hvem Dommen nu skulde fældes.

Der var derfor Grund nok til ængstelig at spørge, hvad vel denne Time vilde bringe.

Oppe i Koret gik Kapellan Ruggaard frem og tilbage ved Alteret og talte højt med sig selv af lutter Spændning og Bevægelse. Han havde børstet sit hvidgule Haar ganske glat ned til den ene Side, for at faa et endnu frommere og mere verdensforsagende Udseende, og hjemme i sit Værelse havde han hængt en pragtfuld Evighedskrans om Bispens Billede foruden et Par mindre om Luthers og Melanchtons.

Flere af Nabosoggenes Præster havde allerede indfundet sig og med Værdighed anbragt sig henne paa de to Rækker Rørstole, hvorfra de med en Blanding af Medlidenhed og Nysgjerrighed betragtede den fortabte Menighed, som om de vilde sige: Vildledte Faar! Vil I endelig vende tilbage til Hjorden? Eller vil I fremture i Eders syndige Forhærdelse?

Uden for Kirkeporten stod Sognets Skolelærere i sorte Kjoler og hvide Slips for at give Vink til Klokkeren og sende Bud ind til Præsterne, saasnart Provstens Vogn – med hvilken Bispens vilde komme – skulde vise sig over Bakkerne.

Han havde meldt sin Ankomst til Kl. 10 præcis for strax uden Ophold at bivaane Gudstjenesten. Senere paa Dagen vilde han indfinde sig i Skolerne og derpaa tage tilbage med Provsten inden Aften.

Men endnu var Thorkild Müller ikke kommen.

"Det manglede bare!" sagde den lille visne Skolelærer, som Thorkild i sin Tid havde endevendt ved Bondebrylluppet, og som siden havde forfulgt ham med et tænderskjærende Had. "Det manglede bare, at han skulde lade Bispens vente paa sig! Det kunde saamænd ligne ham, den Fyr! . . . Gud ske Lov og Tak, om det skulde blive os forundt snart at blive af med det gale Menneske – den – den – um – Slagter – rent ud sagt."

Hans Kollega, den tykke Mortensen, der var som et uformeligt Stykke Flæsk og saa stoppet med Fedt, at han i de sidste Aar lige netop havde kunnet ræbe Amen, gryntede samstemmende.

"At tænke sig denne Frækhed!" vedblev den anden med en Stemme, der slog over af lutter Arrigskab og indædt Galde. "Nu mangler Klokken kun to Minutter i ti, og endnu viser han sig ikke!

Egnens Præster begyndte at indfinde sig. Med snehvide Pibe-kraver anbragte de sig paa de to Rækker Rørstole i Koret og kastede herfra strenge Blikke udover den vildledte Menighed.

Oppe i det lille Rum bagved Alteret gik Kapellan Ruggaard frem og tilbage med Hænderne paa Ryggen og talte højt med sig selv af Spænding. Han formelig skin-[288]nede af Triumf og Forventning. Han saae sin Fremtid for sig i et dybt og straalende Perspektiv, der endte i selve Slotskirken i København, hvor han — Landsbydrengen,

De skal faa at se, Mortensen! – han vil lave Skandale. Han nærer sig ikke, den – den – um – Studepranger – før han faar lavet Skandale inde i selve Kirken . . . Han skal nok i Nat have været aldeles rasende derhjemme, har jeg hørt. Men han ligger paa sine Gjørninger, den Fyr! . . . Kapellanen fortalte, at han hele Natten havde hørt ham rumstere neden under, saa det var forskrækkeligt. . . De kan tro, han har haft noget for . . . Han tænker nok paa at spille Bispen et eller andet Puds derhjemme. Han dyr sig saamænd ikke, om ogsaa – – Men, Gud bevares! Mortensen . . . dér er jo Vognen! . . . Jakob! ring! – ring! for Fanden! – –"

Klokken begyndte at lyde, den lille visne Degn fór ind i Kirken, og strax efter kom alle Præsterne forvirrede og raadvillede ud.

Hvad skulde der gøres? Pastor Müller var endnu ikke kommen! Det kunde aldrig gaa an – det var jo uhørt! Der maatte øjeblikkelig sendes Bud efter ham – –

Men i det samme holdt Vognen foran Kirkeporten.

Bispen var en lille, meget smuk Mand, med et klogt, skarpt tegnet Ansigt, en høj, smal Ørmenæse og smaa, dybtliggende Øjne med et gennemtrængende Blik under store og buskede Bryn. Han hilste tavst, en Smule kjøligt paa de tilstedeværende Præster, saa' sig derpaa søgende omkring og spurgte roligt:

"Er Pastor Müller ikke til Stede?"

Kapellan Ruggaard kom krybende ud fra Klyngen med Hovedet paa Siden, Hænderne foldede foran Præstekjolen og sine store stikkende Øjne næsten væltende ud af Hovedet af lutter ydmyg Tjenstivrighed.

Han maatte desværre melde Hs. Højærværdighed, at Hr. Pastor Müller endnu ikke havde indfundet sig; men der skulde øjeblikkelig blive sendt Bud efter ham.

Bispen saa' koldt paa ham med et Udtryk, der i det hele ikke tydede paa Forelskelse.

"De skal ingen Ulejlighed gjøre Dem," svarede han kort. "Hr. Müller véd, at Tiden er berammet til Klokken ti. Den mangler endnu et Minut . . . Lad os gaa ind."

Men i det samme fik han Øje paa Skolelærer Mortensen, der paraderede ved Indgangen – ganske bleg og forpustet af den Anstrengelse, som den uvante oprejste Stilling voldte ham.

Efter at have betragtet ham lidt, spurgte Bispen temmelig hvast: "Hvad er Deres Navn?"

Mortensen fik af Forfjamskelse sit eget Navn galt i Halsen, saa den anden Degn, der i dyb Ærbødighed stod ved Siden af med en Cylinderhat foran paa Maven, tilsidst fandt sig foranlediget til at svare for ham.

Bispen flyttede da hurtig sine gennemtrængende Øjne hen paa denne og sagde endnu mindre blidt:

"Kan den Mand ikke svare for sig selv? Hvad hedder da De selv?"

"Mikkelsen!"

den foragtede og latterliggjorte Bondestudent — stod for Alteret i Bispeornat, med Guidbrokades Messehagel og Kommandørkorsset om Halsen. Og hans Sjæl var fuld af Taknemlighed, hans Øjne af fromme Taarer.

Uden for Kirkeporten stod Sognets Skolelærere i sorte Kjoler og med hvide Slips for at give Vink til Klokkeren og sende Bud ind til Præsterne, saasomt Provstens Vogn — med hvilken Bispen vilde komme — viste sig over Bakkerne. Bispen havde meldt sin Ankomst til Kl. ti præcis, til hvilken Tid Gudstjenesten skulde begynde. Senere paa Dagen vilde han indfinde sig i Skolerne og derpaa tage tilbage med Provsten inden Aften.

Men endnu var Thorkild Müller ikke kommen.

"Det manglede bare!" sagde den lille visne Skolelærer, som Thorkild i sin Tid havde endevendt ved Bondebryllupet, og som siden havde forfulgt ham med et tænderskærende Had. "Det manglede bare, at han skulde lade Bispen vente! Det kunde saamænd ligne ham, den — um — Sjoever — rent ud sagt. **De har vel hørt, hvad han vilde have givet til Præstemiddagen idag, dersom Bispen ikke havde frabedt sig al Servering. Gule Ærter og Flæsk! Hvad gi'er De mig? . . . En saadan Haan og Opsætsighed . . . Den — um — Møgbonde!"**

Hans Kollega, den tykke Mortensen, gryntede samstemmende.

"At tænke sig en Frækhed!" vedblev den anden med en Stemme, der slog over af Arrigskab. "Nu mangler Klokken kun to Minutter i ti, og endnu viser han sig ikke! De skal faa at se, Mortensen — han vil lave Skandale. Han nærer sig ikke, før han faar lavet Optøjer inde i Kirken.

Han skal nok have været aldeles rasende derhjemme i Nat, har jeg hørt.

Kapellanen fortalte, at han hele Natten havde hørt ham rumstere nedenunder, saa det var forskrækkeligt. De kan tro, han har haft noget for! Han nærer sig saamænd ikke, før han —

Men, Gud bevares! Mortensen . . . der er jo Vognen! . . . Jakob! Ring! Ring — for Fanden! — Klokken begyndte at lyde, den lille Degn foer ind i Kirken, og straks efter kom alle Præsterne forvirrede og raadvillede ud.

Hvad skulde der gøres? Pastor Müller var endnu ikke kommen! Det var jo uhørt! Der maatte øjeblikkelig sendes Bud efter ham — I det samme holdt Vognen foran Kirkeporten.

[289]Bispen var en lille, mager Mand med et klogt, skarpt tegnet Ansigt og fornemme Manerer. Han hilste tavst, en Smule kjøligt, paa de tilstedeværende Præster, saae sig derpaa omkring og

Da Bispen næste Søndag kom til Søby, var Bamsen sporløst forsvunden. Alt stod urørt i hans Hule, og han var ikke set i Sognet et Par Dage.

"Ja saa," sagde Bispen med en uhyggelig Betoning; hvorpaa han gik ind i Kirken, fulgt af sit pibekravede Følge.

Mikkelsen og Mortensen saa' spørgende paa hinanden og derpaa forbløffede ud i Luften.

"Hvad mente han med det?"

"Ja. Gu' véd."

"Hvad var det egentlig, han sa'e?"

"Sa'e han noget?"

"Næ."

"Det var da løjerligt."

12

Der blev stor Bevægelse inde mellem Kirkens mange tætpakkede Hoveder, da den lille Bisp i Silkekjolen og med Kommandørkorset om Halsen traadte ind i Koret og — efter at have kastet et hastigt, ligesom mønstrende Blik ud over Forsamlingen — satte sig tilrette i den broderede Kurvestol.

Præsterne anbragte sig i Tavshed paa Rørstolene bag ved ham, og et Øjeblik blev der saa stille i Kirken, at man kun hørte Klokkens Summen oppe i Taarnet.

Saa tav endelig ogsaa den.

Den lille Skolelærer stak Hovedet ud af sit Aflukke og saa' spørgende hen paa Kapellan Ruggaard. Denne saa' igjen paa Provsten, og denne igjen paa Bispen, der imidlertid sad ganske ubevægelig med Hænderne løst foldede i sit Silkeskjød og saa' stift og utilgjængelig frem for sig.

Først i dette Øjeblik gik det op for Folk nede i Kirken, at Thorkild Müller endnu ikke var kommen, og at det var ham, man ventede paa.

Der blev almindelig Bestyrtelse. Hvad skulde dette sige? Hvorfor var han ikke kommen? Kunde der være hændet ham noget? Eller . . . skulde han mon virkelig have til Hensigt at holde Bispen for Nar? . . . Det kunde man dog ikke tro. Det vilde dog ved Gud være at drive Spasen lovlige vidt . . . Men hvad kunde Meningene være? . . .

Alles Øjne samlede sig efterhanden paa Bispen. Over hele Kirken strakte man Hals og løftede sig paa Tærne for at iagttage det bestandig mørkere og mere tillukkede Udtryk i dennes Ansigt.

Endelig stak han sin Haand inden for Kjolen, trak sit Guldrør frem og gav derpaa et Vink til Kapellan Ruggaard, der spændt stod som paa Kattespring ved Siden af Alteret.

Kapellanen lod øjeblikkelig Vinket gaa videre til Degnen, der derpaa traadte frem og indledede Gudstjenesten.

Alle bøjede Hovedet; Bønnen blev holdt, og Salmesangen begyndte. Men for hvert Vers steg Spændingen i hele Forsamlingen; thi Thorkild Müller lod sig vedvarende ikke se, og Pladsen foran

spurgte forundret:

"Er Pastor Müller ikke til Stede?"

Kapellan Ruggaard kom nu krybende ud fra Præsteklyngen — med de farveløse Øjne formelig væltende ud over Brillerne af ydmyg Tjenstivrighed. Han meddelte, at Hr. Pastor Müller desværre endnu ikke havde indfundet sig men at der øjeblikkelig skulde blive sendt Bud efter ham.

Bispen saae koldt paa ham med et Udtryk, der i det hele ikke tydede paa Forelskelse.

"De skal ingen Ulejlighed gøre Dem. Pastor Müller veed, at Gudstjenesten er berammet til Klokken ti. Den mangler endnu et Minut . . . Lad os gaa ind."

I det samme fik han Øje paa den tykke Skolelærer Mortensen, der paraderede ved Indgangen — ganske bleg og forpustet af den Anstrengelse, som den uvante oprejste Stilling voldte ham.

Efter at have betragtet ham lidt spurgte Bispen temmelig hvast: "Hvad er Deres Navn?"

Mortensen fik af Forfjamskelse sit eget Navn forkert i Halsen, saa den anden Degn, der i dyb Ærbødighed stod ved Siden af ham med en Cylinderhat foran paa Maven, tilsidst fandt sig foranlediget til at svare for ham.

Bispen flyttede da hurtig sine gennemtrængende Øjne hen paa denne og sagde endnu mindre blidt:

"Kan den Mand ikke svare for sig selv? Hvad hedder da De selv?"

"Mikkelsen!"

"Ja saa," sagde Bispen med en foragtelig Betoning; hvorpaa han gik ind i Kirken, fulgt af sit pibekravede Følge.

Mikkelsen og Mortensen saae spørgende paa hinanden og derpaa forbløffede ud i Luften.

"Hvad mente han med det?"

"Ja — Gu' veed."

"Hvad var det egentlig, han sa'e?"

"Sa'e han noget?"

"Næ."

"Det var da løjerligt."

— — —

[290]Der rejste sig en mægtig Bevægelse inde mellem Kirkens tætpakkede Skarer, da den lille Bisp i Silkekjolen og med Kommandørkorset om Halsen traadte ind i Koret og — efter at have kastet et hastigt mønstrende Blik ud over Forsamlingen — satte sig

Alteret stod endnu tom.

Man kunde nede fra Kirken iagttage, at Kapellan Ruggaard gennem Provsten førte en Underhandling desangaaende; men Bispen rystede blot paa Hovedet, og alle Præsterne saa' atter spørgende paa hinanden.

Hvad skulde dette blive til? Mon Müller da slet ikke vilde indfinde sig? Og hvad mon Bispens Hensigt egentlig var?

Da Salmen var til Ende, ventede man endnu en Stund, i hvilken der igjen over den store Kirke var saa musestille, at det formelig gav et Sæt gennem hele gennem hele Forsamlingen, da en Mand nede i et af de bageste Stolestader tabte en Salmebog paa Gulvet.

Saa rejste Bispen sig fra sin Stol og gik op til Alteret, – tog roligt sit Lommetørklæde, tørrede sig om Munden, vendte sig mod Forsamlingen og begyndte Altertjenesten.

Men dette rørte Menigheden, saa de alle næsten skamfuldt bøjede Hovedet . . . Det var denne Mand, de havde søgt at trodse; og saa var der ikke saa meget som Skygen af en Bebrejdelse at spore i hans Ansigt.

Idet hans klare, smukke Stemme lød hen over deres Hoveder, følte de en sælsom Højtid sænke sig ned over dem – en tryk Hvile og Fred, saaledes som de ikke længe havde kjendt den. Det var, som om milde Engle igjen havde taget Bolig herinde under de luftige Hvælvinger, fra hvilke Thorkild Müller havde skræmmet dem bort med sin frygtelige Bas.

Da Messen var forbi, gik Bispen atter ned og satte sig roligt tilrette i Stolen, hvorpaa Samlesangen igjen begyndte.

Det var en Salme med mange og lange Vers, men der var næppe en eneste i Kirken, der længer for Spænding og Bevægelse kunde fæste Tankerne ved Sangen. Man fik at vide, at der nu var sendt Bud efter Müller, og mange sad formelig og rystede af Ængstelse for, hvad der skulde ske.

Men Sangen forstummede, og endnu havde ingen vist sig.

I mere end fem Minutter sad man derpaa under Dødsstilhed og iagttog hinanden eller saa' op mod Bispen, der stadig sad urokelig og stirrede frem for sig.

Pludselig blev der Bevægelse henne mellem Præsterne, Provsten rejste sig op og nikkede til Degnen, der fik travlt og smuttede ud.

Lidt efter hørte man Døren op til Prædikestolen blive aabnet og Trappen knirke under Trin . . . Endelig! – Nu var han der! . . .

Men da man i Stedet for Thorkild Müllers store Vildmandshoved saa' Kapellan Ruggaards runde, fede, maddikehvide Ansigt dukke op over Prædikepulten og ydmygt bøje sig ud over denne med dette fromme Smil, der lyste som en Velsignelse ud over den hele Menighed, – da begreb man, at noget afgjørende maatte være hændet.

Og der gik som et stille Gys over hele Forsamlingen.

"Herren være lovet –" begyndte Kapellanden.

Og alle foldede Hænderne og gjentog for sig selv:

tilrette i den højryggede Kurvestol. Præsterne anbragte sig i Tavshed paa Rørstolene bagved ham, og et Øjeblik blev der saa stille i Kirken, at man kun hørte Klokken summe højt oppe i Taarnet.

Saa tav ogsaa den.

Den lille Skolelærer stak Hovedet ud af sit Aflukke og saae spørgende hen paa Kapellan Ruggaard. Denne saae igen paa Provsten, og denne igen paa Bispen, der imidlertid sad utilgængelig med Hænderne foldede i sit Silkeskød og saae stift frem for sig.

Først i dette Øjeblik gik det op for Folk nede i Kirken, at Thorkild Müller endnu ikke var kommen, og at det var ham, man ventede paa.

Der blev almindelig Bestyrtelse. Skulde han virkelig have til Hensigt at holde Bispen for Nar? Det vilde dog, ved Gud, være at drive Spasen lovligt vidt! . . .

Alles Øjne rettedes paany mod Bispen. Over hele Kirken strakte man Hals og løftede sig paa Tæerne for at iagttage det bestandig mørkere og mere tillukkede Udtryk i hans magre Ansigt.

Endelig stak han Haanden indenfor Kjolen, trak et Gulduhr frem og gav derpaa et Vink til Kapellan Ruggaard, der stod som paa Kattespring ved Siden af Alteret.

Kapellanden lod Vinket gaa videre til Degnen, der derpaa traadte frem og indledede Gudstjenesten.

Alle bøjede Hovedet; Bønnen blev holdt, og Salmesangen begyndte. Men for hvert Vers steg Spændingen i Forsamlingen; thi Thorkild Müller lod sig vedvarende ikke se, og Pladsen foran Alteret stod endnu tom.

Man kunde nede fra Kirken iagttage, at Kapellan Ruggaard gennem Provsten førte en Underhandling desangaaende; men Bispen rystede blot paa Hovedet, og Præsterne saae spørgende paa hinanden.

Da Salmen var til Ende, ventede man endnu en lille Stund, i hvilken der igjen var saa stille i hele Kirken, at der formelig gik som et Suk gennem Forsamlingen, da en Mand nede i et af de bageste Stolestader tabte en Salmebog paa Gulvet.

Med eet rejste Bispen sig fra sin Stol og gik op til Alteret, tog sit Lommetørklæde frem, tørrede sig om Munden, vendte sig derpaa mod Forsamlingen og begyndte Altertjenesten.

Men dette rørte Menigheden, saa mange fik Taarer i Øjnene.

Idet hans smukke, velskolede Stemme lød hen over deres Hoveder, grebes de af en egen Højtidelighed, en Følelse af Tryghed og Fred,

Herren være lovet!

Men først, da Gudstjenesten var forbi, og man strømmede ud af Kirken, erfarede man Sagens rette Sammenhæng: "Bjørnen" var om Natten pludselig rejst bort. Han havde kun taget sine Hunde og sit Egespir med sig; men paa hans Dør fandt man skrevet med Kridt og store Bogstaver hans Afskedshilsen i de Ord:

**I har de Tyranner, som
I fortjener.**

I Søby og Sorvad har man siden intet hørt fra Thorkild Müller. Man fik blot at vide, at han strax var rejst tilbage til Grønland. Maaske lever han deroppe endnu.

Senere fik man at vide, at han var taget tilbage til Grønland; men man har intet hørt om ham siden.

1. så har den da også fået hele Armen. Afsnittet ryger ud i 1. udg.

som de [291] ikke længe havde kendt. Det var, som om milde Engle igen tog Bolig herinde under de genlydende Hvælvinger, fra hvilke Thorkild Müller havde skræmmet dem bort med sin frygtelige Bas. Da Mesningen var forbi, begyndte Salmesangen igen.

Det var en Salme med mange og lange Vers, men der var næppe en eneste i Kirken, der længer kunde fæste Tankerne ved Ordene. Man fik at vide, at der nu var sendt Bud efter Miller,

men Sangen forstummede, uden at han havde vist sig.

Pludselig blev der Røre henne mellem Præsterne, Provsten rejste sig op og nikkede til Degnen, der fik travlt og smuttede ud.

Lidt efter hørte man Døren op til Prædikestolen blive aabnet og Trappen knirke under Trin . . . Endelig! — Nu var han der! . . .

Men da man i Stedet for Thorkild Müllers Vildmandshoved saae Kapellan Ruggaards maddikeblege Ansigt dukke op over Prædikepulten, anede man, at der var hændet noget afgørende,

og der gik et stille Gys gennem Forsamlingen.

Først da Gudstjenesten var forbi og man strømmede ud af Kirken, erfarede man Sagens Sammenhæng: "Bjørnen" var om Natten pludselig rejst bort. Han havde kun taget sine Hunde og sit Egespir med sig; og paa hans Dør fandt man skrevet med Kridt hans Afskedshilsen i de Ord:

I har de Tyranner, som I fortjener.

I Søby og Sorvad har man siden intet hørt fra Thorkild Müller. Man fik blot at vide, at han straks var rejst tilbage til Grønland. Maaske lever han deroppe endnu.

- 2.18 *Anmarsch*: enkorrektør gør opmærksom på, at stavemåde *Anmarch* er den autoriserede "allerede"(?) iflg. Retskrivningsordbogen af 1904.
- 3.21 *Pingasut*: NB! at vores gengivelse ikke tillader at skelne mellem kursig (som her) og spatieret=fremhævelse.
- 4.43 *bedste*: rettet fra *beds*[læderet f]e. Vist ikke nødvendigt i rettelseslisten.
- 5.46 *efterat*: det er eneste gang (i ISBJØRNEN) at det staves i ét ord. Overvej at konsekvensrette.
- 6.23 *paa den solvarme (...) gennem Haaret*,: mangler i N&S 1950. –
- 7.29 [*rødmusset*: bliver først i N&S 1950 rettet til *rødmosset*.]
8. den anknytning til optakskapitler kommer først her i denne udgave. –